

Študenti zo Slovenska
píšu o Nemecku
Studierende in der Slowakei
schreiben über Deutschland

TANDEMBUCH

Univerzita Komenského v Bratislave 2014 – 2016
Comenius-Universität Bratislava 2014 – 2016

<i>Jana Pekarovičová</i>		6	<i>Lenka Jurigová</i>		46
Tandem – most medziuniverzitnej spolupráce	Das Tandemprogramm: Brückenbau zwischen Universitäten		Ako znížiť nezamestnanosť mladých ľudí?	Wie lässt sich die Arbeitslosigkeit junger Menschen senken?	
<i>Walter Koschmal</i>		10	<i>Dominika Příbelová</i>		52
Európsky tandemový dialóg na slovensko-nemeckej úrovni	Europäische Tandemdialoge auf slowakisch-deutscher Ebene		Kultúrny život v Regensburgu Regensburg očami študentov	Die Kulturszene in Regensburg Regensburg in den Augen der Studierenden	
<i>Lisa Unger-Fischer</i>		16	<i>Daniel Šemnický</i>		60
Spolu na túre Ako prebieha program Tandem?	Gemeinsam auf Tour Wie verläuft das Tandemprogramm?		Start-up komunita a jej vplyv na študentov univerzít v Nemecku	Die Start-Up-Community und ihr Ein- fluss auf Studierende in Deutschland	
<i>Martina Bošácka</i>		20	<i>Ján Siviček</i>		68
Literárny život v Regensburgu	Literarisches Leben in Regensburg		Dobrovoľníctvo medzi študentmi v Regensburgu	Ehrenamtliche Tätigkeiten von Regensburger Studierenden	
<i>Daniel Elek</i>		30	<i>Soňa Tichá</i>		76
Je Regensburg ohľaduplný k životnému prostrediu?	Nimmt Regensburg Rücksicht auf die Umwelt?		Regensburg – mesto moderného umenia Galerijné stratégie a ich efekt v praxi	Regensburg – Stadt der modernen Kunst Strategien von Galerien und ihre Wirkung	
<i>Katarína Hudáková</i>		36	Tiráž	Impressum	86
Islam nemuslimskými okuliarmi	Der Islam mit nicht-muslimischen Augen				

Tandem – most medzi univerzitnej spolupráce

Medziuniverzitný program Tandem je jedinečný projekt Univerzity v Regensburgu, iniciovaný univerzitným centrom Europaeum. Jeho cieľom je podpora interdisciplinárneho dialógu medzi východnou a západnou Európou v oblasti výskumu a vzdelávania. V rokoch 2014, 2015 a 2016 sa do tohto medzinárodného programu aktívne zapojili aj fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Hlavným koordinátorom programu za slovenskú stranu a priamym partnerom Europea sa stalo centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk Studia Academica Slovaca. Vďaka perfektnej propagácii i príprave programu sa na fakultách Univerzity Komenského našlo pomerne dosť študentov prejavujúcich záujem spolupracovať na vybraných témach so svojimi nemeckými partnermi. Na realizácii projektu sa v rámci troch ročníkov zúčastnilo 24 slovenských a 24 nemeckých študentov z rozličných oblastí humanitných, prírodovedných či sociálno-ekonomických odborov. Sme radi, že vybraní účastníci sa stotožnili s výskumným charakterom projektu a s nadšením absolvovali kultúrno-spoločenský plán podujatí v Bratislave či v Regensburgu. Počas vzájomných stretnutí nielenže lepšie spoznali prednosti aj úskalia tímovej práce s tandemovým partnerom, ale aj špecifiká terénneho výskumu so zreteľom na vlastnú spracúvanú tému i účinnú pomoc partnerovi. Takto si študenti otestovali svoje odborné, komunikačné i manažérske zručnosti.

Už v prípravnej fáze sa ukázalo, či dokázali sformulovať svoj zámer tak, aby im tandemový partner porozumel a vzhľadom na tematiku, charakter a formu výskumu pomohol sa zorientovať v cudzom prostredí a nájsť vhodných odborníkov či respondentov. Úloha partnera sa zvyčajne týkala pomoci pri zbieraní materiálu z ankiet, rozhovorov, konzultácií, ako aj pomoci pri získavaní štatistických údajov potrebných na spracovanie danej témy v záverečnej správe z výskumu.

Z troch uskutočnených cyklov sme takto získali 24 správ od slovenských účastníkov o nemeckých reáliách a 24 správ od nemeckých partnerov o slovenských kultúrnych reáliách. Z nich zostavovateľky zborníka a koordinátorky slovenskej časti programu Mgr. Zuzana Hargašová, PhD. a Mgr. Veronika Sýkorová vybrali do tohto tandemového zborníka osem najzaujímavejších prác slovenských študentov, ktoré sa venujú aktuálnym témam mapujúcim situáciu v Regensburgu a v okolí z rozličných hľadísk. V správach sledujú autorky a autori bohatý kultúrny a literárny život a predstavujú Regensburg ako mesto moderného umenia, ktoré vôbec neprotirečí svojmu historickému koloritu. Celkový ráz mesta zvýrazňuje sieť cyklotrás a ohľaduplný vzťah k životnému prostrediu. Podnetnými sú príspevky zo sociálnej oblasti reflektujúce aktivity zamerané na znižovanie nezamestnanosti mladých, pričom jedným z pozitívnych príkladov je start-up komunita a jej vplyv na študentov nemeckých univerzít

Das Tandemprogramm: Brückenbau zwischen Universitäten

Das einzigartige interuniversitäre Tandemprogramm wurde vom Europaeum der Universität Regensburg aufgelegt. Sein Ziel ist die Förderung des interdisziplinären Dialogs zwischen West- und Osteuropa im Bereich Forschung und Bildung. In den Jahren 2014-2016 beteiligte sich daran aktiv auch die Comenius-Universität in Bratislava. Koordinator auf slowakischer Seite und damit direktes Pendant zum Europaeum wurde die Studia Academica Slovaca, das auch als Zentrum für Slowakisch als Fremdsprache auftritt. Dank sehr guter Programmwerbung und -vorbereitung fanden sich an den Fakultäten der Comenius-Universität genug Studierende, die ihr Interesse bekundeten, zu ausgewählten Themen mit ihren deutschen Tandempartnern zusammenzuarbeiten. Innerhalb von drei Jahren beteiligten sich bei der Durchführung des Projekts 24 slowakische und 24 deutsche Studierende aus dem Bereich der Geistes-, Natur-, Sozial- und Wirtschaftswissenschaften. Wir freuen uns, dass die ausgewählten Teilnehmer sich mit dem Forschungscharakter des Projekts identifizierten und begeistert der kulturellen und landeskundig orientierten Veranstaltungen in Bratislava und in Regensburg gefolgt sind. Bei den gemeinsamen Begegnungen lernten sie nicht nur besser die Vorzüge und Herausforderungen der Teamarbeit mit Tandempartnern kennen, sondern auch die Besonderheiten der Feldforschung im Hinblick auf das eigens entwickelte Thema und die effektive Unterstützung für den Tandempartner. So konnten die Studieren-

den ihre fachlichen, kommunikativen und organisatorischen Fähigkeiten testen.

Schon in der Vorbereitungsphase zeigte es sich, ob sie ihre Absichten verständlich für den Tandempartner / die Tandempartnerin formulieren, sie im Hinblick auf die Thematik, den Charakter und die Forschungsmethode in einem fremden Umfeld zurechtkommen und geeignete Ansprechpartner und Fachleute finden konnten. Die Aufgabe des Partners bestand gewöhnlich darin, bei der Materialsammlung aus Umfragen, Gesprächen, Befragungen behilflich zu sein, genauso wie bei der Gewinnung statistischer Daten, die bei der Bearbeitung des jeweiligen Themas im abschließenden Forschungsbericht erforderlich waren.

Aus den drei erfolgten Begegnungszyklen haben wir somit 24 Berichte von den slowakischen Teilnehmern über auf Deutschland bezogene Realien und 24 Berichte von den deutschen Tandempartnern über auf die Slowakei bezogene Realien erhalten. Von ihnen wählten die Koordinatorinnen der slowakischen Programmseite, Mgr. Zuzana Hargašová, PhD. und Mgr. Veronika Sýkorová, für das Tandembuch die acht interessantesten Arbeiten auf slowakischer Seite aus, die sich mit aktuellen Themen in Regensburg und Umgebung aus verschiedenen Blickwinkeln auseinandersetzen. In den Berichten folgen die Autorinnen und Autoren dem reichhaltigen kulturellen und literarischen Leben und stellen Regensburg

či úloha dobrovoľníctva a jeho miesto v akademickom priestore. Interkultúrny charakter má príspevok o islame vedený s neislamistami, v ktorom sa autorka na pozadí anket realizovanej v Regensburgu aj v Bratislave pokúsila interpretovať postoje k príslušníkom iných náboženstiev práve nemuslimskými očami, ktoré sú dosť odlišné.

Rovnako v zborníku je zastúpených osem prác nemeckých študentov, ktorí sa zamerali na Bratislavu a jej okolie, kde si všímajú jej kulinárske špeciality, chute a vône, ale aj kultúrny život s dôrazom na hudobné podujatia, divadlo a maliarstvo. Jedna práca svedčí o dojmach študenta z Petržalky, najväčšieho slovenského sídliska, ktoré pôsobí ako škaredé káčatko i ako krásna labuť. Vo výbere nechýba ani správa o ľadovom hokeji ako o slovenskom národnom športe. Súčasťou reportáží nemeckých študentov sa stali aj citlivé kultúrno-spoločenské otázky, ako je vzťah viery a povier, rodové stereotypy na pozadí vnímania homosexuality či postoje k cudzincom vrátane utečencov zo strany slovenskej verejnosti. Odpovede slovenských respondentov boli pre nemeckých výskumníkov neraz prekvapivé a nekorešpondovali celkom so zaužívanými etnostereotypmi.

Z výpovedí študentov – účastníkov projektu vidno, že terénny výskum s tandemovým partnerom priniesol úžitok pre obidve strany, že prispel k vzájomnej výmene názorov na aktuálne spoločenské témy. Zúčastnení študenti mali možnosť spoznať kultúru regiónu svojich partnerov, navštívili kultúrne pamiatky v okolí Bratislavy a Regensburgu, zaujímavé divadelné predstavenia, galérie či koncerty, ochutnali národné jedlá. Počas všetkých troch cyklov sa podarilo vytvoriť skutočne priateľskú atmosféru, a to na spoločných podujatiach i v tandemových dvojiciach. Osvedčilo sa zážitkové sprístupnenie kultúry prostredníctvom osobnej skúsenosti, čo je najúčinnější forma vzdelávania a spoznávania cudzej krajiny a jej kultúrnych reálií vedúca k živému medzikultúrnemu dialógu. Sme vďační, že organizátori z Europea oslovili našu univerzitu a že sme sa mohli zapojiť do tohto úspešného projektu.

Doc. PhDr. Jana Pekarovičová, PhD.

riaditeľka Studia Academica Slovaca – centra pre slovenčinu ako cudzí jazyk, Univerzita Komenského v Bratislave

als Stadt der modernen Kunst vor, was überhaupt nicht dem historischen Kolorit entgegensteht. Das Bild der Stadt prägt ein beachtliches Radwegenetz und ein rücksichtsvoller Umgang mit der Umwelt. Anregend sind Beiträge aus dem gesellschaftlichen Bereich: Es werden Maßnahmen zur Senkung der Jugendarbeitslosigkeit beleuchtet, eine Start-Up-Community und ihr positiver Einfluss auf deutsche Studierende dargestellt und nicht zuletzt Aufgaben des ehrenamtlichen Engagements und ihre Verortung im akademischen Umfeld skizziert. Interkulturellen Charakter hat ein von Nicht-Muslimen gestalteter Beitrag zum Islam, in dem die Autorin vor dem Hintergrund einer in Regensburg und auch in Bratislava durchgeführten Umfrage versuchte, die grundverschiedenen Haltungen zu den Mitgliedern anderer Religionen mit nicht-muslimischen Augen zu ergründen.

Ebenfalls sind acht Berichte deutscher Studierende im Sammelband enthalten, die sich auf Bratislava und ihr Umfeld einließen, etwa kulinarische Spezialitäten, Geschmacks- und Geruchserlebnisse, das kulturelle Leben mit dem Schwerpunkt auf Musik- und Theaterveranstaltungen sowie auf die Malerei. Eine Arbeit zeugt von den Eindrücken eines Studierenden aus Petržalka, der größten slowakischen Wohnsiedlung, die als hässliches Entlein und zugleich auch als anmutiger Schwan gilt. In die Auswahl wurde auch ein Bericht über das Eishockey als slowakischer Nationalsport aufgenommen. Bestandteil der Berichte von deutschen Studierenden wurden auch sensible gesellschaftliche Fragen, wie zum Beispiel die Beziehung von Glaube und Aberglaube, geschlechterspezifische Stereotypen zur Wahrnehmung von Homosexuali-

tät oder auch aus der Sicht der slowakischen Öffentlichkeit Haltungen zu Ausländern, darunter auch Flüchtlingen. Die Antworten der slowakischen Befragten waren für die deutschen Forscher oftmals überraschend und entsprachen insgesamt nicht den angeeigneten ethnischen Stereotypen.

Den Aussagen der Studierenden als Projektteilnehmer ist zu entnehmen, dass die Feldforschung mit den Tandempartnerinnen und -partnern einen Nutzen für beide Seiten brachte und dass sie zum gegenseitigen Meinungsaustausch zu aktuellen gesellschaftlichen Themen beitrug. Die teilnehmenden Studierenden hatten die Möglichkeit, die Kultur in der Heimatregion ihrer Tandempartner kennen zu lernen, darüber hinaus besuchten sie kulturelle Sehenswürdigkeiten im Großraum Bratislava bzw. Regensburg, interessante Theateraufführungen, Konzerte, Kunstgalerien und probierten lokale Gerichte. Bei allen drei Begegnungszyklen gelang es, eine wirklich freundschaftliche Atmosphäre zu schaffen, sowohl für die gemeinsamen Veranstaltungen als auch für die Tandempaarungen. Das erlebnisreiche Erschließen von Kulturen mit Hilfe von persönlichen Erfahrungen erwies sich als die wirkungsvollste Art, sich weiterzubilden und ein fremdes Land mit seiner kulturellen Wirklichkeit kennenzulernen, was zu einem lebendigen interkulturellen Dialog führte. Dankbar sind wir darüber, dass die Organisatoren im Europaeum an unsere Universität herantraten und uns an diesem erfolgreichen Projekt teilnehmen ließen.

Doc. PhDr. Jana Pekarovičová, PhD.

Leiterin der Studia Academica Slovaca – Zentrum für Slowakisch als Fremdsprache, Comenius-Universität Bratislava

Európsky tandemový dialóg na slovensko-nemeckej úrovni

Myšlienka spoločnej Európy snáď nikdy nebola taká ohrozená ako práve dnes. V tejto situácii je zvlášť dôležité, aby sme sa k Európe nielen hlásili, ale si aj priznali, čo všetko sme vstupom do Európskej únie získali. V tomto konkrétnom prípade profitujú z členstva Slovenskej republiky 1. mája 2004 predovšetkým mladí ľudia, autori týchto príspevkov tak z radov slovenských, ako aj nemeckých študentov rozličných odborov. Pre vzdelanie a vedu mladých ľudí sú dôležité najmä dva kľúčové aspekty: Od roku 2004 sa môžu študenti voľnejšie pohybovať, môžu využívať mobility na štúdiu v jednej aj v druhej krajine. Nie je žiadnym tajomstvom, že zvedavosť spoznávať iných je na slovenskej strane oveľa silnejšia než na nemeckej strane. Aby sa táto situácia zmenila a záujem o inakosť bol vyšší, existujú medzi obidvoma krajinami programy ako *Tandem*. Cieľom je rovnováha záujmov, bez ktorej by Európa nebola úspešnou.

V tomto zväzku zborníka predkladáme dovedna 16 správ slovenských a nemeckých účastníkov Tandemu medzi našimi krajinami, medzi Bratislavou a Regensburgom. Je potešiteľné, že tento prvý zborník Tandemu je zároveň prvým dôležitým krokom medzi Slovenskou republikou a Nemeckom. Správy študentov z rôznych oblastí života partnerskej krajiny sú ovplyvnené subjektívnym pohľadom i vlastným jazykom študenta. Niekedy sa dobre čítajú správy majúce vecný informačný charakter, inokedy zasa tie s esejisticky zábavným obsahom. Dnes

prirodzene registrujeme obojstranne väčšiu turistickú návštevnosť. Pohľad jednotlivých študentov sa však formoval najmä vďaka zasväteným i zákulisným vedomostiam ich tandemového partnera, o ktorých sa často nemožno nikde dočítať. Aj preto sú výsledky študentov originálne a aktuálne.

Turista by sa len sotva mohol tak ako Helena Hoffmann dosýta nabažiť slovenskej kuchyne. V porovnaní s národnými kulinárskymi tradíciami ukazuje, ako cudzie jedlo, ktoré je nám spočiatku vzdialené, vďaka ochutnávke získa osobitné uznanie. Princípom Tandemu je učiť sa prostredníctvom stretnutí. K podujatiam odlišného typu patria stretnutia s divadlom a výtvarným umením. Fabian Huttmacher tu ukazuje, ako sa Bratislava stáva európskym medzinárodným kultúrnym priestorom, ktorý obohatil scestovaný maliar Alfons Mucha z Ivančíc, Robert Wilson či Rainer Maria Rilke.

Stretnutia sú aj ideálnym prostriedkom na odbúranie stereotypného vnímania. Panelové sídliská ako bratislavská Petržalka, dlho považovaná za „slovenský Bronx“, slúžila Arsenovi Marutjanovi ako takmer archetypálny príklad. Nie je to tak dávno, čo Petržalka bola vnímaná ako typický západný východoeurópsky stereotyp, ako priame pokračovanie od proletárskej k postproletárskej panelovej biede dnešnej mestskej drogovej scény. Turisti si ju pre istotu fotografovali z druhého brehu Dunaja. Arsen Marutjan nám priamo pred očami

Europäische Tandemdialoge auf slowakisch-deutscher Ebene

Die Idee von einem gemeinsamen Europa scheint aktuell gefährdet wie schon lange nicht mehr. In einer solchen Situation ist es besonders wichtig, nicht nur Bekenntnisse für Europa abzulegen, sondern auch zu belegen, was wir in Europa alles gewonnen haben, seit es die Europäische Union gibt. In diesem speziellen Fall geht es um den Gewinn seit der Mitgliedschaft der Slowakischen Republik zum 1. Mai 2004, zumal für junge Menschen, sind doch die Verfasser dieser Beiträge slowakische und deutsche Studierende verschiedener Fächer. Vorweg nur zwei für junge Menschen, für Bildung und Wissenschaft, zentrale Aspekte: Seit 2004 können Studierende zwischen beiden Ländern in erheblicher größerer Zahl hin und her ziehen, da und dort studieren. Dabei ist es kein Geheimnis, dass die Neugierde am Anderen slowakischerseits ausgeprägter ist als deutscherseits. Um dies zu ändern und das Interesse am anderen zu erhöhen gibt es zwischen beiden Ländern Programme wie *Tandem*. Ziel ist eine künftige Interessensbalance, ohne die Europa nicht glücken wird.

In diesem Band werden insgesamt 16 Berichte slowakischer und deutscher Teilnehmer an den Tandems zwischen beiden Ländern, zwischen Bratislava und Regensburg vorgelegt. Es ist erfreulicherweise ein erster Tandemband zwischen der Slowakischen Republik und Deutschland, ein erster wichtiger Schritt. Die Berichte über unterschiedliche Lebensbereiche des jeweils

anderen Landes sind von der subjektiven Perspektive und Sprache der Studierenden beider Länder geprägt. Mitunter sind die gut lesbaren Berichte sachlich-berichtend, mitunter auch kurzweilig-essayistisch gehalten. Natürlich besuchen sich heute auch mehr Touristen gegenseitig. Doch der Blick der Studierenden, ist – vor allem auch dank der jeweiligen Partner – von einem Insider- und Hintergrundwissen geprägt, dass man vieles sonst nirgends nachlesen kann. Dabei sind die Befunde der Studierenden hochgradig aktuell.

Der Tourist wird sich kaum so tief in die slowakische Küche hineinessen können wie Helena Hoffmann. Sie zeigt, auch im Vergleich der nationalen Kochtraditionen, wie fremde Speisen, denen man zunächst vielleicht distanziert gegenübersteht, durch ‚Probieren‘ eine besondere Wertschätzung erfahren. Ein Prinzip der Tandems heißt Lernen durch Begegnungen. Begegnungen der anderen Art sind jene mit Theater und Malerei: So zeigt Fabian Huttmacher, wie Bratislava zu einem europäischen, internationalen kulturellen Begegnungsraum wird, den der weit gereiste Maler Alfons Mucha aus Ivančice, Robert Wilson und Rainer Maria Rilke spannungsvoll gemeinsam bereichern.

Begegnungen sind ein ideales Gegengift gegen stereotype Wahrnehmungen. Plattenbausiedlungen wie Petržalka in Bratislava, lange Zeit als „Slowakische

prístupňuje, ako sa prehlbuje individuálny zásah obyvateľov do verejného priestoru sídliska a povyšuje ho na obývatel'ny priestor, čo je akosi malou vnútro mestskou revolúciou: Avšak bez slovenského členstva v EÚ by sme si to sotva vedeli predstaviť.

Vnútoranou výzvou pre nemeckých študentov je prezentovať súčasný stav slovenského životného a kultúrneho priestoru. S týmto cieľom Pia Lohmann opisuje verejnú umeleckú scénu mesta. Kedysi životne dôležité studne, ktoré ešte v 19. storočí slúžili na získavanie pitnej vody a vody na hasenie požiaru, práve pripomenutím svojich mnohostranných funkcií v posledných rokoch prispievajú k estetizácii mestského priestoru. Malé takmer závideniahodné spoločenstvo umelcov pretvára mestský priestor na dynamickú umeleckú zónu.

Členstvo v európskom spoločenstve zásadne zmenilo spoločnosť na Slovensku a tiež aj diskusie o homosexualite, ako to opisuje Andrea Klinger vo svojom veľmi angažovanom príspevku. Objašňuje, že takéto diskusie by mali prekračovať hranice. Popri tom treba s rešpektom vnímať špecifické podmienky partnera, ako je napríklad vyhranený slovenský katolicizmus, a načúvať mu, ale nielen v rámci Tandemu ide o vzájomný dialóg.

Aj politický rámec, ako uvádza Xhentila Bakiaj, je často iný. Slovenské zákony povoľujú iba málo náboženských komunit. Nie všetky európske ideály možno naraz presadiť vo všetkých krajinách. A konštruktívny kritický pohľad prirodzene patrí do slovensko-nemeckého dialógu. Zrejme sa toto reštriktívne slovenské pravidlo dá vysvetliť na pozoruhodnej spojitosti s poverčivosťou. Povery si obzvlášť uchovávajú Rómovia. Ešte v roku 1977 viedli povery k štatiu hlavy jedného muža, ktorého považovali za upíra. Tieto európske odlišnosti vo

vzťahu k poverčivosti a tolerancii ukazujú, ako je pre diskusiu o európskych hodnotách potrebné zohľadňovať osobitosti národných tradícií. V otázke týkajúcej sa utečencov stojíme na dvoch odlišných stranách. Zaujímavé je však čítanie o dobrovoľných pomocníkoch utečencom, vystupujúcich na Slovensku pod názvom „slniečkári“, ktorí si ale nenašli veľkú podporu medzi obyvateľstvom. Ale teraz už vieme, že existujú. Niektorí študenti za krátky čas vyrástli na odborníkov a vnímajú celkom odlišné národné špecifiká, ako je napr. slovenský ľadový hokej. Franz Dietz objašňuje, akú dôležitú úlohu zohráva ľadový hokej a tiež jednotliví hráči pre posilnenie sebavedomia Slovákov i celej krajiny, čo nezainteresovaní sotva pochopí. Avšak rozpoznať to, čo je jadrom sebavedomia, je podstatné nielen pri individuálnom kontakte jednotlivcov.

Slovenskí tandemoví partneri pátrali často v Bavorsku či v Regensburgu po podnetoch, ktoré by zmysluplne mohli využiť aj vo svojej domovine. V tomto duchu Lenka Jurigová považuje bavorské opatrenia o rýchlej integrácii mladých ľudí do pracovného kolobehu za vzor pre ostatné európske krajiny. Z uvedených správ môžu profitovať tak slovenskí, ako aj nemeckí čitatelia. V správe Jána Sivička sa môže pravdepodobne veľa Nemcov niečo dozvedieť o rozmanitosti dobrovoľníckych aktivít realizovaných v rámci univerzity. Popri tom je zvláštne, ako sa to prezentuje na slovenskej univerzite.

Všetky príspevky, nemecké i slovenské, sú písané sviežim živým jazykom, ktorý síce miestami prekračuje hranice spisovnej normy, no práve to odrzkadľuje vitalitu dojmov a angažovanosť autorov. Tandemoví partneri často hľadajú individuálne, osobné odpovede na široko diskutované otázky, napr. vnímanie islamu. Napriek odlišnej veľkosti Bratislavy a Regensburgu je počet moslimov podobný. Katarínu Hudákovú

Bronx“ verschrien, dienen Arsen Marutjan als fast archetypisches Beispiel. Es ist noch nicht lange her, dass man in Petržalka, ein typisch westliches Osteuropastereotyp, eine direkte Fortsetzung vom proletarischen zum nachproletarischen Plattenbauelend heutiger städtischer Drogenszenen zu erkennen glaubte. Touristen fotografierten es sicherheitshalber von der anderen Donauseite aus. Nun führt uns Arsen Marutjan aber gerade lebendig vor Augen, wie sich der Individualismus der Bewohner zunehmend in den öffentlichen Raum der Siedlung hinein ausbreitet, ihn zum lebenswerten Wohnraum erhebt, eine kleine innerstädtische Revolution: Ohne die slowakische EU-Mitgliedschaft wäre sie kaum vorstellbar.

Den deutschen Studierenden ist es ein implizites Anliegen, den aktuellen slowakischen Lebens- und Kulturraum zu präsentieren. Pia Lohmann beschreibt zu diesem Zweck die öffentliche Kunstszene der Stadt. Vormalig lebensnotwendige Brunnen, die noch im 19. Jh. der Gewinnung von Trink- und Löschwasser dienten, würden über ihre vielfältigen Erinnerungsfunktionen hinaus in den letzten Jahren verstärkt der Ästhetisierung des Stadtraums dienen. Eine kleine, fast beneidenswerte aktive Künstlergemeinschaft schafft den Stadtraum in wechselnde Kunsträume um.

Die Mitgliedschaft in der europäischen Gemeinschaft hat die Gesellschaft der Slowakei grundlegend verändert, auch Diskussionen, etwa über Homosexualität, wie sie Andrea Klinger in einem sehr engagierten Beitrag schildert. Sie verdeutlicht, dass solche Diskussionen grenzüberschreitend zu führen sind: Dabei sollte man aber den spezifischen Rahmenbedingungen der Partner, etwa dem ausgeprägten slowakischen Katholizismus, respektvoll gerecht werden, geht es doch nicht nur bei Tandems darum, dem Anderen zuzuhören.

Schon der politische Rahmen ist – wie Xhentila Bakiaj ausführt – oft ein anderer, lassen doch slowakische Gesetze nur wenige Religionsgemeinschaften zu. Nicht alle europäischen Ideale dürften in allen Ländern bereits umgesetzt sein. Auch eine konstruktiv-kritische Sicht gehört natürlich zum slowakisch-deutschen Dialog. Womöglich lässt sich diese restriktive slowakische Regelung mit einer erstaunlichen Kontinuität des Aberglaubens in der Slowakei erklären. Besonders unter den Roma sei sie verbreitet. Noch 1977 hat der Aberglaube zur Enthauptung eines Mannes geführt, den man des Vampirismus verdächtigte. Diese europäischen Ungleichzeitigkeiten, etwa von Aberglaube und Toleranz machen deutlich, wie wichtig für die Diskussion europäischer Werte die Berücksichtigung national spezifischer Traditionen ist. In der Frage der Flüchtlinge hat man sich zuletzt sehr weit voneinander entfernt. Da ist es interessant zu lesen, dass die ehrenamtlichen Flüchtlingsunterstützer in der Slowakei als „sonnige Menschen“ firmieren, aber wenig Rückhalt in der Bevölkerung finden. Wir wissen aber nun, dass es sie gibt. Manche Studierenden entwickeln sich in kürzester Zeit zu Spezialisten für ganz andere nationale Besonderheiten wie etwa slowakisches Eishockey. Franz Dietz macht deutlich, welchen, für Außenstehende kaum zu glaubenden, hohen Stellenwert Eishockey, aber auch einzelne Spieler für das Selbstwertgefühl einzelner Slowaken, aber auch des ganzen Landes haben. Zu erkennen, was das Selbstwertgefühl des Einzelnen in seinem Kern ausmacht, ist nicht nur im individuellen Kontakt wesentlich.

Die slowakischen Tandempartner suchen ihrerseits in Bayern, in Regensburg, oft nach Anregungen, die sie sinnvoll für ihre Heimat nutzen können. Dabei ist Lenka Jurigová sogleich dazu bereit, bayerische Maßnahmen, junge Menschen schnell in das Arbeits-

však irituje, ako málo sa v Bratislave vie o islame a o moslimoch. Jej porovnávacia rešerš vedie k jednoznačnému výsledku: nemuslimovia v Regensburgu hodnotia islam skôr neutrálne, zatiaľ čo v Bratislave je islam vnímaný oveľa skeptickejšie.

Pre slovenských študentov sú v Regensburgu prvoradým objektom záujmu mladí ľudia. Dominiku Příbelovú predovšetkým zaujíma ich pohľad na bohatú regensburgskú kultúrnu scénu, ktorý je nepochybne odlišný od jej vnímania u starších ľudí. Martina Bošácka zase vnikla do rozvíjania foriem tvorivého čítania pre malé deti, ktoré sa zaviedlo v Regensburgu. Zapôsobili na ňu aj univerzitné kurzy tvorivého písania. Soňa Tichá popri svojom výskume Regensburgu ako mesta moderného umenia prišla k triezvemu záveru: jeho bohatú ponuku nevyužívajú práve mladí ľudia.

Daniel Šemnický si zvolil celkom inú oblasť, a to zakladateľskú scénu mesta, teda start-up spoločnosti. Výsledky jeho porovnania by mali byť poučné pre obidve strany. Je jasné, aké dôležité je porovnanie podobných podmienok v odlišných krajinách, ako živá a pestrá start-up scéna na nemeckých vysokých školách môže sprostredkovať rôzne podnety aj pre Slovensko. Aj takto môže Európa spoločne ekonomicky rásť. Úlohy ochrany životného prostredia pritom už dávno patria k všeobecne uznávaným témam. Daniela Eleka v Regensburgu očaril citlivý vzťah obyvateľov k životnému prostrediu a návrat k využívaniu bicykla ako mestského dopravného prostriedku. Práve slovenskí študenti s veľkým záujmom zbierajú podnety a nové informácie z najrozličnejších oblastí života, najmä však tých, ktoré sa týkajú študentov.

Každá tandemová výmena, každý tandemový zborník je obohatením. Oba výsledky nás utvrdzujú, aké dôležité je oboznámiť práve mladých ľudí v krátkom čase s inou krajinou a inými ľuďmi, s tým, čo nám, čo vám je ešte cudzie. Preto opatrenia Tandemu sú ideálnym doplnkom k výmenným programom ‚Erasmus‘. Uvítali by sme však, keby tieto výmenné tandemy mali z nemeckej i európskej strany oveľa väčšiu podporu ako doteraz. Len vtedy bude Európa môcť rýchlejšie a natrvalo spoločne rásť.

Prof. Dr. Dr. h.c. Walter Koschmal

Hovorca predstavenstva Europaeum, centrum Východ-Západ Univerzity v Regensburgu

leben zu integrieren, als Modell für andere europäische Länder zu bewerten. Doch vielfach profitieren von diesen Beiträgern slowakische Leser nicht weniger als deutsche. In dem Beitrag von Ján Siviček können vermutlich auch viele Deutsche manches über die Vielfalt ehrenamtlicher Aktivitäten an einer Universität erfahren. Man wird dabei neugierig darauf, wie sich dies an einer slowakischen Universität darstellt.

Alle Beiträge, die deutschen wie die slowakischen, sind in einer frischen, lebensnahen Sprache geschrieben, die auch mal an die Grenzen der normierten Schriftsprache gehen darf. Denn auch darin spiegeln sich die Lebendigkeit der Eindrücke und das Engagement wider. Tandempartner suchen oft auf die breit diskutierten Fragen der Politik individuelle, persönliche Antworten, z.B. zur Wahrnehmung des Islam. Trotz der unterschiedlichen Größen von Bratislava und Regensburg ist die Zahl der Muslime ähnlich groß. Doch ist Katarína Hudáková irritiert, wie wenig sie über den Islam und Muslime in Bratislava weiß. Ihre vergleichenden Recherchen führen zu einem eindeutigen Ergebnis: Nicht-Muslime in Regensburg bewerten den Islam eher neutral, während dieser in Bratislava viel skeptischer wahrgenommen wird.

Für slowakische Studierende sind die jüngeren Menschen in Regensburg von vorrangigem Interesse. Dominika Příbelová interessiert sich vor allem für deren Blick auf die in ihren Augen reiche Regensburger Kulturszene, zweifellos ein anderer als der älterer Menschen. Einen tiefen Einblick, wie vielfältig und ideenreich kleine Kinder in Regensburg an das Lesen herangeführt werden, gewinnt Martina Bosačká. Auch die Kurse zum kreativen Schreiben an der Universität haben es ihr angetan. Soňa Tichá kommt bei ihren Recherchen zu Regensburg als Stadt der modernen Kunst zu dem ernüchternden Ergebnis,

dass das reichhaltige Angebot gerade von jüngeren Leuten kaum genutzt wird.

Daniel Šemnický wählt einen ganz anderen Bereich, nämlich die Gründerszene der Stadt, also start-up-Unternehmen. Die Ergebnisse seines Vergleichs dürften für beide Seiten aufschlussreich sein. So wird deutlich, wie wichtig es ist, analoge Verhältnisse in unterschiedlichen Ländern zu vergleichen, kann doch die lebendige, bunte start-up-Szene an deutschen Hochschulen den slowakischen vielfältige Anregungen vermitteln. Auch so vermag Europa wirtschaftlich enger zusammen zu wachsen. Aufgaben des Umweltschutzes gehören dabei längst zu den als allgemein anerkannten. Daniel Elek ist in Regensburg von dem ausgeprägten Umweltbewusstsein und einem intensiven Rückgriff auf das Fahrrad als städtischem Verkehrsmittel recht angetan. Gerade slowakische Studierende sammeln mit viel Neugierde Anregungen und neue Informationen zu verschiedensten Lebensbereichen, besonders zu jenen von Studierenden.

Jeder Tandemaustausch, jeder Tandemband ist eine Bereicherung. Beide bestätigen nachdrücklich, wie wichtig es ist, gerade junge Menschen in ganz kurzer Zeit mit einem anderen Land und seinen Menschen bekannt zu machen, das uns, das ihnen noch vergleichsweise fremd ist. Damit bilden Tandemaustauschmaßnahmen eine ideale Ergänzung zu Austauschprogrammen wie ‚Erasmus‘. Es wäre schön, wenn auch diese Tandems auf deutscher und europäischer Seite einen weitaus stärkeren Rückhalt fänden als bisher. Denn dann könnte Europa schneller und auf Dauer zusammenwachsen.

Prof. Dr. Dr. h.c. Walter Koschmal

Sprecher des Direktoriums des Europaeum, Ost-West-Zentrum der Universität Regensburg

Spolu na túre

Ako prebieha program Tandem?

Najskôr k vzniku výmenného projektu „Program Tandem“: myšlienka aj názov tohto projektu vznikli cca pred 15 rokmi v centre Europaeum, Východ-Západ Univerzity v Regensburgu.

Program Tandem vždy prebieha medzi študentmi dvoch univerzít z odlišných krajín a má dve časti: prijatie a návštevu partnerov.

Konkrétne pri Tandeme s našou slovenskou partnerskou univerzitou naši regensburskí študenti cestovali na jar do Bratislavy a za pomoci študentov z Univerzity Komenského tam celý týždeň vyhľadávali informácie k zvoleným témam. Návšteva slovenských tandemových partnerov v Regensburgu sa konala približne o tri mesiace neskôr a zahŕňala týždňový výskum študentov z Bratislavy za pomoci ich regensburských partnerov.

Prípravná fáza

V úvodnej časti programu sa vybraní študenti pripravujú na pobyt v hosťiteľskej krajine absolvovaním vlastivedných seminárov na vlastných univerzitách.

Prvý konkrétny organizačný krok kooperujúcich univerzít sa uskutoční približne tri mesiace pred začiatkom stretnutí tandemových partnerov. Je zameraný na stanovenie tém, ktoré by chceli zúčastnení študenti v obidvoch krajinách spracovať.

Na základe toho sú vždy dvaja študenti s kompatibilnými témami spojení do nemecko-slovenského tandemového páru. Tandemoví partneri potom spolu nadviažu kontakt a diskutujú o spôsobe výskumu.

Už v prípravnej fáze tandemoví partneri preberajú rôzne roly: ten, kto cestuje do druhej krajiny, vopred požiadajú svojho partnera, aby mu dohodol termíny rozhovorov, prehliadok alebo interview na vybraných miestach, alebo si v zásade nechá od neho poradiť, s ktorými zariadeniami či osobami by mal pri spracovávaní danej témy konzultovať. Partner v hosťiteľskej krajine pátra po príslušných miestach dôležitých pre výskum a nadviaže prvé kontakty, ktoré zvyčajne pokračujú až do príchodu tandemového partnera.

Realizačná fáza

Na vybraných miestach v Bratislave alebo v Regensburgu majú tandemoví partneri za úlohu celý týždeň zbierať informácie k svojej téme. Pritom je dôležité, aby mali rešerše charakter terénneho výskumu: všetky informácie o zariadeniach, iniciatívach a osobnostiach sa získavajú vždy priamo na mieste prostredníctvom interview, ankiet, prehliadok a hospitácií. Týmto spôsobom sa materiál získava len počas pobytu na danom mieste alebo v rámci osobného rozhovoru.

Gemeinsam auf Tour

Wie verläuft das Tandemprogramm?

Zunächst zur Entstehung des Austauschprojektes „Tandemprogramm“: Sowohl die Idee als auch die Bezeichnung für dieses Projekt ist vor ca. 15 Jahren am Europaeum, dem Ost-West-Zentrum der Universität Regensburg entstanden.

Das Tandemprogramm findet immer zwischen Studierenden zweier Universitäten aus unterschiedlichen Ländern statt und umfasst zwei Teile: den Besuch und den Gegenbesuch.

Konkret beim Tandemprogramm mit unserer slowakischen Partneruniversität reisen die Regensburger Studierenden im Frühjahr nach Bratislava und recherchieren dort mit Hilfe der Studierenden der Comenius-Universität eine Woche lang zu selbst gewählten Themen. Der Gegenbesuch der slowakischen Tandempartner findet etwa drei Monate später in Regensburg statt und beinhaltet eine einwöchige Themenrecherche der Studierenden aus Bratislava mit Hilfe ihrer Regensburger Tandempartner.

Vorbereitungsphase

Zu Beginn der Vorbereitungen für das Tandemprogramm werden die teilnehmenden Studierenden an ihren Universitäten in landeskundlichen Seminaren jeweils inhaltlich auf den Aufenthalt im Gastland vorbereitet.

Der erste konkrete organisatorische Schritt der kooperierenden Universitäten findet etwa drei Monate vor Beginn des Treffens mit den Tandempartnern statt. Er besteht in der Ermittlung der Themen, welche die teilnehmenden Studierenden in beiden Ländern bearbeiten möchten. Auf dieser Grundlage werden jeweils zwei Studierende mit kompatiblen Themenvorstellungen zu deutsch-slowakischen Tandempaaren zusammengeführt. Diese Tandempartner nehmen dann per Email Kontakt auf und besprechen die Art und Weise der Themenrecherche.

Bereits in der Vorbereitungsphase übernehmen die Tandempartner unterschiedliche Rollen: Derjenige, der in das Land seines Partners fährt, bittet diesen im Vorfeld um die Vereinbarung von Gesprächs-, Besichtigungs- und/oder Interviewterminen vor Ort oder lässt sich grundsätzlich von ihm beraten, welche Einrichtungen und Personen für die Themenbearbeitung konsultiert werden sollten. Der Partner im Gastland macht die notwendigen Anlaufstellen für die Themenrecherche ausfindig und stellt erste Kontakte her. Diese Vorabsprachen ziehen sich nicht selten bis zur Reise ins Land des Tandempartners hin.

Durchführungsphase

Vor Ort, in Bratislava oder Regensburg, haben die Tandempartner nun die Aufgabe, eine Woche lang Informationen zu

Počas výskumu pracujú tandemoví partneri samozrejme vždy vo dvojici, keďže ďalším dôležitým aspektom programu Tandem je spoznávanie krajiny za pomoci svojho partnera, ktorý je tzv. „otváračom dverí“ k dovtedy neznámej kultúre. Okrem toho sa pre prípadné jazykové bariéry musí výskum tém realizovať vo dvojici, keďže účasť na programe Tandem nie je podmienená znalosťou jazyka hostujúcej krajiny, v našom prípade slovenčiny. Z tohto dôvodu tandemoví partneri pomerne často komunikujú po anglicky, v rozhovoroch, prieskumoch, atď., a tak tandemový partner slúži aj ako tlmočník.

K týždňovému pobytu v hostiteľskej krajine, konkrétne v Bratislave, spravidla patrí aj sprievodný program, ktorý je spoločne zostavený organizátormi Tandemu. Do programu je spravidla zaradená prehliadka mesta, spoločná prehliadka reprezentatívnych inštitúcií, resp. miestnych firiem, exkurzia po regióne, návšteva divadla či koncertu, prípadne účasť na odborných prednáškach. V tomto prípade, ale aj na denné rokovanie, dáva hostiteľská univerzita k dispozícii vlastný priestor.

Záverečná fáza

Po ukončení pobytu v hostiteľskej krajine majú študenti vypracovať správu o výsledkoch realizovaného výskumu. Výstupy študentov v rámci programu Tandem Regensburg – Bratislava, zaradené do tohto zborníka, predstavujú vybrané výskumy z troch tandemových cyklov v rokoch 2014, 2015 a 2016.

Teší nás, že záujem študentov o účasť v programe Tandem naďalej trvá nielen na našej univerzite, ale aj na partnerských univerzitách v zahraničí.

Lisa Unger-Fischer, M.A.

Vedenie Europaeum,
centrum Východ-Západ
Univerzity v Regensburgu

ihren Themen zu sammeln. Wichtig dabei ist, dass die Recherchen den Charakter einer Feldforschung haben: Alle Informationen über Einrichtungen, Initiativen und Persönlichkeiten werden also immer direkt an Ort und Stelle durch Interviews, Umfragen, Besichtigungen und Hospitationen eingeholt. Auf diese Weise werden Inhalte recherchiert, die tatsächlich nur durch den Aufenthalt vor Ort und durch das persönliche Gespräch erhältlich sind.

Während der Recherche arbeiten die Tandempartner selbstverständlich immer zu zweit, denn ein weiterer wichtiger Aspekt des Tandemprogramms ist das Kennenlernen des Landes mit Hilfe des Tandempartners, der sozusagen der „Türöffner“ zur bislang fremden Kultur ist. Abgesehen davon muss die Themenrecherche schon aufgrund etwaiger sprachlicher Barrieren im Zweierteam stattfinden, denn die Teilnahme am Tandemprogramm ist nicht unbedingt an die Voraussetzung geknüpft, dass die Teilnehmer die Sprache des Gastlandes, in diesem Fall Slowakisch beherrschen. Aus diesem Grund kommunizieren die Tandempartner nicht selten auf Englisch bzw. bei Interviews, Umfragen etc. erweist sich der Tandempartner als Dolmetscher.

In der Regel gehört zum einwöchigen Aufenthalt im Gastland, konkret in der Gaststadt Bratislava, immer auch ein Begleitprogramm, das gemeinsam von den Organistoren des Tandemprogramms zusammengestellt wird. Bei den Programmpunkten handelt es sich in der Regel um eine Stadtführung, die gemeinsame Besichtigung von repräsentativen Einrichtungen bzw. Firmen der Stadt, eine Exkursion in die Region, Theater- und Konzertbesuche und gegebenenfalls um den Besuch von Fachvorträgen. Für letzteres, aber auch für tägliche Absprachen stellt die Gastuniversität einen eigenen Raum zur Verfügung.

Nachbereitungsphase

Nach Beendigung des Aufenthalts im Gastland werden die Studierenden gebeten, einen Bericht über die Ergebnisse ihrer Themenrecherche zu verfassen.

Die in diesem Band enthaltenen Berichte der Studierenden des Tandemprogramms Regensburg – Bratislava geben die ausgewählten Recherchen von drei Tandem-Einheiten in den Jahren 2014, 2015 und 2016 wieder.

Wir freuen uns sehr über das anhaltend große Interesse von Studierenden, sowohl an unserer Universität als auch an unseren Partneruniversitäten im Ausland, am Tandemprogramm teilnehmen zu wollen.

Lisa Unger-Fischer, M.A.

Geschäftsführung Europaeum,
Ost-West-Zentrum der
Universität Regensburg

Literárny život v Regensburgu

Všetci poznajú Nemecko nielen ako silnú, stabilnú a hospodársky vysoko rozvinutú krajinu, ale aj ako krajinu, ktorá prekvitá kultúrou, literatúrou a umením. Ako študentka nemeckého jazyka a literatúry som bola nadšená, keď som objavila možnosť zapojiť sa do medzinárodného projektu Tandem. V mnohých odborných knihách som sa mohla dočítať, že literatúra v Nemecku vždy zohrávala a aj dnes zohráva významnú úlohu, čo potvrdzujú osobnosti ako Goethe či Schiller, veľa vydavateľstiev, vysoká produkcia kníh či knižný veľtrh v Lipsku.

Počas tandemového týždňa som však chcela nahliadnúť za túto veľkú oponu nemeckej literatúry a dozvedieť sa, aké podujatia sú pre milovníkov literatúry dostupné práve v Regensburgu. Najprv som spolu s mojou tandemovou partnerkou Piou navštívila mestskú knižnicu, ktorá v spolupráci s filiálnymi pracoviskami ponúka pestré možnosti literárneho využitia a je tak živou zložkou kultúry mesta.

Knižnica, ktorá chce nadchnúť deti pre literatúru

Mestská knižnica vznikla po druhej svetovej vojne a je centrálnou mestskou knižnicou Regensburgu. Vďaka jej atraktívnej polohe priamo v centre mesta, na námestí Haidplatz, je výborne dostupná pre všetkých obyvateľov mesta, čo dokazuje aj jej vysoká návštevnosť. V roku 2013

to bolo 510 034 návštevníkov. Knižnica je otvorená pre všetkých. Návštevníci si môžu čítať, učiť sa, vypožičiavať si médiá v tlačenej alebo elektronickej podobe, alebo sa zúčastňovať rôznych podujatí.

Vo svojej kancelárii na nás čakala pani Sarah Weber, ktorá má v knižnici medzi záplavou iných povinností na starosti aj detské oddelenie. Jej práca, ako sama potvrdila, nie je vôbec stereotypná a každý deň prináša so sebou niečo nové. Práve ona nám sprostredkovala rôzne informácie o literárnych podujatiach a možnostiach pre deti, ktoré knižnica ponúka.

Hlavným cieľom, na ktorý sa pri práci s deťmi nesmie zabúdať, je nadchnúť deti pre literatúru a čítanie. Preto knižnica organizuje množstvo akcií, prostredníctvom ktorých sa snažia tento cieľ dosiahnuť. Pracovníci knižnice chodia jednak do škôlok a škôl, ale veľa skupiniek detí prichádza aj priamo k nim do knižnice. Jednou z akcií, ktorú knižnica ponúka pre základné školy v okolí, sú veľké balíky pozostávajúce z rôznych médií, tzv. *Medienkisten*, ktoré sú okrem iného vhodným doplnkom pre prácu na vyučovaní. Balíky obsahujú knihy k témam ako prvé čítanie, moje telo, experimenty, prvá láska a iné, ku ktorým sú pridané cédečká alebo doskové hry s rovnakou tematikou. Každý takýto balíček si môže škola objednať a knižnica ho sprostredkuje, pričom za výpožičku sa nič neplatí.

Literarisches Leben in Regensburg

Alle kennen Deutschland nicht nur als starkes, stabiles und wirtschaftlich hoch entwickeltes Land, sondern auch als Land, das dank seiner Kultur, Literatur und Kunst erstrahlt. Als Studentin der deutschen Sprache und Literatur war ich begeistert, als ich die Möglichkeit entdeckte, am internationalen Tandemprojekt teilzunehmen. In vielen Fachbüchern konnte ich nachlesen, dass Literatur in Deutschland bis zum heutigen Tage eine bedeutende Rolle spielt, was Persönlichkeiten wie Goethe und Schiller sowie die vielen Verlage, der hohe Buchumsatz und die Leipziger Buchmesse belegen.

Während der Tandemwoche wollte ich jedoch einen Blick hinter die Kulissen werfen und erfahren, welche Veranstaltungen für die Literaturliebhaber gerade in Regensburg zur Verfügung stehen. Zunächst besuchte ich zusammen mit meiner Tandempartnerin Pia die Stadtbücherei, die in Kooperation mit ihren Zweigstellen zur literarischen Vielfalt und somit zum regen städtischen Kulturleben beiträgt.

Eine Bücherei, die Kinder für Literatur begeistern will

Die Stadtbücherei entstand nach dem Zweiten Weltkrieg und liegt zentral in Regensburg. Dank ihrer attraktiven Lage am Haidplatz ist sie für alle Stadtbewohner ausgezeichnet erreichbar, was auch ihre hohe Besucherzahl belegt. Im Jahr 2013

waren es 510.034 Besucher. Die Bücherei steht allen offen. Die Besucher können lesen, lernen, sich Medien in gedruckter oder elektronischer Form ausleihen oder an verschiedenen Veranstaltungen teilnehmen.

In ihrem Büro erwartete uns Sarah Weber, die in ihrer Fülle von Aufgaben auch die Kinderabteilung betreut. Ihre Arbeit ist, wie sie selbst bestätigt, keineswegs eintönig, jeder Tag bringt etwas Neues mit sich. Sie gab uns verschiedene Informationen über Literaturveranstaltungen und Angebote für Kinder in die Hand.

Das Hauptziel, das bei der Arbeit mit Kindern nicht vergessen werden darf, ist, Kinder für Literatur und das Lesen zu begeistern. Deswegen organisiert die Bücherei eine Vielzahl von Aktionen, mit denen dieses Ziel erreicht werden soll. Die Mitarbeiter der Bücherei gehen einzeln in Kindergärten, doch auch viele Gruppen kommen direkt zu ihnen in die Bücherei. Einer der Angebote der Bücherei für Grundschulen im Umkreis sind sogenannte *Medienkisten*, die vor allem geeignetes Zusatzmaterial für die Unterrichtsarbeit darstellen. Die Pakete enthalten Bücher zu Themen wie „Meine erste Lektüre“, „Mein Körper“, „Experimente“, „Meine erste Liebe“ und andere Einheiten, denen eine CD oder Brettspiele mit unterschiedlicher Ausrichtung beigelegt sind. Jedes solcher Pakete kann die Schule bestellen; die Bücherei besorgt die Inhalte, ohne dass Leihgebühren fällig werden.

Mestská knižnica v Regensburgu
Regensburger Stadtbücherei

Ďalším projektom knižnice na podporu čítania je projekt s názvom *Bib-Profi*, ktorého koncept bol navrhnutý pre deti od 4 rokov. Tohto programu sa väčšinou zúčastňujú skupinky detí zo škôlok, aby sa dozvedeli, ako knižnica funguje a aké rôzne médiá existujú. Cieľom je, aby mali z pobytu v knižnici pekný zážitok, ktorý ich motivuje k čítaniu a ďalšej návšteve knižnice. Práve na takomto stretnutí so skupinkou detí zo škôlok som sa sama zúčastnila.

Dve milé pracovníčky knižnice deťom čítali príbeh a k nemu im premietali s textom súvisiace obrázky. Deti boli veľmi aktívne, odpovedali na otázky a dopĺňali príbeh. Potom im hravou formou vysvetlili pravidlá, ktoré v knižnici platia, a napokon si každé dieťa mohlo vybrať jednu knižku, ktorú si odnieslo domov. Vo všeobecnosti projekt pozostáva z troch druhov stretnutí, ktoré musia deti absolvovať, a za každú návštevu dostanú jednu pečiatku do vlastnej navští-

venky. Na záver získajú knižničný preukaz, vlastnú tašku na vypožičané knihy z knižnice, ako aj potvrdenie o nadobudnutých poznatkoch. Okrem motivačného faktora tu teda zohráva úlohu aj čisto praktický cieľ. Keď sa deťom alebo žiakom ukáže, ako to v knižnici funguje, bude to pre nich jednoduchšie aj na univerzite, pretože základný princíp je všade rovnaký.

Okrem iného prichádzajú aj mamičky s malými deťmi, ktoré potrebujú pomoc a radu. Tu ide o špeciálny program s názvom *Bücherzwerge*, ktorý je určený pre najmenších, pre deti od jedného do dvoch rokov. Rodičia majú často problémy s výberom vhodných kníh alebo nevedia, ako svojim deťom správne čítať. Preto majú možnosť zísť do knižnice, kde im s výberom kníh pomôžu, dajú tipy, ako deti priviesť k literatúre a čítaniu, a na záver pracovníčky knižnice čítajú deťom krátky príbeh.

Ein weiteres Projekt der Bücherei zur Förderung des Lesens heißt *Bib-Profi*, das für Kinder ab 4 Jahren ausgerichtet ist. An diesem Programm nehmen größtenteils Kindergruppen aus Vorschulen teil, damit sie lernen, wie eine Bücherei funktioniert und welche Medien es gibt. Das Ziel ist, dass sie sich bei ihrem Aufenthalt in der Bücherei wohlfühlen und sie zum Lesen und zum Wiederkommen motiviert werden. An einem dieser Treffen mit Kindergruppen aus Vorschulen nahm ich teil.

Zwei freundliche Büchereimitarbeiterinnen lasen den Kindern eine Geschichte vor und zeigten ihnen inhaltlich zusammenhängende Bilder. Die Kinder machten gerne mit, antworteten auf Fragen und ergänzten die Geschichte. Dann erklärten die Mitarbeiterinnen in spielerischer Form die Regeln, die in der Bücherei gelten. Schließlich konnte jedes Kind ein Buch auswählen, das es mit nach Hause nehmen durfte. Im Allgemeinen besteht das Projekt aus drei Arten von Treffen, die die Kinder absolvieren müssen und wofür sie jedes Mal einen Stempel in ihre eigene Besucherkarte erhalten. Am Ende erhalten sie einen Büchereiausweis, eine eigene Büchertasche zum Ausleihen sowie eine Bestätigung über die erworbenen Kenntnisse. Außer dem Faktor Motivation spielen also auch praktische Ziele eine Rolle. Da den Kindern oder Schülern gezeigt wurde, wie es in der Bücherei abläuft, wird es für sie später auch an der Universität einfacher, weil das Grundprinzip immer das Gleiche ist.

Des Weiteren kommen auch Mütter mit ihren kleinen Kindern, die Hilfestellungen und Ratschläge brauchen. Hier geht es um das spezielle Programm mit der Bezeichnung *Bücherzwerge*, das für die Kleinsten (im ersten und zweiten Lebensjahr) gedacht ist. Die Eltern haben oft Probleme bei der Kinderbuchauswahl oder wissen nicht, wie

sie ihren Kindern richtig vorlesen sollen. Deswegen haben sie die Möglichkeit, die Bücherei aufzusuchen, wo man ihnen bei der Bücherauswahl hilft. Es werden Tipps gegeben, wie man die Kinder an die Literatur und an das Lesen heranführt und zum Schluss lesen die Büchereimitarbeiter eine kurze Geschichte vor.

Am meisten interessierte mich jedoch das Programm *Lesestart* für Kinder ab 3 Jahren, das fast überall in Deutschland angeboten wird. Da die Kinder in Deutschland wenig lesen, war es notwendig, eine Initiative zu entwickeln, die eine Änderung herbeiführen würde. So bekommt jedes Kind nach einer Vorsorgeuntersuchung ein Geschenk in Form eines kleinen Beutels, der mit einem Büchlein, mehreren Broschüren und einer mehrsprachigen DVD mit Informationen über verschiedene Buchtitel und über das einfache Geschichtenvorlesen gefüllt war. Sarah Weber sagt, dass es oft gerade die Eltern sind, die nicht an sich glauben, Angst haben oder sich den Kopf darüber zerbrechen, wie sie ihre Kinder zum Lesen motivieren können. Wenn die Kinder das dritte Lebensjahr erreichen, haben sie wiederum die Möglichkeit, einen solchen Beutel zu bekommen, der diesmal ein Büchlein, verschiedene Plakate und Tipps enthält. Die Bücherei möchte mit dieser Geschenkaktion eine größere Leserschaft gewinnen. Zum Erhalt des zweiten Beutels ist ein Gutschein notwendig, der sich im ersten Set befand. Oft passiert es, dass die Eltern diesen Gutschein vergessen, so dass die Bücherei den Kindern dieses kleine Geschenk in dem Augenblick überreicht, wenn sie sich bei der Bücherei anmelden. Zur Einschulung bekommen die Kinder noch einen dritten Beutel. Eine wichtige Botschaft des Programms ist es, dass die Kinder keine Angst vor dem Lesen haben und Bücherlesen mit etwas Positivem verbinden sollen.

Najviac ma však zaujal program *Lesestart* určený pre deti od 3 rokov, ktorý funguje takmer všade v Nemecku. Keďže deti v Nemecku čítajú málo, bolo potrebné vyvinúť iniciatívu, ktorá by priniesla zmenu.

A tak každé dieťa po zaočkovaní u doktora dostalo darček – malú taštičku, v ktorej bola knižka, viaceré brožúrky a DVD vo viacerých jazykoch, ktoré poskytovali informácie o rôznych knižných tituloch, ale aj o tom, že čítanie príbehov deťom nie je žiadna veda. Sarah Weber hovorí, že často sú to práve rodičia, ktorí si neveria, majú strach a lámu si hlavu nad tým, ako majú motivovať svoje deti k čítaniu. Keď deti dovŕšia tretí rok, majú možnosť získať ďalšiu takúto taštičku, ktorá obsahuje knižku, rôzne plagáty, informácie a tipy. Tu prichádza na rad knižnica, ktorá sa usiluje, aby tieto tašky našli svojich majiteľov – čitateľov. Na získanie druhej taštičky je potrebný poukaz, ktorý sa nachádzal v prvom sete. Často sa však stáva, že rodičia na poukaz zabudnú, a tak knižnica daruje tento malý darček deťom v momente, keď sa do knižnice prihlásia. Po nástupe do školy dostanú deti ešte tretiu tašku. Dôležitým poslanstvom tohto programu je, aby deti nemali strach z čítania a aby si spájali knihy a čítanie vždy s niečím pozitívnym.

Okrem iného organizuje knižnica literárne večierky, počas ktorých pozvaný autor alebo rozprávač predčíta nejakú časť z diela a potom prebieha diskusia. Účasť na týchto večierkach býva rôzna. Ako hovorí Sarah Weber, záleží to od témy, autora, ale aj od počasia. Keď je pozvaný nejaký menej známy autor, je to vždy zložité, pretože

Literárne podujatie pre deti, mestská knižnica Regensburg

Literarische Lesung für Kinder in der Regensburger Stadtbücherei

v Regensburgu je množstvo podujatí súvisiacich s literatúrou, na ktorých sa môžu zúčastniť. Väčšie podujatia sú nákladnejšie a keďže knižnica získava financie od mesta, musí dobre zvážiť, ako bude s peniazmi narábať. Preto sú podujatia tohto typu spoplatnené, avšak ceny sú stále veľmi prijateľné. Okrem toho knižnica ponúka mnohé akcie a projekty úplne zadarmo, čím je naozaj dostupná pre všetkých obyvateľov mesta.

Knižnica v Regensburgu sa snaží byť miestom, kde literatúra žije a oživa, ale zároveň i miestom, kde nie sú len knihy, ale kde možno získať zaujímavé informácie. Úžasné na tom je, ako vraví pani Weber, že to funguje celkom inak ako v kníhkupectve, kde ide predovšetkým o finančný zisk. „V knižnici vidíš, čo všetko je k dispozícii. Ale či si to vezmeš alebo iba pozrieš a necháš tak, je len na tebe,“ dodáva pani Weber.

Literárne podujatia pre dospelých – ako ich urobiť atraktívnejšími?

V rozhovore s pani Martin, ktorá má na starosti oddelenie pre dospelých, som sa dozvedela, aké možnosti a podujatia sú dostupné pre starších záujemcov o literatúru. Ako hneď na začiatku spomenula, publikum v Regensburgu je rozmanité a každý si hľadá niečo pre seba. Preto nedáva zmysel, aby si inštitúcie robili konkurenciu v jednej veci. Každý sa skôr snaží orientovať na niečo iné, čo bude jeho vlastné. Knižnica sa doteraz zameriavala najmä na regionálnych autorov. Samotné čítania organizované v knižnici však nie sú veľmi populárne, pretože sa zväčša konajú aj v kníhkupectvách.

Außerdem organisiert die Bücherei literarische Abende, bei denen ein geladener Autor oder Erzähler einen Teil aus (s)einem Werk vorliest, über das danach diskutiert wird. Die Beteiligung an diesen Abenden ist unterschiedlich. Wie Sarah Weber sagt, hängt diese vom Thema, dem Autor, aber auch vom Wetter ab. Wenn ein weniger bekannter Autor eingeladen wird, ist es immer schwierig, weil es in Regensburg eine Vielzahl von Literaturveranstaltungen gibt, an denen Interessenten teilnehmen können. Die meisten Veranstaltungen sind kostspielig und da die Bücherei von der Stadt Gelder erhält, muss sie gut abwägen, wie damit umgegangen wird. Deshalb sind diese Veranstaltungen kostenpflichtig, wobei die Preise immer noch sehr annehmbar sind. Außerdem bietet die Bücherei vieles kostenlos an, so dass sie wirklich jeder Einwohner nutzen kann.

Die Regensburger Bücherei möchte ein Ort sein, wo die Literatur auflebt, aber zugleich auch ein Ort, an dem es nicht nur Bücher gibt, sondern auch interessante Informationen erhältlich sind. Frau Weber meint, dass es ganz anders als im Buchhandel läuft, wo es vor allem um das Kommerzielle geht. „In der Bücherei sieht man, was alles zur Verfügung steht. Doch ob du etwas mitnimmst oder dich einfach nur umschaust, liegt an dir“, fügt Frau Weber hinzu.

Literarische Veranstaltungen für Erwachsene – wie kann man sie attraktiver machen?

Im Gespräch mit Frau Martin, die die Bücher für Erwachsene betreut, habe ich erfahren, welche Möglichkeiten und Veranstaltungen es für erwachsene Literaturinteressenten gibt. Gleich zu Beginn verwies sie darauf, wie vielfältig das Publikum in Regensburg ist und dass jeder für sich das

Beste herausuchen kann. Deswegen hat es keinen Sinn, dass sich die Veranstalter gegenseitig Konkurrenz machen. Jeder konzentriert sich vielmehr auf ein eigenes Format. Die Bücherei spezialisiert sich bis zum heutigen Tag auf regionale Autoren. Lesungen sind dort nicht sehr populär, weil sie meist auch im Buchhandel stattfinden. Im Gespräch mit einer Büchereibesucherin habe ich jedoch erfahren, dass viele Menschen bekannte Autoren vorziehen würden, was jedoch finanziell oft nicht möglich ist. Einige Veranstaltungen organisiert die Bücherei zusammen mit der Volkshochschule. Meistens geht es nicht um rein literarische Veranstaltungen, sondern um verschiedene Veranstaltungskombinationen zu einem gemeinsamen Thema. So wurde gemeinsam zum Beispiel eine *Orientalische Nacht* organisiert. Zuerst wurde ein literarischer Abend mit dem Schriftsteller Christian Springer und einem orientalischen Geschichtenerzähler veranstaltet, worauf später Bauchtanz sowie eine Ausstellungseröffnung folgte. Zum Schluss konnten sich die Besucher am Büfett mit orientalischem Essen verköstigen.

Ein weiteres, sehr interessantes und reizvolles Konzept sind Lesungen an ungewöhnlichen Orten. Die Bücherei lädt dazu einen Autor ein, der aus Regensburg kommt oder zu dieser Stadt einen bestimmten Bezug hat und organisiert die Lesung nicht in der Bücherei, sondern an Orten, die eng mit dem Buch zusammenhängen, aus dem vorgelesen wird, beispielsweise eine Lesung mit Marianne Ach, die zwar nicht sehr bekannt ist, dafür ist aber der Schauplatz für die Zuhörer umso spannender. Die Autorin schreibt in ihrem Buch über die Zeit, als sie im Kloster war; deshalb fand die Lesung in der Erhardi-Kapelle statt, die auch während des Stadtrundgangs angesteuert wird. Gerade diese Autorin war für viele Teilnehmer eine wahre Attraktion. Weitere Lesun-

V rozhovore s návštevníčkou knižnice som sa však dozvedela, že mnohí by preferovali známejších autorov, čo však kvôli financiám nie je vždy možné. Niektoré podujatia organizuje knižnica v spolupráci s ľudovou univerzitou. Väčšinou nejde len o čisto literárne podujatie, ale o rôzne kombinácie podujatí na spoločnú tému. Takto zorganizovali spoločne napríklad *Orientálnu noc*, ktorá bolo sčasti literárnym večierkom, keďže hosťami boli spisovateľ Christian Springer a orientálny rozprávač rozprávok, avšak neskôr nasledoval brušný tanec, výstava a napokon sa návštevníci mohli občerstviť v bufete s orientálnym jedlom.

Ďalším veľmi zaujímavým a lákavým konceptom sú čítania na nezvyčajných miestach. Knižnica pozve autora, ktorý pochádza z Regensburgu alebo má k tomuto mestu nejaký vzťah, a zorganizuje čítanie nie v knižnici, ale na miestach, ktoré úzko súvisia s knihou, z ktorej sa číta. Jedným z príkladov je čítanie so spisovateľkou Marianne Ach, ktorá síce nie je veľmi známa, ale zaujímavé bolo miesto, kde sa návštevníci zišli. Autorka vo svojej knihe píše o svojom živote v čase, keď bola v kláštore, a preto sa čítanie konalo v kaplnke Erhardi, ktorá je inak dostupná len počas prehliadky mesta. Práve ona bola pre mnohých zúčastnených skutočným lákadlom. Ďalšie čítania sa konali na študentskom internáte alebo aj v podzemí dnes už kostola, predtým synagógy na námestí Neupfarrplatz ako spomienka na pálenie kníh v roku 1933. Dôležité je, ako hovorí pani Martin, ponúknuť ľuďom niečo zaujímavé a atraktívne, pretože samotné čítanie už niekedy nestačí.

Inou aktivitou v knižnici sú literárne krúžky. Jedným z nich je *English-Reading-Group*, kde účastníci čítajú zvolenú knihu a potom o nej diskutujú v anglickom jazyku. Nevyžaduje sa trvalé členstvo. Každý, kto má chuť, môže jednoducho

prísť, posadiť sa a počúvať. Okrem toho sa tu koná literárny a filozofický salón, kde sa diskutuje na vybranú tému pod vedením docenta z ľudovej univerzity.

Počas môjho pobytu som ešte navštívila kníhkupectvo *Pustet*, ktoré je tu dobre známe. Ako v každom poriadnom kníhkupectve, aj tu si bolo možné vybrať z rôznych knižných ponúk. Špeciálne miesto tu mali aj regionálni autori a tituly, v ktorých bolo mesto Regensburg dejiskom príbehu, alebo knihy pre deti, krimi či rôznorodé romány.

Chcela som sa však ešte dozvedieť, aké možnosti literárneho využitia majú študenti na univerzite, a tak som s týmto cieľom spolu s mojou tandemovou partnerkou Piou navštívila profesora Daibera, ktorý mi prezradil viac.

Ak chceš pravidlá porušiť, musíš ich poznať

Na Univerzite v Regensburgu sa až do konca 20. storočia vyučovalo vedecké písanie, kde sa študenti učili, ako majú písať odborné texty. Na kurze písania, ktorý vedie profesor Daiber, ide však o tvorivé písanie. Študenti sami produkujú literárne texty. Učia sa rozličné techniky, ako usporiadať dialóg, ako vytvoriť figúru alebo čo je obsah a čo príbeh, pričom tu platí krédo: Ak chceš pravidlá porušiť, musíš ich poznať. Podľa profesora Daibera je to niečo, ako keď vyleziete na rebrík, potom sa pozriete smerom dolu a zistíte, že žiaden neexistuje. Poznanie týchto techník však ešte nezaručuje, že budete vedieť dobre písať. Dôležité je, aby človek poznal sám seba, svoje temné stránky a svoje druhé ja. Študenti, ktorí tento kurz navštevujú, sa musia vedieť vžiť do rôznych situácií a do pocitov iných, aj preto robia cvičenia na podporu empatie. Navštevujú

gen fanden im Wohnheim oder in der der Ausgrabung unter der heutigen Neupfarrkirche, vormals Synagoge am Neupfarrplatz, als Erinnerung an die Bücherverbrennung im Jahre 1933 statt. Wie Frau Martin sagt, ist es wichtig, dass den Menschen etwas Interessantes und Attraktives geboten wird; eine Lesung allein reicht manchmal nicht aus.

Eine andere Aktivität der Bücherei sind die literarischen Zirkel. Einer davon ist die *English-Reading-Group*, bei der Teilnehmer ein bestimmtes Buch lesen und darüber dann auf Englisch diskutieren. Eine Mitgliedschaft ist nicht erforderlich. Jeder, der Lust hat, kann kommen und zuhören. Darüber hinaus hat sich ein literarischer und philosophischer Salon etabliert, wo zu einem ausgewählten Thema unter der Leitung eines Volkshochschuldozenten diskutiert wird.

Während meines Aufenthaltes habe ich noch die wohlbekannte Buchhandlung *Pustet* besucht. Wie in jeder ordentlichen Buchhandlung ist es auch hier möglich, aus einem großen Büchersortiment auszuwählen. Einen besonderen Platz haben hier auch regionale Autoren und Titel, die sich auf Regensburg konzentrieren. Zudem gibt es viele Kinderbücher, Krimis und komplexe Romane.

Ich wollte außerdem erfahren, welche Möglichkeiten die Studierenden im Hinblick auf literarische Vielfalt haben und so besuchte ich mit diesem Ziel zusammen mit

meiner Tandempartnerin Pia Herrn Professor Daiber, der mir mehr dazu verriet.

Wenn Du die Regeln missachten willst, musst du sie kennen

An der Universität Regensburg wird erst seit dem Ende des 20. Jahrhunderts wissenschaftliches Schreiben unterrichtet. Hier können die Studierenden lernen, wie sie Texte in ihrem Fach schreiben sollen.

In dem von Professor Daiber geleiteten Schreibkurs geht es jedoch um kreatives Schreiben. Die Studierenden produzieren literarische Texte selbst. Sie lernen vielfältige Techniken, wie sie einen Dialog aufbauen, wie sie eine Figur erschaffen, was der Inhalt ist und was die Geschichte, wobei das Credo gilt: Wenn du die Regeln missachten willst, musst du sie kennen. Professor

Daiber zufolge ist es so, wie wenn man eine Leiter hochklettert, dann nach unten schaut und feststellt, dass es keine gibt. Die Kenntnis dieser Technik garantiert jedoch nicht, dass man dann gut schreiben können wird. Wichtig ist, dass der Mensch sich selbst kennt, also auch seine dunklen Seiten. Die Studierenden, die diesen Kurs besuchen, müssen sich in verschiedene Situationen und Gefühle anderer hineinversetzen, weswegen sie auch Übungen zur Empathie machen. Sie besuchen zum Beispiel ältere Menschen in Altenheimen und Obdachlose, oder sie verbringen viel Zeit in dunklen Kellern, um das Gefühl der Angst zu erleben und dann darüber eine Geschichte zu schreiben. Jeder kann sich für diesen Kurs

Regionální autori,
kníhkupectvo Pustet
Regionale Autoren in der
Buchhandlung Pustet

napr. starých ľudí v domovoch dôchodcov či bezdomovcov alebo strávia dlhý čas v tmavej pivnici, aby prežili pocit strachu a potom o tom napíšu príbeh. Uchádzať sa o tento kurz môže každý, stačí zaslať 2 až 3 texty s ľubovoľnou témou. Práce hodnotí profesor Daiber a ďalší dvaja lektori. O kurz sa však vždy uchádza viac záujemcov, ako je možné prijať. Maximálny počet študentov je 6, čo už je podľa profesora Daibera aj tak priveľa. Kurz trvá celý akademický rok a študenti zaň môžu získať 5 kreditov. Prijatí študenti potom musia napísať na každú hodinu text v rozsahu dvoch strán, ktorý je podrobený priamej a jasnej kritike a analýze profesora i študentov. Keď už texty dosiahnu určitú úroveň, sú publikované v univerzitnom časopise. Vrcholom kurzu je verejné podujatie, kde študenti prednášajú svoje texty. Účasť je vždy vysoká, príde sa pozrieť 100 až 200 záujemcov. Úžasné na tom je, že celá organizácia je prenechaná študentom. Sami si musia nájsť miesto podujatia, urobiť si reklamu, plagáty, zvoliť si tému, v ktorej sa bude večer niesť, ako aj zabezpečiť dídžeja a mnoho iných vecí. Celý projekt má veľký ohlas.

Na tento kurz profesora Daibera nadväzuje vyšší, kam sa však dostanú už len tí najlepšie. Ide o korporáciu šiestich bavorských univerzít pod vedením ministerstva kultúry v Mníchove. Uchádzať sa môžu všetci študenti, avšak väčšiu šancu majú tí, ktorí absolvovali kurz písania na svojej univerzite. Zo 150 uchádzačov vyberú profesori participujúcich univerzít, medzi nimi aj profesor Daiber, len desať najlepších, ktorí majú možnosť počas celého roka pod vedením profesionálnych autorov a lektorov na seminároch rozvíjať a zlepšovať svoje kompetencie v oblasti písania literárnych textov. Na záver sa uskutoční veľké literárne podujatie, na ktorom sa zúčastnia vybraní študenti, profesori a verejnosť a študenti tu čítajú svoje texty. V roku 2014 sa konalo v

Mníchove. Tí úplne najlepší môžu navyše získať kontrakt na napísanie vlastnej knihy. To doposiaľ dosiahol, ako s hrdosťou dodáva profesor Daiber, iba študent z Univerzity v Regensburgu. Získal zmluvu na napísanie románu vo vydavateľstve Deckverlag a momentálne je na ceste po Nemecku, počas ktorej predstavuje svoju knihu.

Literatúra pre mňa znamená niečo vznešené

Literárny život v Regensburgu je naozaj bohatý a keď som robila malý prieskum, skoro každý opýtaný vedel o nejakých podujatiach. Nie všetci sa ich však zúčastňujú a mnohí by uprednostňovali známejších autorov. Pýtala som sa aj na to, ako ľudia vnímajú literatúru a čo pre nich znamená. Odpovede boli rozmanité. Pre niekoho znamená oddych a zábavu, pre iného možnosť získať poznatky alebo prísť do kontaktu s novými témami. Pre Floriana, študenta germanistiky a filozofie, je možnosťou, ako porozumieť svetu, pretože keď sa čitateľ stotožní s postavami nejakého literárneho textu, môže rozpoznať perspektívy, ktoré by inak prehliadol. Jedna z opýtaných na moju otázku odpovedala nasledovne: Literatúra pre mňa znamená niečo vznešené. Každý si v nej teda nájde niečo iné, ale určite je to pozitívne. A s takýmto pocitom som odchádzala z Regensburgu, v ktorom literatúra žije, a kto chce, môže žiť s ňou.

*Autorka: Martina Bošácka,
Univerzita Komenského v Bratislave*

*Tandemová partnerka: Pia Lohmann,
Univerzita v Regensburgu*

bewerben; es reicht, zwei bis drei Texte zu einem freigewählten Thema einzureichen. Die Arbeiten bewerten Professor Daiber und zwei Mitarbeiter. Nicht alle Bewerber können in den Kurs aufgenommen werden. Maximal sind es sechs Studierende, was für Professor Daiber schon zu viele sind. Der Kurs dauert ein ganzes akademisches Jahr, wofür die Studierenden fünf Kreditpunkte erhalten. Die aufgenommenen Studierenden müssen für jede Sitzung einen Text im Umfang von zwei Seiten schreiben, der direkt der Kritik und Analyse des Professors und der Studierenden unterzogen wird. Wenn Texte ein bestimmtes Niveau erreichen, werden sie in der Universitätszeitung publiziert. Ein Höhepunkt des Kurses ist eine öffentliche Veranstaltung, in der die Studierenden ihre Texte präsentieren können. Die Beteiligung ist mit 100 bis 200 Interessenten immer hoch. Erstaunlich dabei ist, dass die gesamte Organisation den Studierenden überlassen ist. Sie müssen unter anderem selbst einen Veranstaltungsort finden, Werbung und Plakate gestalten, ein abendfüllendes Thema auswählen sowie einen DJ engagieren. Das ganze Projekt findet großen Anklang. An Professor Daibers Kurs knüpft eine Art Masterclass an, in die jedoch nur die besten aufgenommen werden. Es handelt sich hier um die Verbindung von sechs bayerischen Hochschulen unter der Leitung des Kultusministeriums. Es können sich alle Studierenden bewerben, wobei jedoch die größten Chancen diejenigen haben, die den Schreibkurs an ihrer Universität absolviert haben. Von 150 Bewerbern wählen die Professoren der teilnehmenden Universitäten, unter ihnen auch Professor Daiber, die besten zehn aus, die dann die Möglichkeit haben, ein ganzes Jahr lang unter der Leitung erfahrener Autoren und Lektoren in Seminaren ihre Kompetenzen im literarischen Schreiben zu verbessern. Zum Abschluss findet eine große Literaturveranstaltung statt, bei der ausgewählte Studierende, Professoren sowie die Öffentlichkeit

teilnehmen; die Studierenden lesen dort ihre Texte vor. 2014 wurde sie in München ausgerichtet. Die allerbesten können anschließend einen eigenen Verlagsvertrag erhalten. Das erreichte bislang, wie Professor Daiber stolz hinzufügt, nur ein Studierender der Universität Regensburg. Er erhielt einen Vertrag zum Verfassen eines Romans beim Deckverlag; momentan reist er durch Deutschland, um sein Buch vorzustellen.

Literatur bedeutet für mich etwas Erhabenes

Das literarische Leben in Regensburg ist wirklich reichhaltig. Als ich die kleine Forschung durchführte, wusste fast jeder etwas über irgendeine literarische Veranstaltung. Doch nicht alle nehmen daran teil und viele zogen bekannte Autoren vor. Ich fragte auch danach, wie die Menschen Literatur wahrnehmen und was sie ihnen bedeutet. Die Antworten waren vielfältig. Für den einen bedeutet Literatur Erholung und Unterhaltung, für den anderen die Möglichkeit eigene Kenntnisse zu erweitern oder in Kontakt mit neuen Themen zu kommen. Für den Germanistik- und Philosophiestudenten Florian ist es eine Möglichkeit, die Welt zu begreifen, denn wenn der Leser sich mit den Figuren eines literarischen Texts identifiziert, kann er Perspektiven erkennen, die er besser überblicken wird. Eine befragte Person beantwortet meine Frage wie folgt: Literatur bedeutet für mich etwas Erhabenes. Es findet sich bei jeder Literatur immer etwas anderes, ganz bestimmt ist es positiv konnotiert. Und mit einem solchen Gefühl bin ich aus Regensburg, wo die Literatur lebt, abgereist. Wer will, kann mit ihr leben.

*Verfasserin: Martina Bošácka,
Comenius-Universität Bratislava*

*Tandempartnerin: Pia Lohmann,
Universität Regensburg*

Je Regensburg ohľaduplný k životnému prostrediu?

Predmetom výskumu počas môjho pobytu v Regensburgu bolo – ako už aj z názvu vyplýva – zistiť, či je mesto Regensburg priateľské, respektíve šetrné k životnému prostrediu. Tento výskum zahŕňa viacero aspektov, ktoré majú v konečnom dôsledku za úlohu zodpovedať vyššie uvedenú otázku. Čitateľ sa dozvie o rôznych projektoch, ktoré majú za úlohu skvalitniť a chrániť životné prostredie Regensburgu, a tak prispieť k vhodnému a dôstojnému prostrediu v tomto meste. Zameral som sa na skúmanie cyklistických trás, a to hlavne na to, či ich je dostatok, či sú bezpečné a či je možné jazdiť na bicykli prakticky po celom meste. V skratke išlo o to, či je cyklistická sieť v Regensburgu dostatočne vybudovaná na jej využitie ako alternatívy k tradičným dopravným prostriedkom, ako je auto, mestská hromadná doprava a pod. Okrem toho bude čitateľ oboznámený s aktivitami a projektmi organizácie *Grüne Jugend* prostredníctvom rozhovoru s jej krajským predsedom.

Po tomto úvode by som rád začal krátkym súhrnom pocitov a dojmov, ktoré toto mesto vo mne zanechalo. Keďže ide o menšie mesto s približne 140 000 obyvateľmi, je zrejme, že mesto nie je veľmi preľudnené. V návštevníkovi zanechá príjemný dojem. Určite budí pozornosť skutočnosť, že veľká časť obyvateľstva si volí bicykel ako alternatívu k tradičnej doprave. Keď už sme pri doprave, určite treba spomenúť aj fakt, že v tomto meste sa nenachádza električková doprava ani metro. Jediný spôsob mest-

skej hromadnej dopravy v Regensburgu je jazdiť autobusom. V meste sa nachádza dostatočne veľa zelených plôch a parkov. Na nábřeží Dunaja je možnosť sedieť či už na móle alebo na tzv. *Jahninsel*, ktorý sa nachádza medzi Dunajom a ďalším kanálom. Veľa zelených plôch sa nachádza aj v okolí univerzity. Skutočnosť, že univerzita sa nachádza takmer na samotnom kraji, znamená, že sú tu väčšie možnosti experimentovania so zelenými plochami. Študenti majú možnosť učiť sa v parkoch v okolí univerzity. Za zmienku určite stoja aj ďalšie parky, ktoré v podstate spolu s Dunajom lemujú celé centrum mesta, čo je obzvlášť sympatické. Ide o parky ako Herzogspark, Stadtpark, Dörnbergpark, Fürst-Anselm-Allee, Ostenallee a Villapark. Nie nadarmo je celé centrum mesta spolu s niektorými parkmi vyhlásené ako UNESCO World Heritage Area.

Grüne Jugend

Počas tohto pobytu som vďaka mojej tandemovej partnerke dostal príležitosť skontaktovať sa s krajským predsedom *Grüne Jugend*, ktorý ma bližšie oboznámil s aktivitami a cieľmi tejto organizácie. *Grüne Jugend* – ako už z názvu vyplýva – je organizácia, ktorá súvisí s nemeckou politickou stranou *Die Grünen*. Členom sa môže stať prakticky každý do 25 rokov. Členovia *Grüne Jugend* sa dobrovoľne stretávajú párkrát do mesiaca, preberajú rôzne témy a zároveň plánujú ďalšie aktivity a projekty. Okrem

Nimmt Regensburg Rücksicht auf die Umwelt?

Das Forschungsthema meines Aufenthaltes in Regensburg war – wie schon aus dem Titel hervorgeht – festzustellen, ob die Stadt Regensburg schonend mit der Umwelt umgeht. Diese Forschung umfasst mehrere Aspekte, die schließlich und endlich diese Frage beantworten sollen. Der Leser erfährt etwas über verschiedene Projekte, die zur Aufgabe haben, die Umwelt in Regensburg aufzuwerten und zu schützen und so zu einer lebenswerten Umgebung beizutragen. Ich habe mich hauptsächlich auf die Fahrradwege in der Stadt konzentriert und beobachtet, ob sie ausreichend vorhanden sind, genug Sicherheit bieten und ob man mit dem Rad ohne Schwierigkeiten durch die ganze Stadt fahren kann. Kurz gesagt ging es darum, ob das Radwegenetz in Regensburg ausreichend ausgebaut ist, um eine Alternative zu klassischen Verkehrsmitteln wie dem Auto oder Nahverkehrsmitteln zu bieten. Außerdem werde ich dem Leser Aktivitäten und Projekte der Organisation *Grüne Jugend* dank eines Gesprächs mit ihrem Ortsvorsitzenden vorstellen.

Nach dieser Einführung möchte ich gerne mit einer kurzen Zusammenfassung meiner

Eindrücke anfangen, die ich in dieser Stadt gewonnen habe. Da es um eine kleine Stadt mit etwa 140.000 Einwohnern geht, ist es offensichtlich, dass die Stadt nicht sehr überlaufen ist, was für den Besucher angenehm ist. Sicherlich erweckt die Tatsache Aufmerksamkeit, dass ein großer Teil der

Bevölkerung das Fahrrad als Alternative

zum traditionellen Verkehrs-

mittel auswählt. Wenn wir schon beim Verkehr sind, muss man sicherlich

auch an die Tatsache erinnern, dass es in dieser Stadt weder eine Straßenbahn noch eine U-Bahn gibt. Das einzige öffentliche städtische Verkehrsmittel ist der Stadtbus. Im Zentrum befinden sich viele Grünflächen und Parks.

Am Donauufer kann man sich entweder an die Anlegestellen oder auf die zwischen dem

Fluss und einem weiteren Kanal gelegene *Jahninsel* setzen. Viele Grünflächen befinden sich auch im Umkreis der Universität. Dadurch, dass die Universität als Campus konzipiert ist, gibt es mehr Möglichkeiten zum Experimentieren mit Grünflächen. Die Studierenden können in den Parks rund um die Universität lernen. Erwähnt werden sollten auch die weiteren Parks, die zusammen mit der Donau das ganze Stadtzentrum

toho organizujú rôzne akcie na peších zónach, kde sú prezentované idey a projekty organizácie. Myslí si, že je to správna cesta, pretože takto príde človek priamo do kontaktu s kompetentnými a odhodlanými mladými ľuďmi, ktorí chcú niečo zmeniť. Väčšina ľudí by sa asi o ich aktivitách inak nedozvedela. *Grüne Jugend* sa zaoberá prirodzene viacerými témami, ako sú ľudské práva, feminizmus a pod. Keďže mojou témou je životné prostredie, v interview som sa zamerlal prednostne na túto oblasť. V tejto časti sa čitateľ dozvie viac o konkrétnych opatreniach a projektoch organizovaných touto skupinou za účelom skvalitnenia životného prostredia v meste Regensburg.

Jedným z plánov do budúcnosti je zredukovať výfukových plynov v centre mesta, a tak zabrániť ďalšiemu znečisteniu životného prostredia. Ďalším cieľom, ktorý je už čiastočne splnený, ale predsa ešte nie kompletne, je podporovať jazdu na bicykli. Aby sa zatraktívnila táto forma dopravy, bola povolená jazda na bicykli aj v centre mesta v pešej zóne. Tu by som rád podotkol, že som bol skutočne prekvapený, keď som videl množstvo cyklistov v centre mesta. Keď to totiž porovná s Bratislavou, je to pre mňa úplne niečo nové. V Bratislave, ak sa nemýlim, je jazda na bicykli na peších zónach, čiže v centre mesta, zakázaná. Myslí si však, že je to perfektný nápad! Je

to priaznivé k životnému prostrediu a okrem toho aj zdravé pre samotného človeka. Keď zoberieme do úvahy, že množstvo ľudí v dnešných časoch sedí celý deň v kancelárii za počítačom, bicykel je vhodný spôsob náhrady nedostatku pohybu. Okrem toho má pohyb pred prácou i po práci na človeka obzvlášť pozitívny účinok. Možno teda konštatovať, že výstavba cyklistických ciest a investícia do tohto alternatívneho spôsobu dopravy sa v každom prípade vyplatí.

Totožto nestačí ľudí len vyzývať, aby jazdili bicyklom do práce, keď zároveň nie je k tomu dostatočne vybudovaná infraštruktúra. Ak sú však poskytnuté vhodné podmienky, počet ľudí využívajúcich tento druh dopravy priamoúmerne stúpa.

Okrem cyklotrás som sa zamerlal aj na parkovacie miesta pre bicykle. Skoro všade takéto miesta nájdeme. Ako príklad spomeniem parkovisko pre bicykle pred univerzitou, na ktorom bolo počas mojej návštevy odstavených asi sto bicyklov. Medzi študentmi je tento spôsob dopravy obzvlášť populárny, čo je do budúcnosti veľmi pozitívne, pretože nie nadarmo sa hovorí, že v mladých je budúcnosť. Samozrejme, popularita tohto druhu dopravy závisí od viacerých faktorov. Keďže je Regensburg pomerne malé mesto, vzdialenosť nie je žiaden veľký problém. Ak by však trasa medzi univerzitou a domom, resp. prácou a domom, bola príliš veľká,

umsäumen, was ganz besonders reizvoll ist, im Einzelnen sind es der Herzogspark, der Stadtpark, der Dörnbergpark, die Fürst-Anselm-Allee, die Ostentallee und der Villapark. Nicht umsonst ist das ganze Stadtzentrum zusammen mit einigen Parks zum UNESCO-Welterbe ernannt worden.

Grüne Jugend

Während meines Aufenthaltes bekam ich dank meiner Tandempartnerin die Gelegenheit, mit dem Ortsvorsitzenden der *Grünen Jugend* in Kontakt zu treten, der auf die Aktivitäten und Ziele dieser Organisation einging. Die *Grüne Jugend* – wie schon der Name besagt – ist eine Organisation, die mit der Partei *Die Grünen* zusammenhängt. Mitglied kann jeder bis zum 25. Lebensjahr werden. Die Mitglieder der *Grünen Jugend* treffen sich freiwillig ein paar Mal pro Monat, erörtern verschiedene Themen und planen dabei Aktivitäten und Projekte. Außerdem organisieren sie verschiedene Aktionen in der Fußgängerzone, bei denen Ideen und Projekte präsentiert werden. Ich denke, dass dies der richtige Weg ist, denn so kommt der Mensch direkt in Kontakt mit kompetenten und entschlossenen jungen Menschen, die etwas verändern wollen. Der Großteil der Menschen würde von den Aktivitäten der *Grünen Jugend* über einen anderen Weg wohl nichts erfahren. Die *Grüne Jugend* beschäftigt sich natürlich mit weiteren Themen wie Menschenrechte und Feminismus. Da mein Thema die Umwelt beinhaltet, habe ich mich im Interview vorzugsweise auf dieses Gebiet konzentriert. In diesem Teil erfährt der Leser mehr über konkrete Maßnahmen und Projekte, die von dieser Gruppe organisiert werden, um die Umwelt in Regensburg aufzuwerten.

Einer der Zukunftspläne ist die Reduzierung von Abgasen im Stadtzentrum, um so

weitere Umweltzerstörung zu vermeiden. Ein weiteres Ziel, das bereits teilweise erfüllt wurde, liegt in der Förderung des Radfahrens. Damit dieses Verkehrsmittel attraktiver gestaltet wird, gestattet man auch das Radeln in der Fußgängerzone. Hier war ich angenehm überrascht, als ich eine Menge Radfahrer im Stadtzentrum sah. Wenn ich es nämlich mit Bratislava vergleiche, ist dies für mich völlig neu. Wenn ich mich nicht irre, ist in Bratislava das Radeln in der Fußgängerzone verboten. Ich denke jedoch, dass diese Möglichkeit sehr erfreulich ist. Es ist vorteilhaft für die Umwelt und außerdem auch gesund für den Menschen. Wenn man berücksichtigt, dass eine Vielzahl von Menschen in der heutigen Zeit den ganzen Tag im Büro vor dem Computer sitzt, ist das Fahrrad dazu da, den Bewegungsmangel auszugleichen. Außerdem hat die Bewegung vor und nach der Arbeit für den Menschen eine ganz besonders positive Wirkung. Man kann also festhalten, dass der Ausbau von Radwegen und Investitionen in alternative Verkehrsmittel sich in jedem Fall auszahlen. Es reicht nämlich nicht aus, die Menschen nur aufzufordern, mit dem Rad zur Arbeit zu fahren, wenn es dazu keine ausreichend vorhandene Infrastruktur gibt. Wenn jedoch günstige Bedingungen vorherrschen, steigt gleichzeitig die Anzahl derjenigen an, die dieses Verkehrsmittel nutzen.

Außer den Radwegen habe ich auch auf die Fahrradstellplätze geachtet. Fast überall lassen sie sich finden. Als Beispiel nenne ich den Stellplatz vor der Universität, wo während meines Besuchs etwa 100 Fahrräder abgestellt waren. Unter den Studierenden ist diese Fortbewegungsart besonders beliebt, was sehr zukunftsweisend ist, weil nicht umsonst gesagt wird, dass in der Jugend die Zukunft liegt. Selbstverständlich hängt die Popularität dieses Fortbewegungsmittels von mehreren Faktoren ab. Da Regensburg eine verhältnismäßig kleine Stadt ist, stellen die

neprichádzal by tento spôsob dopravy do úvahy. Znamená to, že pri investícii do výstavby cyklistickej siete musia byť vopred premyslené viaceré skutočnosti.

Za ďalší cieľ si *Grüne Jugend* stanovila vypožičiavanie bicyklov. Nebolo by to však zadarmo, ale za určitý vopred stanovený poplatok. To znamená, že v celom meste by sa nachádzali miesta s pristavenými bicyklami, ktoré by bolo možné vypožičať si po zaplatení určitého poplatku. Tu by som spomenul jedno pozitívum a jedno negatívum. Pozitívom je určite skutočnosť, že by sa týmto jazda na bicykli ešte viac zatriktívnila, a to predovšetkým pre ľudí, ktorí nemajú stále bydlisko v Regensburgu, ako napríklad študenti. Je totiž veľmi pravdepodobné, že mnohí by radi využívali tento šetrný a zdravý spôsob dopravy, no jednoducho nemajú možnosť priniesť si z domu vlastný bicykel. Na druhej strane treba spomenúť, že príliš vysoký poplatok by mohol mnohých odradiť a v konečnom dôsledku znamenať uprednostnenie mestskej hormadnej dopravy. Možno by bolo vhodné stanoviť určitý semestrálny alebo ročný poplatok, ktorý by mal byť podstatne výhodnejší, čím by prilákal aj viacero záujemcov.

Grüne Jugend sa ďalej angažuje v zredukovaní pohárov používaných študentmi na univerzite. Cieľom je, aby každý používal svoj vlastný pohár a nie plastový, ktorý po jednom použití aj tak skončí v koši. Taktiež je tu snaha o dokonalejšie triedenie odpadu. Tu by som rád poznamenal, že som mal možnosť pozorovať, ako Nemci dbajú na triedenie odpadu. V dome, kde sme boli ubytovaní, sa nachádzali asi 4 veľké odpadkové nádoby na plasty, sklo, papier. Čiže, čo sa týka triedenia odpadu, je mesto naozaj dôsledné.

Ako posledný a veľmi zaujímavý projekt spomeniem tzv. *Univerzitnú záhradu*. Sám som mal možnosť navštíviť ju. Ide o

nie príliš veľkú, no sympatickú záhradu v areáli univerzity. Študenti, ktorí majú na to kompetentné zručnosti a schopnosti, tu pestujú rôzne druhy ovocia a zeleniny. Sympatické je aj to, že je tu v podstate možnosť ovocie či zeleniu aj ochutnať. Hlavným cieľom tejto iniciatívy je však udržiavať resp. rozšíriť rôzne vtáčie druhy. Čím pestrejšia je záhrada, tým väčšie množstvo druhov sa v záhrade vyskytuje.

Týždňový pobyt v tomto meste bol, myslím si, dostatočne dlhý čas na to, aby som sa oboznámil aspoň s najzákladnejšími črtami tohto mesta. Mesto Regensburg by som osobne označil ako naozaj priateľské k životnému prostrediu, aj keď sa ešte určite nájdu oblasti, ktoré by sa dali vylepšiť a ktoré by prispeli k ešte zdravšiemu a ekologickejšiemu životnému prostrediu. Z iniciatív, o ktorých som sa dozvedel, môžem však len konštatovať, že toto mesto sa z hľadiska ohľaduplnosti k životnému prostrediu uberá správnym smerom.

*Autor: Daniel Elek
Univerzita Komenského v Bratislave*

*Tandemová partnerka: Nathalie Herdin,
Univerzita v Regensburgu*

zurückzulegenden Distanzen kein großes Problem dar. Wenn jedoch der Weg von daheim zur Universität oder zur Arbeit zu lang wäre, würde dieses Fortbewegungsmittel nicht in Erwägung gezogen werden. Das bedeutet, dass bei Investitionen in den Ausbau des Radwegenetzes mehrere Tatsachen durchdacht werden müssen.

Eine weitere Zielsetzung sind für die *Grüne Jugend* Fahrradausleihmöglichkeiten gegen eine im Voraus festgesetzte Gebühr. Mit anderen Worten: In der ganzen Stadt sollen sich bereitgestellte Fahrräder befinden, die man gegen Bezahlung einer bestimmten Gebühr ausleihen kann. Hier sehe ich eine positive und eine negative Seite. Positiv ist sicherlich die Tatsache, dass damit die Fahrt mit dem Fahrrad attraktiver gemacht werden würde, vor allem für Menschen, die keinen Hauptwohnsitz in Regensburg haben, wie zum Beispiel Studierende. Es ist nämlich sehr wahrscheinlich, dass viele gerne diese schonende und gesunde Art der Fortbewegung nutzen würden, denn sie können nicht so einfach das eigene Fahrrad von daheim mitbringen. Auf der anderen Seite sollte man jedoch bedenken, dass eine zu hohe Gebühr viele davon abbringen würde und letztlich dem öffentlichen Nahverkehr in der Stadt der Vorzug gegeben würde. Vielleicht wäre es angebracht, eine gewisse Semester- oder Jahresgebühr zu zahlen, mit der man mehr Interessenten anlocken könnte.

Die *Grüne Jugend* setzt sich auch für die Reduzierung von an der Universität benutzten Bechern ein. Das Ziel ist, dass jeder seinen eigenen Becher mitbringt, damit nicht nach jedem Gebrauch ein Plastikbecher im Müll landet. Auch bemüht man sich hier um die sorgfältigere Mülltrennung. Hier würde ich gerne anmerken, dass ich selbst mitbekommen habe, wie die Deutschen auf die Mülltrennung achten.

In unserer Unterkunft befanden sich vier große Abfallbehälter für Plastik, Glas und Papier. Was also die Mülltrennung betrifft, handelt die Stadt wirklich konsequent.

Als letztes und sehr interessantes Projekt nenne ich den Botanischen Garten der Universität. Ich hatte selbst die Möglichkeit, ihn zu besuchen. Es handelt sich um einen nicht allzu großen, angenehmen Garten auf dem Universitätsgelände. Studierende können dort mit etwas Geschick und Können verschiedene Obst- und Gemüsesorten anbauen. Schön daran ist, dass man dort auch die Möglichkeit hat, das Obst bzw. Gemüse zu probieren. Das Hauptziel dieser Pflanzaktion ist auch, Vogelarten zu erhalten bzw. für ihre Verbreitung zu sorgen. Je vielfältiger der Garten ist, desto größer ist die Anzahl der vorkommenden Arten im Garten.

Eine Woche in dieser Stadt war, denke ich, eine ausreichend lange Zeit, um sich mit den grundlegendsten Eigenschaften dieser Stadt vertraut zu machen. Regensburg würde ich persönlich als eine wirklich umweltfreundliche Stadt bezeichnen, auch wenn sich noch Gebiete finden, in denen man etwas verbessern und zu einer noch saubereren und lebenswerteren Umwelt beitragen könnte. Ich kann angesichts der Initiativen, von denen ich erfuhr, nur schlussfolgern, dass diese Stadt, was die Rücksicht auf die Umwelt betrifft, den richtigen Weg einschlägt.

*Verfasser: Daniel Elek,
Comenius-Universität Bratislava*

*Tandempartnerin: Nathalie Herdin,
Universität Regensburg*

Islam nemuslimskými okuliarmi

Pred Regensburgom

Citlivou témou, ktorá sa rôzni od hlavy k hlave, je náboženstvo. Pred tandemovým týždňom som nemala potuchy, ako zvládnem rôznorodosť názorov na tému islam, keďže pred tým som nemala šancu hovoriť s nikým, kto by sa priamo zaujímal o túto problematiku. Mnoho pravdivých informácií o tomto náboženstve som pred tandemovou výmenou nemala. Nádych, výdych a za názormi som vyštartovala do multikultúrneho Regensburgu. Predsa len, 14 % negermánskeho obyvateľstva, z čoho väčšina pochádza z Turecka, nie je zanedbateľné množstvo. Týkajúc sa konkrétne islamu, sú čísla ešte zaujímavejšie. V Bratislave, s počtom obyvateľov takmer trojnásobne viac, než má Regensburg, sa nachádza približne rovnaký počet ľudí hlásiacich sa k islamu (cca 5 000).

O islame s neislamistami

Zaujímalo ma, či to, že nemám informácie o tomto náboženstve, je moja chyba alebo je to jednoducho na Slovensku tak. Po oslovení rôznych ľudí vyznávajúcich iné alebo žiadne náboženstvo som došla k záveru, že nemuslimovia v Regensburgu islam hodnotia neutrálne, zatiaľ čo Bratislavčania vnímajú islam negatívne. Rada by som sa podelila s odpoveďami, ktoré som sa dozvedela od oboch národov. Počet respondentov je pri

oboch krajinách rovnaký a je to spojenie všetkých odpovedí na položenú otázku.

„Čo viete o islame?“

Regensburg

Islam – spolu s kresťanstvom a judaizmom – je jedným z troch abrahámskych náboženstiev. Tieto tri náboženstvá sú založené na rovnakých koreňoch, no islam je z nich najmladší. Bol založený prorokom Mohamedom, ktorý je v islame ústrednou postavou a boh Alah mu zjavil celý obsah Koránu. Bol založený v stredovekej Arábii. V rámci islamu existuje niekoľko etnických a náboženských skupín, ktoré medzi sebou bojujú. Najvýznamnejšie náboženské rozdelenie nachádzame medzi sunnitskými a šiitskými moslimami (etnické skupiny, akými sú Alaviti a Kurdi). Vyznávajú 5 pilierov islamu: Shahad (nie je iného božstva okrem Alaha), Salat (modlitba 5x denne), Zakat (poskytujú 10% svojho príjmu), Sawm (nejedia cez deň počas ramadánu) a Hadsch (púť do Mekky). Obsahuje však mnoho krutých presvedčení, ktoré si väčšina veriacich v dnešných časoch už neosvojuje.

Bratislava

Islam vznikol v arabských krajinách hlásaním proroka Mohameda. Základom je viera v jediného boha – Alaha. Korán je ich najdôležitejšou knihou. Existujú akési

Der Islam mit nicht-muslimischen Augen

Vor der Ankunft in Regensburg

Ein sensibles Thema, das bei jedem einzelnen Menschen anders zum Tragen kommt, ist die Religion. Vor der Tandemwoche hatte ich keine Ahnung, wie ich die unterschiedlichen Auffassungen in Sachen Islam bewältigen würde, da ich zuvor nie die Chance erhalten hatte, mit einem wirklich Interessierten darüber zu sprechen. Vor unserem Austausch hatte ich nicht viele wahrheitsgemäße Informationen über diese Religion. Nach Regensburg bin ich wissbegierig losgefahren, um andere Meinungen zu sammeln. Ganz nebenbei bemerkt, 14 % der dortigen Bevölkerung haben einen Migrationshintergrund, von ihnen kommen die meisten aus der Türkei, was keine zu vernachlässigende Größe ist. Diese Zahl ist im Hinblick auf den Islam noch interessanter. In Bratislava, wo fast dreimal so viele Einwohner wie in Regensburg beheimatet sind, befindet sich eine ähnliche große Zahl von Menschen, die sich zum Islam bekennen (ca. 5.000).

Über den Islam mit Nicht-Muslimen

Es interessierte mich, ob die Tatsache, dass ich keine Informationen über diese Religion habe, an mir oder ganz einfach an der Slowakei liegt. Nach den Äußerungen verschiedener Menschen, die einer anderen oder keiner Religion angehören, bin ich zu dem Schluss gekommen, dass Nicht-Muslimen in Regensburg den Islam als

neutral bewerten, während die Menschen in Bratislava ihn negativ wahrnehmen. Gerne möchte ich die Antworten aufgliedern, die ich aus beiden Ländern erhalten habe. Die Anzahl der Befragten ist bei beiden Ländern gleich. Aus den erhaltenen Antworten habe ich eine Zusammenfassung erstellt.

„Was wissen Sie über den Islam?“

Regensburg

Der Islam ist zusammen mit dem Christentum und dem Judentum eine der drei abrahamischen Religionen. Diese drei Religionen berufen sich auf gemeinsame Wurzeln; von ihnen ist der Islam die jüngste. Dieser wurde vom Propheten Mohammed gegründet, der im Islam die zentrale Figur bildet; der Gott Allah offenbart ihm den ganzen Inhalt des Korans. Gegründet wurde diese Religion im mittelalterlichen Arabien. Innerhalb des Islams gibt es mehrere ethnische und religiöse Gruppen, die sich gegenüberstehen. Die bedeutendste religiöse Aufteilung gibt es zwischen sunnitischen und schiitischen Muslimen (unter ihnen gibt es auch die Alaviten und Kurden). Sie bekennen sich zu den fünf Säulen des Islam: Shahada (es gibt keine andere Gottheit als Allah), Salat (Gebet fünfmal täglich), Zakat (10% des Einkommens wird abgegeben), Saum (ganztägiges Fasten während des Ramadans) und Hadsch (Wallfahrt nach Mekka). Jedoch gibt es noch weitere strenge Gebote, die sich heutzutage viele Gläubige nicht mehr zu eigen machen.

„odnože“ islamu, ktoré medzi sebou bojujú, lebo sa nedokážu zhodnúť, kto bol pravým nasledovníkom Mohameda. Islam hlása napríklad podriadenosť žien mužom a jestvuje u nich právo šaría, ktoré je základnou formou islamského práva a miestami je dosť stredoveké. Moslimovia majú veľmi výbušnú povahu. Okrem viery v jediného Boha nemá nič spoločné s našou európskou kresťanskou kultúrou. Aj my sme preliali krv kvôli náboženstvu, ale v istej chvíli sme prestali. Otázka je, či aj oni prestanú raz viesť svoj džihád proti neveriacim.

„Existuje nejaký prejav/myšlienka islamu, ktorý vám vadí?“

Regensburg

V tomto prípade väčšinu odpovedí tvorila odpoveď „nie“, v ojedinelých prípadoch „všetky“. Našli sa však aj ľudia, ktorým niektoré prejavy vadia. Hlavnou príčinou je najmä suverenita, s ktorou moslimovia vyrukujú pri hodnotení jedinečnosti ich náboženstva. Jediné správne, jediné pravé, jediné, ktoré by malo existovať. Ak si toto osvojujú i iné náboženstvá, robia to menej drastickou a násilnou cestou. Ďalším dôvodom bola neaktuálnosť niektorých ich myšlienok a prikázaní vzhľadom na posun doby. Taktiež nemoslimom vadí radikálna zločka, ako je to pri každom náboženstve.

Bratislava

Je to jednoduchý princíp. Kam vkročí Európan, obvykle sa snaží tolerovať lokálnu kultúru, poučiť a obohatiť sa cudzími princípmi. My nemáme problém s ničím a nikým, pokiaľ nás priamo neohrozuje alebo neobmedzuje. Ak si vezmeme pár desiatok moslimov a postavíme ich do cudzieho mesta, začnú sa domáhať práv na stávanie mešít, čo sa dá akceptovať,

keďže tolerujeme iné náboženstvá. Časom však začnú obmedzovať práva ostatných ľudí alebo náboženstiev, keďže ich uráža, že vidia napríklad nezahalenú ženu na ulici alebo stojaci kostol s križom na streche. Stačí sa spýtať lokálnych v Dánsku alebo Francúzsku, akí sú moslimovia po tých rokoch prispôsobiví. Obvykle nie je problém s jednotlivcami, lebo sú spoločensky slabí. Osobne poznám viacerých Arabov a viem, že sú priateľskí, sú to bežní ľudia, no dajte im moc davu a nastane veľký problém. Ostatným opýtaným vadilo najmä právo šíriť náboženstvo „po meči“. Napriek tomu, že z predchádzajúcich otázok som dokázala identifikovať (i keď nemožno globalizovať), že akceptácia moslimov v Regensburgu je značne vyššia. Zaujímalo ma, ako by sa ľudia zachovali, ak by museli čeliť islamu zoči-voči.

„Predstavte si, že do vedľajšieho domu sa prísťahovala moslimská rodina. Ako by ste zareagovali?“

Regensburg

- Bol by som fascinovaný a zvedavý.
- Šiel by som sa im pozdraviť a zistil by som, či sú moslimovia naozaj takí priateľskí, akí by podľa Koránu mali byť. Snažil by som sa získať od neho informácie o jeho náboženstve a následne sa snažil presvedčiť ho, nech opustí náboženstvo. Nie kvôli konkrétnemu náboženstvu, ale kvôli tomu, že náboženstvo celkovo nie je prospešné pre humánnosť.
- Doteraz mi moslimovia vždy pomohli, avšak v akceptovaní západnej kultúry nie sú svetoborní. Akceptujú západnú kultúru, pokiaľ sa nestanú majoritnou väčšinou. To sa dá pozorovať napríklad v Nigérii, kde sa kresťanská väčšina stala menšinou pod náporom islamu.

Bratislava

Der Islam entstand in den arabischen Ländern und wurde vom Propheten Mohammed ausgerufen. Die Grundlage ist der Glaube an einen Gott (Allah). Der Koran ist ihr wichtigstes Buch. Es gibt gewisse „Zweige“ des Islam, die sich gegenüberstehen, denn sie können sich nicht darauf einigen, wer der rechtmäßige Nachfolger Mohammeds war. Der Islam sieht zum Beispiel die Unterordnung der Frau vor, er erkennt die Scharia als Rechtsgrundlage an, die an einigen Stellen ziemlich mittelalterlich erscheint. Die Eigenschaften von Moslems bieten Gewaltpotenzial. Außer dem Glauben an den einen Gott, haben sie nichts mit unserer christlich geprägten Kultur in Europa gemeinsam. Auch die Christen haben Blut aus religiösen Gründen vergossen, doch an einem bestimmten Punkt haben sie damit aufgehört. Die Frage ist, ob auch die Muslime aufhören werden, ihren Dschihad gegen Ungläubige zu führen.

„Gibt es Äußerungen/Gedanken des Islam, mit denen Sie Schwierigkeiten haben?“

Regensburg

In diesem Fall war die Hauptantwort „nein“, in vereinzelt Fällen „alle“. Es gab auch Menschen, die mit einigen Gedanken Schwierigkeiten haben. Die Hauptursache ist vor allem die zur Schau gestellte souveräne Einstellung, mit der die Moslems die Einzigartigkeit ihrer Religion bewerten, sie ist die einzig richtige und rechtmäßige, die einzige, die es geben sollte. Falls sich dies auch andere Religionen zu eigen machen, tun sie es auf eine weniger gewalttätige Weise. Ein weiterer Grund war veraltetes Gedankengut und die Gebote mit Rücksicht auf

die Zeitverschiebung. Viele Nicht-Muslime stören die radikalen Elemente des Islam.

Bratislava

Wohin der Europäer auch geht, er bemüht sich gewöhnlich, die Kultur vor Ort zu tolerieren und von der Begegnung mit lokalen Gepflogenheiten bereichert zu werden. Mit Muslimen gibt es keine Probleme, solange niemand bedroht oder behindert wird. Wenn Muslime jedoch an einen fremden Ort kommen, fordern sie zu einem bestimmten Zeitpunkt ihr Recht ein, eine Moschee zu bauen, was man akzeptieren kann, da andere Religionen toleriert werden sollten. Problematisch wird es jedoch, wenn Muslime mit der Zeit anfangen, die Rechte anderer Menschen und Religionen einzuschränken, weil es sie beleidigt, dass sie zum Beispiel eine unverschleierte Frau auf der Straße oder eine Kirche mit einem Kreuz auf dem Dach sehen. Es genügt, in Dänemark oder Frankreich vor Ort nachzufragen, wie sich Moslems nach Jahren angepasst haben. Die meisten Befragten haben mit Muslimen kein Problem, denn sie sind in der Gesellschaft unauffällig. Einige gaben an, persönlich mehrere Araber zu kennen, die freundlich und ganz gewöhnliche Menschen sind. Doch wenn man ihnen Macht gibt, ergibt sich ein großes Problem. Die übrigen Befragten störte vor allem das Recht, die Religion „mit dem Schwert“ zu verbreiten.

Insgesamt konnte ich aus den vorhergehenden Fragen erkennen (ohne dabei zu verallgemeinern), dass die Akzeptanz von Muslimen in Regensburg bedeutend größer ist als in Bratislava. Es interessierte mich jedoch, ob diese Tendenz gleich bleiben würde, wenn die Menschen direkt mit dem Islam konfrontiert werden.

Bratislava

- Nie každý moslim je zlý. Záležalo by od povahy človeka.
- Nevie, či by som sa nesnažil byť prehnane tolerantný.
- Nadšený z toho nebudem. Ale pokiaľ by to boli slušní pracujúci ľudia, tak je to jedno.

„Vedeli by ste si predstaviť partnerstvo s moslimom?“

Regensburg

- Vlastne ani nie. Napriek tomu, že som neveriaca, myslím si, že by to malo poriadny dopad na vzťah. Nie je totižto dobrá kombinácia – veriaci moslim a neveriaca kresťanka. Ale! Ak by to bol moslim, ktorý svoje náboženstvo nepraktizuje do veľkej miery, tak by mi to bolo celkom jedno.
- Ťažko povedať. Žena moslimka nemôže byť so mnou vo vzťahu, keďže nie som moslim. Moslimky sa môžu vydať len za moslima. Ak by som sa do nejakej zalúbil, asi by som sa snažil, aby opustila islam. Ak by jej rodina bola z tých menej praktizujúcich, tak by som sa s ňou oženil, samozrejme.
- Iba ak by bola liberálna. Európske právo by malo byť vyššie ako šaria.

Bratislava

- V danej chvíli, ak by som ľúbil, tak asi áno. Ak by existovala rozumná cesta, vedel by som si to predstaviť. Veď južanské ženy sú niektoré naozaj krásne. V princípe je to však veľmi nerozumné.
- Áno. Nemám síce prehľad v tých ich zákonoch, ale nenapadá mi dôvod, prečo nie.
- Podľa toho, ako veľmi veriaci by ten človek bol. Ja veriaci nie som, ale ak by to s náboženstvom preháňal, tak nie. To však platí o každom náboženstve, nie len o islame.

Keďže som, aj napriek tomu, že to nie je náročný proces, nechcela dedukovať len z obširných odpovedí, snažila som sa pristúpiť k problematike priamo a po nadviazaní kontaktu hypotetickými otázkami som sa na rovinu pýtala, či zažili nejaký prejav neakceptovania, či oni sami sú akceptujúci a čo si všeobecne o islame myslia. Väčšinou šlo o neveriacich, a preto zväčša komentujú náboženstvo ako také, nie len islam.

Regensburg

- Chcem povedať, že nikdy nechcem kritizovať moslimov pre to, že sú moslimovia, tak isto ako nikdy nebudem kritizovať kresťanov pre to, že sú kresťanmi. Avšak, kritizujem islam a kresťanstvo kvôli zákl-

„Stellen Sie sich vor, es zieht eine muslimische Familie ins Nachbarhaus ein. Wie würden Sie reagieren?“

Regensburg

- Ich wäre fasziniert und neugierig.
- Ich würde hingehen, sie begrüßen und feststellen, ob Muslime wirklich so freundlich sind, wie sie nach dem Koran sein müssten.
- Ich würde mich bemühen, Informationen über ihre Religion zu erhalten und danach versuchen, sie zu überzeugen, dass sie ihre Religion aufgeben sollten. Nicht wegen ihrer Religion an sich, sondern wegen der Tatsache, dass Religion insgesamt nicht zuträglich für Menschlichkeit ist.
- Bis jetzt halfen mir immer Muslime, auch wenn sie in Sachen Akzeptanz westlicher Kulturen nicht viel bewegen. Sie akzeptieren die westliche Kultur, solange sie nicht die Mehrheit darstellen. Das kann man zum Beispiel in Nigeria beobachten, wo die christliche Mehrheit unter dem Druck des Islams zur Minderheit wurde.

Bratislava

- Nicht jeder Muslim ist schlecht. Es hängt vom Charakter des Einzelnen ab.
- Ich weiß nicht, ob ich nicht versuchen würde, übertrieben tolerant zu sein.

- Davon würde ich nicht begeistert sein. Aber solange sie diszipliniert arbeitende Menschen sind, ist es mir egal.

„Könnten Sie sich vorstellen, mit einem Muslimen eine Partnerschaft einzugehen?“

Regensburg

- Eigentlich eher nicht. Obwohl ich nicht gläubig bin, denke ich, dass es eine beträchtliche Auswirkung auf die Beziehung hätte. Es ist nämlich keine gute Kombination: ein gläubiger Muslim und eine nichtgläubige Christin. Doch wenn es ein Muslim wäre, der seine Religion nicht in großem Maße praktiziert, wäre es mir egal.
- Schwer zu sagen. Eine muslimische Frau kann mit mir in keiner Beziehung stehen, da ich kein Muslim bin. Muslimische Frauen können nur muslimische Männer ehelichen. Wenn ich mich in eine Muslimin verlieben würde, würde ich wohl versuchen, dass sie den islamischen Glauben aufgibt. Wenn ihre Familie ihren Glauben nicht intensiv praktizieren würde, würde ich sie ohne weiteres heiraten.

- Nur wenn die Muslimin liberal wäre. Das Recht in Europa sollte höher angesiedelt werden als die Scharia.

dom – nebezpečným myšlienkam, ktoré ovplyvňujú ľudí (ako napríklad xenofóbia).

- Mali by sme sa báť nadvlády moslimov. Pozrime sa len na naše školy. Už teraz sú tam náznaky diskriminácie nemeckých študentov.
- Myslím si, že náboženstvo môže byť veľmi nápomocné ľuďom v ich životoch, ale prehnané praktizovanie môže ostatným škodiť. Bolo by lepšie, ak by sa každý snažil robiť seba šťastným cez iných, nie na ich úkor.

Bratislava

- Lepšie je deliť ľudí podľa ich správania, nie náboženstva.
- V princípe tu nechcem Arabov ani rôznych cudzincov, lebo ako civilizácia starneme a slabneme. Tolerujeme všetkých a všetko, rozdeľujeme našu spoločnosť na drobné bunky upadajúcich ideálov. Miešame svoju krv s cudzou, miešame princípy, názory s takými, ktoré nie sú vlastné našej kultúre. Rozdeľuj a panuj. Až na to, že sa rozdeľujeme sami. Tento projekt a tvoj výber témy je len dôkazom, že si 99% mladých neuvedomuje, že multikultúrna spoločnosť neexistuje. Existujú len mocní a tí, ktorí sa pred nimi budú musieť skloniť. Aj keď sme raz Arabov z Európy vyhnali, čoskoro nás nárastom počtu prisťahovalcov prevalcujú. A potom ešte len bude veselo.

Po Regensburgu

Vzhľadom na to, že všetko, čo som sa dozvedala o tejto téme, bolo pre mňa úplne nové, musela som si všetky poznámky niekoľkokrát prečítať. Snažila som sa pochopiť, čo ľudia viedlo k ich odpovediam. V Regensburgu to zo začiatku vyzeralo, že každý je s islamom a miešaním kultúry zmierený. S úsmevom na perách nemajú problém komunikovať, diplomaticky odpovedať a akonáhle ide o neosobný kontakt, vyjadria svoje obavy a strach. Každopádne, po mojich osobných stretnutiach s dvomi moslimami (opäť by som nerada globalizovala), som zistila, že v Nemecku sa moslimovia cítia akceptovaní. Ide najmä o mladšiu generáciu, ktorá ich podporuje, nemá problém s ich náboženstvom a neškatulkuje ich kvôli viere. V Regensburgu majú vybudované dve mešity, majú svoju islamskú obec a islamské kultúrne centrum. Som veľmi rada, že som si vybrala tému týkajúcu sa islamu. Okrem získaných všeobecných informácií o islame sa mi otvorili dverka k novým myšlienkam a smerom uvažovania.

*Autorka: Katarína Hudáková,
Univerzita Komenského v Bratislave*

*Tandemová partnerka: Andrea Klínger,
Univerzita v Regensburgu*

Bratislava

- Zu gegebener Zeit, wenn ich sie lieben würde, wohl ja. Wenn es einen vernünftigen Weg gäbe, könnte ich es mir vorstellen, denn einige südländische Frauen sind wirklich hübsch. Prinzipiell ist das aber sehr unvernünftig.
 - Ja. Ich habe zwar keine große Ahnung von ihren Gesetzen, aber mir fällt kein Grund dagegen ein.
 - Es hängt davon ab, wie gläubig dieser Mensch wäre. Ich bin nicht gläubig, aber wenn er es mit der Religion übertreiben würde, dann nicht. Das gilt jedoch für jede Religion, nicht nur für den Islam.
- Trotz der Tatsache, dass es schwierig war, aus den ausführlichen Antworten allein etwas abzuleiten, versuchte ich, direkt zum Problemkern vorzustoßen. Aus diesem Grund habe ich nach der Kontaktanbahnung bei den Befragten ganz offen nachgefragt, ob sie von muslimischer Seite eine Äußerung der Nicht-Akzeptanz erlebt haben, ob sie selbst gewisse Dinge akzeptieren können und wie sie allgemein über den Islam denken. Größtenteils waren die Befragten jedoch Nicht-Gläubige, weswegen die meisten zur Religion als solcher und nicht speziell zum Islam Bezug nahmen.

Regensburg

- Ich möchte sagen, dass ich niemals die Muslime deswegen kritisieren möchte, weil sie Muslime sind, genauso wie ich niemals die Christen deswegen kritisieren möchte, weil sie Christen sind. Dennoch kritisiere ich den Islam und das Christentum wegen ihres gefährlichen Gedankenguts, das die Menschen beeinflusst (zum Beispiel Fremdenfeindlichkeit).

• Wir sollten wegen der Vorherrschaft der Muslime besorgt sein. Schauen wir uns nur unsere Schulen an. Schon jetzt gibt es dort Anzeichen von Diskriminierung deutscher Schüler.

• Ich denke, dass Religion für Menschen in ihrem Leben sehr hilfreich sein kann, aber das übermäßige Praktizieren kann anderen wiederum schaden. Es wäre besser, wenn jeder Einzelne sich bemühen würde, mit anderen und nicht auf Kosten anderer glücklich zu werden.

Bratislava

- Besser ist es, die Menschen nach ihrem Verhalten und nicht nach ihrer Religion einzuteilen.
- Grundsätzlich möchte ich hier keine Araber und andere Fremde haben, denn wir sind eine alternde und schwächelnde Gesellschaft.
- Wir tolerieren alle und alles, wir zersplittern unsere Gesellschaft in Einzelteile und sehen unsere Ideale im Sinkflug begriffen. Wir vermischen unser Blut mit fremdem Blut, wir vermischen Grundsätze, Ansichten mit solchen, die nicht unserer Kultur eigen sind. Teile und herrsche. Bis dass wir uns uns selber aufgeteilt haben.

• Dieses Projekt und deine Themenauswahl sind doch nur der Beweis dafür, dass sich 99% der jungen Leute nicht bewusst sind, dass die multikulturelle Gesellschaft nicht existiert.

- Es gibt nur Mächtige und jene, die sich vor ihnen werden beugen müssen.
- Auch wenn wir die Araber aus Europa vertreiben, überrollen sie uns bald wieder durch die steigende Anzahl

von Zuzüglern. Und dann wird es nur noch heftiger zur Sache gehen.

Nach dem Aufenthalt in Regensburg

Im Hinblick darauf, dass alles, was ich zu diesem Thema erfahren habe, für mich ganz neu war, musste ich mir alle Angaben ein paar Mal durchlesen. Ich versuchte zu begreifen, was die Menschen zu ihren Antworten führte. In Regensburg sah es von Anfang an so aus, als ob jeder dem Islam und der Vermischung der Kulturen gegenüber versöhnlich gestimmt sei. Mit einem Lächeln auf den Lippen haben sie keine Probleme, darüber zu sprechen und diplomatisch zu antworten. Sobald es um den unpersönlichen Kontakt

geht, äußern sie ihre Befürchtungen und Ängste. Jedenfalls habe ich nach meinem persönlichen Treffen mit zwei Muslimen (wiederum möchte ich nicht gerne verallgemeinern) begriffen, dass sich die Muslime in Deutschland akzeptiert fühlen. Es geht vor allem um die jüngere Generation, die sie unterstützt, mit deren Religion keine Schwierigkeiten hat und die sie nicht wegen ihres Glaubens in eine Schublade steckt. In Regensburg wurden zwei Moscheen erbaut, es gibt daneben eine islamische Gemeinde und ein islamisches Kulturzentrum. Ich bin sehr froh, dass ich dieses Thema ausgewählt habe. Neben den gewonnenen allgemeinen Informationen über den Islam wurden mir Türen zu neuen Gedanken und Blickrichtungen geöffnet.

*Verfasserin: Katarína Hudáková,
Comenius-Universität Bratislava*

*Tandempartnerin: Andrea Klinger,
Universität Regensburg*

Ako znížiť nezamestnanosť mladých ľudí?

Vysoká nezamestnanosť mladých ľudí je fenomén, ktorý v súčasnosti trápi nielen Slovensko, ale aj mnohé iné štáty. Mladí ľudia do 25 rokov, ľudia nad 50 rokov a dlhodobo nezamestnaní tvoria tri rizikové skupiny, ktoré sú týmto problémom zasiahnuté najčastejšie. Z tohto dôvodu som sa rozhodla zamerať sa na problematiku nezamestnanosti mladých ľudí v meste Regensburg, ktoré sa nachádza v spolkovej republike Bavorsko. V rámci môjho terénneho výskumu počas tandemového týždňa som absolvovala stretnutia, na ktorých som získala mnoho praktických informácií o možnostiach, ako by sa dala zlepšiť situácia týkajúca sa nezamestnanosti mladých ľudí na Slovensku.

Miera nezamestnanosti v Regensburgu sa v súčasnosti nachádza na úrovni približne 2,5 %. Nezamestnanosť v Bavorsku dosahuje pravidelne najnižšiu hodnotu spomedzi všetkých spolkových republík Nemecka, t. j. 3,4 %. Ak porovnáme situáciu s nezamestnanosťou mladých ľudí do 25 rokov na Slovensku, tak zistíme, že rozdiel je veľmi veľký. V roku 2014 bolo v Bavorsku nezamestnaných iba 3,8 % mladých ľudí od 15 do 25 rokov. Situácia v tejto spolkovej republike sa neustále zlepšuje a v júni 2015 bolo nezamestnaných iba 2,5 % mladých ľudí. Na Slovensku dosiahla táto hodnota v roku 2014 viac ako 30 %.

Spolková agentúra pre nezamestnanosť v Regensburgu

Znižovaním miery nezamestnanosti v Regensburgu sa zaoberá Spolková agentúra pre nezamestnanosť (Bundesagentur für Arbeitslosigkeit). Táto agentúra podporuje nielen dospelých a nezamestnaných, ale aj žiakov, ktorých čaká jedno z najdôležitejších rozhodnutí – výber povolania a následne i zvolenie si najvhodnejšej vzdelávacej inštitúcie, ktorá by splňala všetky ich nároky a očakávania. Agentúra pre nezamestnanosť sa zameriava najmä na nezamestnaných, ktorí poberajú tzv. dávky v nezamestnanosti I (Arbeitslosengeld I). Tento druh dávky v nezamestnanosti sa v Nemecku vypláca nezamestnaným po dobu jedného roka od straty zamestnania.

Kariérne poradenstvo pre žiakov a maturantov

Spolková agentúra pre nezamestnanosť ponúka kariérne poradenstvo pre záujemcov v každom veku. V Regensburgu je absolvovanie tohto poradenstva veľmi žiadané, a preto agentúra spolupracuje s viacerými školami a pokúša sa sprostredkovať poradenstvo každému žiakovi, ktorý oň prejaví záujem. V týchto prípadoch je veľmi dôležitá spolupráca medzi žiakom, rodičmi a vyučujúcim. Poradenstvo možno absolvovať počas prehliadky agentúry organizovanej pre školy, prípadne i po

Wie lässt sich die Arbeitslosigkeit junger Menschen senken?

Die hohe Arbeitslosigkeit junger Menschen ist ein Phänomen, das gegenwärtig nicht nur die Slowakei heimsucht, sondern auch viele andere Staaten. Junge Menschen bis 25 Jahre, ältere über 50 und Langzeitarbeitslose bilden drei Risikogruppen, die mit diesem Problem am häufigsten konfrontiert sind. Aus diesem Grund habe ich mich entschieden, das Problem der Arbeitslosigkeit junger Menschen in Regensburg näher zu beleuchten. Im Rahmen meiner Feldforschung während der Tandemwoche nahm ich an Begegnungen teil, bei denen ich viele praktische Informationen über die Möglichkeiten sammeln konnte, um die Situation junger, sich in Arbeitslosigkeit befindlicher Menschen zu verbessern.

Die Arbeitslosenquote beträgt in Regensburg etwa 2,5 %. In Bayern erreicht die Arbeitslosigkeit mit 3,4 % regelmäßig den niedrigsten Wert unter allen deutschen Bundesländern. Vergleicht man diese Situation mit der von jungen Arbeitslosen in der Slowakei, stellt man fest, dass die Unterschiede sehr groß sind. In Bayern gab es 2014 nur 3,8 % arbeitslose Menschen zwischen 15 und 25 Jahren. Die Situation hat sich weiter verbessert, im Juni 2015 waren nur noch 2,5 % der jungen Leute arbeitslos. In der Slowakei erreichte dieser Wert im Jahr 2014 mehr als 30 %.

Bundesagentur für Arbeit in Regensburg

Mit der Senkung der Arbeitslosigkeit beschäftigt sich in Regensburg die Bundesagentur für Arbeit. Diese Agentur unterstützt nicht nur Erwachsene und Arbeitslose, sondern auch Schüler, auf die eine der wichtigsten Entscheidungen wartet: Die Berufswahl – und danach auch die Wahl einer geeigneten Bildungseinrichtung, die ihre Ansprüche und Erwartungen erfüllen kann. Die Agentur für Arbeit ist vor allem für Arbeitslose zuständig, die Arbeitslosengeld I beziehen. Dieses wird in Deutschland an Arbeitslose für die Dauer eines Jahres nach dem Arbeitsplatzverlust gezahlt.

Berufsberatung für Schüler und Abiturienten

Die Agentur für Arbeit bietet Berufsberatung für Interessenten jeden Alters an. In Regensburg werden diese Beratungsmaßnahmen sehr nachgefragt, weshalb die Agentur mit mehreren Schulen zusammenarbeitet und versucht, jedem Schüler, der Interesse signalisiert, eine Beratung zu vermitteln. In diesen Fällen ist die Zusammenarbeit unter den Schülern, Eltern und Lehrern sehr wichtig. Es ist möglich, die Beratung im Rahmen von Führungen wahrzunehmen, die die Agentur für Schulen organisiert, teilweise auch nach individueller Terminabsprache mit den Eltern. Auf dem Rundgang können die Schüler Publikationen, Zeit-

dohode individuálneho termínu s rodičmi. Počas prehladky majú žiaci k dispozícii miestnosť, kde nájdú množstvo publikácií, časopisov a letáčikov ohľadom voľby povolania a škôl. Kariérne poradenstvo je väčšinou poskytované žiakom končiacich ročníkov, ktorí sa práve musia rozhodnúť, v akej oblasti by v budúcnosti chceli pracovať.

Po výbere odboru prichádza na rad forma štúdia. Mnohí nemeckí žiaci sa rozhodnú vyučiť v nejakom odbore, iní radšej zvolia štúdium na vysokej odbornej škole (Fachhochschule), tzv. duálne štúdium (Duales Studium), kde štúdium spoja s povinnou praxou, alebo klasické štúdium na univerzite. Ak sa žiak rozhodne pre vyučenie sa v odbore, ktorý súvisí s činnosťou Spolkovej agentúry pre nezamestnanosť, môže povinnú prax absolvovať na ich pracovisku v Regensburgu. Spolková agentúra pre nezamestnanosť spolupracuje aj so študentmi, ktorí sa rozhodli pre duálne štúdium, a aj tejto skupine ponúka možnosť absolvovať povinnú prax.

Všetkým žiakom, ktorí sa chcú vyučiť v nejakom odbore, je k dispozícii podrobný on-line test. Ten im pomôže určiť objekt ich záujmu a smer, ktorým by sa mali počas ďalšieho vzdelávania vydať. Test je prístupný na portáli www.planet-beruf.de, kde sa žiaci do 15 rokov dokážu veľmi rýchlo zorientovať v tzv. vesmíre povolání. Obsahuje niekoľko hlavných otázok, kde má žiak za úlohu ohodnotiť svoje schopnosti, zručnosti a záujmy. Ak sa nevie rozhodnúť, test mu ponúka viacero pomocných otázok, ktoré mu umožnia lepšie odhadnúť a ohodnotiť samého seba.

Spolková agentúra pre nezamestnanosť v Regensburgu nezabudla ani na maturantov. Práve im je určený portál www.abi.de, kde sa môžu veľmi rýchlo zorientovať v možnostiach ďalšieho štúdia a odborného vzdelávania.

Rekvalifikačné kurzy

Spolková agentúra pre nezamestnanosť organizuje pravidelne viacero rekvalifikačných kurzov. To znamená, že je možné absolvovať kurzy, ktoré sú zamerané na zlepšenie schopností pri uchádzaní sa o prácu, počítačové kurzy alebo kurzy účtovníctva. Mladí nezamestnaní sa najviac zaujímajú práve o tieto druhy kurzov a aktívne sa na nich zúčastňujú. Podľa pani Birgit Groß sa s nezamestnanosťou v Regensburgu najčastejšie stretávajú nedostatočne kvalifikovaní obyvatelia, obyvatelia so zdravotnými obmedzeniami a ťažko postihnutí, a práve preto sa v agentúre usilujú organizovať čo najväčší počet rekvalifikačných kurzov. V rámci agentúry taktiež existuje viacero druhov oddelení, ktoré sa orientujú na konkrétne cieľové skupiny nezamestnaných so zámerom poskytnúť im čo najdôkladnejšiu podporu.

Career Center na Univerzite v Regensburgu

Už jedenásty rok funguje na Univerzite v Regensburgu kariérne centrum, ktoré sa stará o budúcnosť študentov a absolventov. Na univerzite sa takýchto pracovísk nachádza viac. S mojou tandemovou partnerkou

schriften und Flyer rund um die Berufs- und Hochschulwahl einsehen. Die Berufsberatung wird zum größten Teil für Schüler der Abschlussjahrgänge angeboten, denn sie müssen sich entscheiden, auf welchem Gebiet sie zukünftig gern arbeiten möchten.

Nach der Fächerwahl ist die Studienform an der Reihe. Viele deutsche Schüler entscheiden sich für das Erlernen eines bestimmten Berufs, einige wählen ein Studium auf einer Fachhochschule, andere ein Duales Studium, bei dem das Studium an eine verpflichtende Praxisphase gebunden ist, oder auch ein klassisches Studium an der Universität. Wenn sich ein Schüler für eine Berufsausbildung entscheidet, die von der Bundesagentur für Arbeit mitgetragen wird, kann man die verpflichtende Praxisphase ebenfalls in Regensburg absolvieren. Die Bundesagentur für Arbeit arbeitet auch mit Studierenden zusammen, die sich für ein duales Studium entscheiden; auch dieser Gruppe bietet sie die Möglichkeit an, die Praxisphase zu absolvieren.

Allen Schülern, die einen Beruf erlernen wollen, steht ein ausführlicher Online-Test zur Verfügung. Dieser hilft ihnen, Interessen und Fachrichtungen zu bestimmen, denen sie sich während des weiteren Ausbildungsweges widmen möchten. Der Test ist auf dem Portal www.planet-beruf.de verfügbar, auf dem sich Schüler bis zum 15. Lebensjahr sehr schnell mit der Berufswelt vertraut machen können. Er enthält einige zentrale Fragen, mit deren Hilfe der Schüler lernt, seine Fähigkeiten, Begabungen und Interessen zu bewerten. Der Test bietet ihm bei Bedarf mehrere Hilfestellungen an, mit denen er sich selbst besser einschätzen kann.

Die Bundesagentur in Regensburg denkt auch an Absolventen. Für sie ist das Portal www.abi.de gedacht, auf dem sie

sich sehr schnell mit den Möglichkeiten von Aufbaustudien und fachlichen Weiterbildungen vertraut machen können.

Umschulungskurse

Die Bundesagentur für Arbeit führt regelmäßig mehrere Umschulungskurse durch. Es besteht also die Möglichkeit, Kurse zum Bewerbungstraining, Computer- oder Buchhaltungskurse zu absolvieren. Junge Arbeitslose interessieren sich am meisten für diese Kursarten und nehmen aktiv daran teil. Birgit Groß zufolge sind am häufigsten diejenigen Bewohner Regensburgs von Arbeitslosigkeit betroffen, die ungenügend qualifiziert, gesundheitlich eingeschränkt oder schwerbehindert sind. Innerhalb der Agentur gibt es außerdem mehrere Abteilungen, die sich auf konkrete Gruppen von Arbeitslosen konzentrieren und sie so zielgerichtet wie möglich unterstützen.

Career Center an der Universität Regensburg

Bereits 11 Jahre lang gibt es an der Universität Regensburg das Career Center, das sich um die berufliche Zukunft von Studierenden und Studienabgängern kümmert. Dort befinden sich mehrere Anlaufstellen. Mit meiner Tandempartnerin habe ich den Marketing & Career Service besucht, der der Fakultät für Wirtschaftswissenschaften angegliedert ist. Gemeinsam führten wir ein Interview mit Ruth Nürnberger. Eine weitere Anlaufstelle ist zum Beispiel speziell auf Lehramtsanwärter ausgerichtet. Die Schaffung mehrerer Anlaufstellen ist eine hervorragende Möglichkeit, um auf die Bedürfnisse von Studierenden unterschiedlicher Fachrichtungen einzugehen und somit ihre Anforderungen zu berücksichtigen. Das Career Center arbeitet mit 19 nationalen und

som navštívila Marketing & Career Service, ktoré patrí Fakulte podnikových vied (Fakultät für Wirtschaftswissenschaften), a spolu sme absolvovali interview s pani Ruth Nürnberger. Iné kariérne centrum je otvorené napríklad špeciálne pre študentov učiteľstva. Založenie viacerých pracovísk na univerzite je výborný spôsob, ako prihladať na potreby študentov rozdielnych odborov, a tak zohľadňovať ich požiadavky. Kariérne centrum spolupracuje s devätnástimi národnými a medzinárodnými podnikmi. Niekoľko z nich sídli v Regensburgu, ako napr. Conrad, MR alebo Netto, a ostatné sú rozmiestnené po celom Nemecku.

Aktivity pre študentov

Marketing & Career Service organizuje podujatia pre študentov počas celého akademického roka. K obľúbeným patria kurzy rétoriky a soft-skills, ktoré študentom umožňujú získať kľúčové kompetencie pre štúdium a pre nástup do pracovného života.

Študenti si počas celého roka môžu nechať bezplatne skontrolovať svoje podklady k žiadosti o stáž alebo o zamestnanie. Študent navyše dostane od pracovníkov centra tipy a podnety, ako žiadosť upraviť tak, aby bola bezchybná.

Po úspešnom ukončení štúdia na Univerzite v Regensburgu môžu absolventi zverejniť svoj maximálne 2-stranový životopis v tzv. knihe absolventov (Absolventenbuch), ktorá sa každý rok rozposiela všetkým partnerským podnikom. Vďaka knihe absolventov je možné zviditeľniť sa pred viacerými potenciálnymi zamestnávateľmi. Marketing & Career Center taktiež prevádzkuje on-line ponuku voľných pracovných miest, študentských stáží a brigád.

Viacrát za semester kariérne centrum organizuje tzv. kontaktné fórum, kde

sa zamestnávateľa predstavujú študentom a častoávajú prednášky na rôzne témy, súvisiace s ich činnosťou. Študenti získajú informácie o možnostiach nástupu do zamestnania u partnerských firiem a taktiež aj o kariérnych možnostiach v týchto spoločnostiach.

Stáže v Nemecku a v zahraničí

Študenti manažmentu a marketingu na Univerzite v Regensburgu sa väčšinou zaujímajú o stáže v Nemecku. Zahraničné stáže medzi študentmi týchto odborov nie sú príliš obľúbené. Mnohí absolventi stáže v zahraničí tvrdia, že firmy praktikantom nedovolia preberať zodpovednosť a svoje schopnosti dokážu preto lepšie rozvíjať v podnikoch na území Nemecka.

Inšpirácia pre Slovensko

Počas návštevy Spolkovej agentúry pre nezamestnanosť v Regensburgu a kariérneho centra, ktoré pôsobí na pôde Univerzity v Regensburgu, som získala množstvo dobrých nápadov a podnetov, akým spôsobom možno postupne pracovať na znížení nezamestnanosti mladých ľudí na Slovensku. Ukazuje sa, že pôsobenie rôznych pracovísk či internetových portálov zameraných na kariérne poradenstvo a podporu prináša svoje ovocie. Keďže je nezamestnanosť mladých v súčasnosti jeden z najdiskutovanejších problémov v mnohých európskych krajinách, bolo by veľmi užitočné inšpirovať sa metódami, ktoré sa používajú v Bavorsku, aby počet mladých nezamestnaných i na Slovensku začal postupne klesať.

*Autorka: Lenka Jurigová,
Univerzita Komenského v Bratislave*

*Tandemová partnerka: Yuliia Yunyk,
Univerzita v Regensburgu*

internationalen Betrieben zusammen. Einige davon haben ihren Sitz in Regensburg, wie zum Beispiel Conrad oder Netto, die anderen sind über ganz Deutschland verteilt.

Aktivitäten für Studierende

Der Marketing & Career Service organisiert Veranstaltungen für Studierende während des akademischen Jahres. Zu den beliebtesten gehören Kurse zu Rhetorik und Soft-Skills, die den Studierenden Schlüsselkompetenzen für das Studium und den Eintritt ins Berufsleben an die Hand geben.

Studierende können das ganze Jahr über kostenlos ihre Bewerbungsunterlagen für ein Praktikum oder einen Beruf gegenlesen lassen. Der Studierende erhält darüber hinaus Tips und Hinweise mit dem Ziel, dass die Bewerbung fehlerfrei ist.

Nach erfolgreichem Studienabschluss können die Absolventen der Universität Regensburg ihren maximal zweiseitigen Lebenslauf im Absolventenbuch veröffentlichen, das jedes Jahr an alle Kooperationsunternehmen verschickt wird. Dank des Absolventenbuchs kann man mehrere potenzielle Arbeitgeber auf sich aufmerksam machen. Das Marketing & Career Center unterhält auch ein Online-Angebot freier Arbeitsplätze, Jobs und Praktika für Studierende.

Mehrmals im Semester organisiert das Career Center sogenannte Kontaktforen, bei denen sich potentielle Arbeitgeber bei den Studierenden vorstellen und oftmals Vorlesungen zu verschiedenen Themen halten, die mit ihrer Tätigkeit in Verbindung stehen. Die Studierenden erhalten Informationen über berufliche Einstiegsmöglichkeiten bei Partnerfirmen und auch über dortige Karrieremöglichkeiten.

Praktika in Deutschland und im Ausland

BWL-Studierende interessieren sich an der Universität Regensburg meist für Praktika in Deutschland. Auslandspraktika sind bei Studierenden aus dieser Fachrichtung nicht allzu beliebt. Viele ehemalige Praktikanten mit Auslandserfahrung behaupten, dass Firmen den Praktikanten nicht erlauben Verantwortung zu übernehmen, weshalb sich ihre Fähigkeiten besser in Betrieben innerhalb von Deutschland entwickeln lassen.

Inspiration für die Slowakei

Beim Besuch der Agentur für Arbeit in Regensburg und des Career Center auf dem Campus der Universität Regensburg habe ich von vielen guten Ideen und Maßnahmen erfahren, mit deren Hilfe man schrittweise an der Senkung der Arbeitslosigkeit junger Menschen in der Slowakei arbeiten könnte. Es zeigt sich, dass die Angebote unterschiedlicher Einrichtungen und Internetportale zur Berufsberatung ihre Früchte tragen. Da die Arbeitslosigkeit junger Menschen gegenwärtig eines der am meistdiskutierten Probleme in vielen europäischen Ländern darstellt, wäre es sehr hilfreich sich von in Bayern angewendeten Methoden inspirieren zu lassen, damit die Anzahl junger Arbeitsloser auch in der Slowakei allmählich sinkt.

*Verfasserin: Lenka Jurigová,
Comenius-Universität Bratislava*

*Tandempartnerin: Yuliia Yunyk,
Universität Regensburg*

Kultúrny život v Regensburgu

Regensburg očami študentov

Kultúra je tvorená zvykmi a tradíciami istého regiónu. Pomocou nej človek môže bližšie spoznať nielen miestnych obyvateľov, ale aj porozumieť ich spôsobu života. Keďže moje štúdium prekladateľstva a tlmočníctva nie je len štúdiom jazyka, ale aj kultúry, rozhodla som sa bližšie zaoberať miestnou kultúrou v Regensburgu. Počas účasti na Tandeme Bratislava – Regensburg sme s mojou tandemovou partnerkou robili výskum na tému Kultúrny život v Regensburgu, pričom sme sa zamerali na záujem študentov o kultúrny život a ich voľnočasové aktivity. Tento výskum mi umožnil hlbšie nazrieť do života miestnych študentov a aj spoznať miestnu kultúru. náš výskum mal dve časti. Spočíval v prieskume medzi študentmi, ktorých sme sa pýtali rôzne otázky týkajúce sa ich kultúrneho života v Regensburgu. Druhá časť spočívala v návšteve niektorých kultúrnych inštitúcií a podujatí. V úvode výskumu sme si stanovili dva hlavné ciele. Prvým bolo zistiť kultúrne možnosti v Regensburgu a druhým cieľom bolo určiť mieru účasti študentov na jednotlivých kultúrnych projektoch a ich záujem o návštevu kultúrnych inštitúcií, ako sú kiná, múzea a pod.

Ako sa žije v Regensburgu?

Tunajší kultúrny život je veľmi rozmanitý a ponúka možnosti pre všetky vekové kategórie. Tí najmenší môžu svoj čas tráviť v rôznych centrách, kde je pre nich pripravený pestrý program plný hier a zábavy. Zaujímavým projektom je tzv. *Detský hotel*, kam môžu rodičia priviezt večer svoje ratolesti a tie zažijú večer plný zábavy, spoločného varenia a filmov na dobrú noc. Samozrejme, takto okúsiť stráviť noc bez rodičov. Pre deti je tu aj možnosť aktívne sa zapojiť do detského divadla a spoločne pripraviť predstavenie. Pre mladých ľudí je na výber množstvo voľnočasových aktivít v mládežníckych centrách s bohatým programom najmä v lete. Pre všetky generácie je v meste skutočne neuveriteľné množstvo možností. Radi chodíte do prírody a grilujete? V Regensburgu nájdete v parkoch špeciálne vyhradené miesta na grilovanie, sú to tzv. *Grillzonen*. Športoví nadšenci si môžu vybrať z ponuky outdoorových aktivít ako ragby, tenis, korčuľovanie, basketbal, parkúr, golf, bejzbal, jazdenie na koni a iné. Z vodných športov tu môžete nájsť vynikajúce podmienky na potápanie, plávanie a jachting. Z ďalších športov je to aerobik, karate, džudo, taekwondo, roztlieskavanie a iné. Najmä v lete sa tu konajú mnohé

”

Kultúra spôsobila, že človek je niečím iným ako náhodným úkazom v prírode.“

André Malraux

Die Kulturszene in Regensburg

Regensburg in den Augen der Studierenden

Kultur wird von Gebräuchen und Traditionen einer bestimmten Region gebildet. Mit ihrer Hilfe kann ein Mensch nicht nur die Bewohner an Ort und Stelle näher kennenlernen, sondern auch ihre Lebensart verstehen. Da mein Übersetzer- und Dolmetscherstudium nicht nur das Studium einer Sprache, sondern auch einer Kultur umfasst, habe ich mich entschlossen, mich mit der lokalen Kultur in Regensburg zu befassen. Während des Tandemaustauschs Bratislava – Regensburg, habe ich mit meiner Tandempartnerin Forschungen über die Kulturszene in Regensburg angestellt. Dabei hatten wir besonders das Interesse der Studierenden am kulturellen Leben und ihre Freizeitaktivitäten im Blick. Diese Forschung brachte mich dazu, einen tieferen Einblick in das Leben der Regensburger Studierenden und auch der Kultur vor Ort zu erhalten. Unsere Forschung bestand aus zwei Teilen: Einerseits eine Umfrage unter Studierenden zum kulturellen Leben in Regensburg, andererseits der Besuch einiger kultureller Institutionen und Einrichtungen. Unsere Recherche enthielt zwei Hauptziele: Das erste war die Erfassung des kulturellen Angebots in Regensburg, das zweite die Teilnahmequote der Studierenden an einzelnen Kulturprojekten und ihr Interesse am Besuch kultureller Einrichtungen wie Kinos und Museen.

Wie lebt es sich in Regensburg?

Das kulturelle Leben vor Ort ist sehr vielfältig und bietet Möglichkeiten für jede Alterskategorie. Die Kleinsten können ihre Zeit in verschiedenen Zentren verbringen, in denen ein buntes Programm voller Spiel und Spaß auf sie wartet. Ein spannendes Projekt ist z.B. das „Kinderhotel“, wohin Eltern abends ihren Nachwuchs bringen können, um dort einen unterhaltsamen Abend mit gemeinsamem Kochen und anschließenden Filmen zu erleben. Selbstverständlich genießen die Kinder es, eine Nacht ohne Eltern zu verbringen. Für die Kinder gibt es auch die Möglichkeit, beim Kindertheater mitzumachen und gemeinsam eine Vorstellung vorzubereiten.

”

Kultur bewirkt, dass man etwas anderes wird als ein zufälliges Zeichen in der Natur.“

André Malraux

Univerzitné divadlo
Studententheater

podujatia, ktoré sú vyhľadávané nielen miestnymi, ale, samozrejme, aj turistami. Spomenieme len niektoré, napríklad *Filmový týždeň*, *Hradné slávnosti*, ktoré sú obľúbenou hudobnou udalosťou pod holým nebom s účasťou mnohých zahraničných umelcov. *Palazzo-Festival* je hudobný festival, ktorý trvá jedenásť večerov, počas ktorých vystúpi niekoľko umelcov a umelkyň s džezovou a rockandrollovou hudbou. Atmosféru dotvára hra svetla a tieňov, pri ktorej krásne vynikne nádvorie paláca Thon-Dittmer. Rovnako v júli sa každé dva roky koná v mestskom parku festival *Wein-MusikFest*. Predstavuje spojenie dobrého vína a hudby. Obľúbeným festivalom medzi mladými je aj festival *Jahninsselfest*, ktorý sa podľa názvu koná na ostrove, ktorý je medzi mladými vyhľadávaným miestom stretnutí. Počas nášho pobytu v Regensburgu sa konal aj festival *Bayerisches Jazzweekend*.

V Regensburgu nájdeme mnoho kultúrnych inštitúcií, a to okolo dvadsať galérií, dvanásť archívov a knižníc, osem ateliérov, tri kiná, dvanásť kultúrnych centier, pätnásť múzeí, sedem divadiel a dokonca až tridsaťjeden miest, v ktorých sa konajú kultúrne podujatia. Vzhľadom na to, že Regensburg je pomerne malé mesto, stále sa v ňom niečo deje a človek má skutočne na výber z množstva aktivít a podujatí. Menšie výstavy a expozície sa konajú aj v niektorých miestnych podnikoch, kde je na tieto výstavy vyhradený priestor. Ide však len o malé občasné výstavy.

Študenti a ich aktivity

Cieľovou skupinou nášho výskumu boli, ako sme už spomenuli, študenti. V našom prieskume sme oslovili niekoľko študentov miestnej univerzity. Kladené otázky sa týkali ich názorov na kultúrny život v Regensburgu, ako vnímajú kultúrny program

Hindernislauf, Golf, Baseball und Reiten wählen. Für Wassersport findet man ausgezeichnete Bedingungen zum Tauchen, Schwimmen und zum Bootsport. Weitere Sportarten vor Ort sind Aerobik, Karate, Judo, Taekwondo und Ringkampf. Vor allem im Sommer finden hier viele Veranstaltungen statt, die nicht nur für die Einheimischen, sondern auch für Touristen gedacht sind. Als Beispiel seien nur die Filmwoche und die Schlossfestspiele genannt, die ein beliebtes Musikerlebnis unter freiem Himmel sind. Das Palazzo-Festival ist ein Musikfestival, bei dem Künstlerinnen und Künstler elf Abende lang Jazz- und Rock-and-Roll-Musik aufführen. Das Licht- und Schattenspiel, das den schönen Innenhof des Thon-Dittmer-Palais in Szene setzt, schafft dazu die richtige Atmosphäre. Ebenfalls im Juli findet alle zwei Jahre im Stadtpark das WeinMusikFest statt. Es verbindet guten Wein und Musik. Ein beliebtes Festival unter jungen Leuten ist auch das Jahninsselfest, das sich auf eben jener Insel abspielt, die als ein ausgesuchter Treffpunkt unter jungen Leuten gilt. Während meines Aufenthaltes fand auch das Bayerische Jazzweekend statt.

In Regensburg findet man viele kulturelle Institutionen: ungefähr zwanzig Galerien, zwölf Archive und Bibliotheken, acht Ateliers, drei Kinos, zwölf Kulturzentren, fünfzehn Museen, sieben Theater und schließlich noch gut 30 Orte, an denen kulturelle Veranstaltungen stattfinden.

Kleine Ausstellungen finden auch in einigen lokalen Betrieben statt. Es geht dabei jedoch nur um gelegentliche Ausstellungen. Wenn man bedenkt, dass Regensburg eine verhältnismäßig kleine Stadt ist, ist immer etwas los, so dass man wirklich aus einer Vielzahl von Aktivitäten und Veranstaltungen auswählen kann.

Studierende und ihre Aktivitäten

Die Zielgruppe unserer Recherche waren, wie bereits gesagt, Studierende. In unserer Umfrage haben wir einige Studierende an der Universität angesprochen. Die gestellten Fragen betrafen ihre Meinungen zum kulturellen Leben in Regensburg: ihre Wahrnehmung des von der Stadt angebotenen Kulturprogramms sowie gegebenenfalls ihre Verbesserungsvorschläge der aktuellen Situation. Der zweite Fragenteil betraf ihre eigene Teilnahme an Veranstaltungen sowie Fragen zu möglichen Kino-, Museums- und Galeriebesuchen.

Die Haltung zum Regensburger Kulturleben ist sehr positiv. Sehr gut wurde vor allem das Sportangebot bewertet. Nicht nur in der Stadt, sondern auch an der Universität befindet sich ein stark frequentiertes Sportzentrum. Zu einem günstigen Tarif kann man das ganze Jahr auch Kurse im Tanz- und Kampfsport belegen. Was die kulturellen Einrichtungen betrifft, besuchen die Studierenden davon nur wenige regelmäßig. Jeder befragte Studierende geht im Durchschnitt zwei- bis dreimal pro Monat ins Kino. Mit den übrigen kulturellen Einrichtungen sieht es bei ihnen jedoch nicht allzu rosig aus. Alle Befragten behaupteten, dass sie Galerien, Museen und Ausstellungen fast überhaupt nicht besuchten.

Einzelne Ausstellungen, an denen Interesse bekundet wurde, sind kleine alternative Ausstellungen, die regelmäßig in einigen lokalen Betrieben stattfinden. Was die Aktivitäten an der Universität betrifft, ist unter den Studierenden das *Theater an der Uni* sehr populär. Es setzt sich aus studentischen Theatergruppen zusammen, die zu einem bestimmten Datum das Theater für ihre eigene Vorstellung reservieren.

ponúkaný mestom, ich prípadné návrhy na zlepšenie aktuálnej situácie. Druhá časť otázok sa týkala ich vlastnej participácie na podujatiach, návštevy kultúrnych inštitúcií, ako napríklad návšteva kín, múzeí a galérií.

Pohľad študentov na kultúrny život v Regensburgu je veľmi pozitívny. Veľmi dobre hodnotia najmä ponuku športov. Dokonca nielen v meste, ale aj na univerzite sa nachádza športové centrum, ktoré aktívne využívajú. Za výhodnú cenu môžu tak celý rok nielen športovať, ale aj navštevovať hodiny tanca a bojových umení. Čo sa týka kultúrnych inštitúcií, študenti navštevujú pravidelne len niektoré z nich. Každý z opýtaných študentov navštevuje kino v priemere 2- až 3-krát do mesiaca. S ostatnými kultúrnymi inštitúciami to však u nich nie je také ružové. Všetci z opýtaných tvrdili, že galérie, múzeá a výstavy nenavštevujú takmer vôbec. Jediné výstavy, o ktoré javia záujem, sú malé alternatívne výstavy, ktoré sa pravidelne konajú v niektorých z miestnych podnikov. Čo sa týka aktivít na univerzite, veľmi populárne je medzi študentmi študentské divadlo *Theater an der Uni*. Funguje na princípe vlastných študentských divadelných skupín, ktoré si na určitý dátum rezervujú toto divadlo pre svoje predstavenie. Študentských divadelných skupín je asi šesť a prihlásiť sa do nich môže ktokoľvek, kto má záujem. Prípadne je tu aj možnosť vytvoriť si vlastnú divadelnú skupinu a pripraviť si vlastné predstavenie. Predstavenia sú veľmi obľúbené a navštevované a konajú sa niekoľkokrát do mesiaca. Treba dodať, že táto aktivita je úplne dobrovoľná a študenti za ňu nedostávajú žiadne kredity ani body. Univerzita im len ponúka priestor na realizáciu. Na univerzite funguje aj divadelná skupina *Theater Babylon* zložená zo zahraničných študentov, ktorí študujú nemčinu ako cudzí jazyk. Cieľom tejto divadelnej skupiny je „spoločne porozumieť, interpretovať, spracovať, vyjadriť a potom

zahráť scenár v cudzom jazyku. Pracovať, diskutovať, hrať a tráviť voľný čas s ľuďmi z rôznych kultúr, a tak prekonávať bariéry. Ich hlavnou myšlienkou je intenzívne si osvojiť cudzí jazyk a kreatívne ho využívať, pracovať v tíme, môcť sa spolaťnúť na druhých, zas a znova objavovať, že rôzne kultúry, aj tá vlastná, robia svet rozmanitým a pestrým.“

Študenti zhodnotili Regensburg ako perfektné miesto pre život, hlavne pre ten študentský. Nielen kvôli rušnému nočnému životu, ale aj práve vďaka širokej palete možností využitia voľného času a multikultúrnemu prostrediu. A ako trávia svoj voľný čas? Keď je pekné počasie, relaxujú na ostrove, ktorý je obľúbeným miestom na stretnutia, hranie rôznych hier, kúpanie alebo opaľovanie. Obľúbeným miestom na trávenie času s priateľmi je aj neďaleký pomník Walhalla, ku ktorému je možné dostať sa nielen autom, ale aj loďou. Tento pomník sme navštívili v rámci kultúrneho programu nášho projektu a stretli sme tam veľmi veľa mladých ľudí len tak ležiacich na tráve, užívajúcich si atmosféru. Je to skutočne ideálne miesto na relax vďaka pokoju, tichu a krásnemu prostrediu.

Nie je však tajomstvom, že Regensburg je známy ako študentské mesto s rušným nočným životom. Študenti radi trávia večery v miestnych *Biergarten* alebo puboch a pochutnávajú si na dobrom pive a špecialitách. Medzi ne patrí napríklad pečené bravčové mäso alebo pečená kačka. Miestne špeciality sme, samozrejme, ochutnali aj my a musíme konštatovať, že všetkým veľmi chutilo.

V interview sa študenti vyjadrili, že sú veľmi spokojní so svojou univerzitou a výberom študijných odborov. Mnoho času trávia, pravdaže, aj v knižniciach. Počas nášho výskumu sme navštívili aj niektoré čiastkové univerzitné knižnice. Z niektorých

Es gibt etwa sechzehn studentische Theatergruppen, in denen jeder Interessent mitmachen kann. In einigen Fällen gibt es auch die Möglichkeit, eine eigene Theatergruppe zu gründen und eigene Vorstellungen vorzubereiten. Die Vorstellungen sind sehr beliebt, gut besucht und finden ein paar mal pro Monat statt. Man darf nicht vergessen, dass diese Aktivitäten freiwillig sind und die Studierenden keine Creditpoints erhalten. Die Universität bietet ihnen nur Räumlichkeiten an.

An der Universität ist auch die Theatergruppe Theater Babylon aktiv, die von ausländischen Studierende gegründet wurde, die Deutsch als Fremdsprache belegen. Das Ziel dieser Theatergruppe ist es, einen szenischen Text gemeinsam zu verstehen, zu interpretieren, zu bearbeiten, zu artikulieren und dann in der Fremdsprache zu spielen. Dabei kann man mit Menschen aus verschiedenen Kulturen arbeiten, diskutieren, spielen, die Freizeit verbringen und so Barrieren überwinden.

Die Studierenden bewerteten Regensburg als eine perfekte Stadt zum Leben, nicht nur wegen des aktiven Nachtlebens, sondern auch dank der breiten Palette an Möglichkeiten in der Freizeit und der multikulturellen Umgebung. Und wie verbringen sie ihre Freizeit? Wenn das Wetter schön ist, entspannen sie auf der Jahninsel, die ein beliebter Treffpunkt ist, machen verschiedene Spiele, baden oder aalen sich in der Sonne. Ein beliebter Ort zum Zeitverbringen mit Freunden ist die nur wenige Kilometer entfernte Walhalla, die man nicht nur mit dem Auto, sondern auch mit dem Schiff erreichen kann.

Dieses Denkmal haben wir im Rahmen unseres Kulturprogramms besucht; wir sahen dort viele junge Leute, die einfach nur auf der Wiese lagen und die Stimmung

genossen. Dank der Ruhe und der schönen Umgebung ist die Walhalla ein wirklich idealer Ort zum Entspannen. Es ist außerdem kein Geheimnis, dass Regensburg als Studentenstadt ein ausgedehntes Nachtleben hat. Die Studierenden verbringen gerne Abende in Biergärten oder Pubs und genießen gutes Bier und kulinarische Spezialitäten. Dazu gehört zum Beispiel Schweine- oder Entenbraten. Lokale Spezialitäten haben wir natürlich probiert: Allen schmeckte es sehr. In den Interviews

Miestna špecialita
Örtliche Spezialität

äußerten die Studierenden, dass sie mit ihrer Universität und der Auswahl der Fachrichtungen sehr zufrieden sind. Viel Zeit verbringen sie sicherlich auch in Bibliotheken. Während unserer Recherche haben wir auch einige Teilbibliotheken der Universität besucht. In einigen kann man Bücher nur aus dem Magazin ausleihen, in den meisten jedoch aus dem Präsenzbestand.

sa dajú knihy vypožičať len absenčne a nie je možná prezenčná výpožička, v iných to platí naopak. V niektorých čiastkových knižniciach len s absenčnou výpožičkou kníh sú však zriadené malé študovne s kapacitou len pre jedného študenta, ktoré si môže študent za poplatok prenajať a nerušene sa tam venovať štúdiu.

Positívny postoj majú študenti aj k aktivitám v meste určeným najmä pre turistov. Spomenuli napríklad prehliadky mesta, rôzne možnosti plavby loďou a zaujímavé výstavy týkajúce sa histórie mesta. Veľmi pozitívne vnímajú aj množstvo zelene v meste, počet parkov a zelených plôch, ktoré radi vyhľadávajú kvôli oddychu. Vo voľnom čase často chodia s priateľmi do prírody, využívajú cyklotrasy, grilujú alebo sa len tak prechádzajú popri Dunaji.

Na záver môžeme skonštatovať, že všetci opýtaní študenti vnímajú kultúrnu ponuku v Regensburgu veľmi pozitívne. Hoci nenavštevujú všetky kultúrne inštitúcie pravidelne, turistom ich návštevu určite odporúčajú. Študenti vyzdvihujú najmä multikultúrne prostredie, v ktorom sa učia väčšej vzájomnej tolerancii. Podľa ich názoru je Regensburg výnimočný aj v tom, že mesto žije študentským životom aj

počas leta, nakoľko sa väčšina študentov nevracia do svojich domovov. Preto si počas leta všetci spolu užívajú množstvo obľúbených festivalov a koncertov pod holým nebom. A čo by zmenili v kultúrnej ponuke mesta? Odpoveď znela vždy rovnako. Nič. Sú maximálne spokojní s kultúrnym využitím v tomto malom, no kultúrne bohatom meste.

Môj pobyt v Regensburgu vo mne zanechal veľmi príjemné spomienky nielen na krásne a zaujímavé miesta, ale aj na ľudí a príjemné multikultúrne prostredie. Regensburg je skutočne mesto, v ktorom to kultúrne žije, a preto ho vrelo odporúčam nielen študentom, ktorí uvažujú nad štúdiom v zahraničí, ale, samozrejme, aj všetkým, ktorí majú radi spojenie fantastického bavorského jedla, piva a krásneho malomestského prostredia.

*Autorka: Dominika Příbelová,
Univerzita Komenského v Bratislave*

*Tandemová partnerka: Alexandra Leonie Ilg,
Univerzita v Regensburgu*

In fast allen Teilbibliotheken können Studierenden einen kleinen Arbeitsplatz einrichten, den man gegen eine Gebühr reservieren und sich dort ungestört dem Studium widmen kann.

Eine positive Einstellung hatten die Studierenden auch zu den Aktivitäten, die vor allem für Touristen angeboten werden. Sie wiesen zum Beispiel auf die Stadtrundgänge, die verschiedenen Schiffsrundfahrten und die interessanten Ausstellungen zur Stadtgeschichte hin. Sehr positiv empfanden sie auch das viele Grün in der Stadt, sprich die hohe Anzahl der Parks und der Grünflächen, die sie gerne zur Erholung ansteuern. In der Freizeit gehen sie oft mit Freunden in die Natur, nutzen die Radwege, grillen, oder gehen einfach nur an der Donau spazieren.

Zum Schluss möchten wir festhalten, dass alle befragten Studierenden das Regensburger Kulturangebot als sehr positiv empfanden. Auch wenn nicht alle Studierenden regelmäßig kulturelle Einrichtungen besuchen, empfahlen sie den Touristen einen Besuch. Die Studierenden hoben vor allem die multikulturelle Umgebung hervor, in der sich größere gegenseitige Toleranz erlernen lässt. In ihren Augen ist Regensburg auch deswegen ausgezeichnet, weil in der Stadt

das Studentenleben im Sommer auflebt, zumal der Großteil der Studierenden nicht in ihre Heimat zurückkehrt. Deshalb erleben sie im Sommer alle zusammen eine Vielzahl von Festivals und Konzerten unter freiem Himmel. Und was würden sie im Kulturangebot der Stadt verändern? Die Antwort sah immer gleich aus: Nichts. Sie sind mit der Kulturszene in dieser kleinen, doch kulturell reichen Stadt höchst zufrieden.

Mein Aufenthalt in Regensburg hinterließ in mir sehr angenehme Erinnerungen, nicht nur dank der schönen und interessanten Plätze, sondern auch dank der Menschen und der angenehmen multikulturellen Umgebung. Regensburg ist wirklich eine Stadt, in der die Kultur lebt. Deshalb empfehle ich sie ausdrücklich nicht nur Studierenden, die über ein Studium im Ausland nachdenken, sondern natürlich auch allen, die die Kombination aus fantasstischem bayerischen Essen, Bier und einer schönen Kleinstadtatmosphäre mögen.

*Verfasserin: Dominika Příbelová,
Comenius-Universität Bratislava*

*Tandempartnerin: Alexandra Leonie Ilg,
Universität Regensburg*

Start-up komunita a jej vplyv na študentov univerzít v Nemecku

Predmetom mojej výskumnej úlohy bola komparácia start-up prostredia na Slovensku a v Nemecku a jeho vplyv na študentov. Za cieľ som si stanovil hĺbkovú štúdiu start-up prostredia, jeho priamu i nepriamu interakciu s komunitou, možnosti adaptácie v univerzitnom prostredí v oboch krajinách a jeho schopnosť reflektovať moderné trendy coworkingu. V rámci terénneho výskumu v Regensburgu som si zvolil metódu interview s tromi typickými zástupcami start-up komunity. Prvým bol zástupca samotného start-upu, malá spoločnosť *Night tett*. Druhým, veľkým, bol zástupca najväčšieho coworkingového hubu v Regensburgu pre IT Speicher oblast a tretím bol lektor mladých zakladateľov firiem v Regensburgu Alexander Becker.

Start-up komunita

Start-up (z voľného prekladu: naštartovať firmu) je v oblasti biznisu fenomén posledného desaťročia. Tradičný prístup pozostáva z myšlienky vytvorenia firmy s menším začiatočným kapitálom, neskoršou expanziou a dlhoročnou rentou. Start-up prichádza s prístupom inovatívnej myšlienky, jej následným vybudovaním pomocou rizikového kapitálu od investorov, a vo väčšine prípadov je úspešný koniec v jej

odkúpení veľkou korporáciou. Start-up zakladajú predovšetkým mladí ľudia, často ešte študenti, a majoritne sa pohybujú na poli informačných technológií. Títo start-upisti sa vo veľkej miere zoskupujú v určitej komunite, nazývanej aj start-up komunita. Tu spolu zdieľajú svoje myšlienky, pomáhajú si a pripravujú svoje podniky – veľakrát na rôzne start-up súťaže, málokedy iba na tieto súťaže, za čo je často celá start-up komunita odsudzovaná ako priestor pre súťaživých, nie pre podnikateľov vytvárajúcich reálny zisk. Tento fenomén sme spozorovali na Slovensku, ako aj v Nemecku. V oboch krajinách postupom času slabne, no na Slovensku pomalšie.

Samotné začlenenie do komunity pre študentov sa z pohľadu Nemecka, presnejšie Regensburgu, líši najmä tým, že jednotlivé start-up huby – či už pre IT alebo biotechnológie – sú lokalizované na samotných univerzitách v hojnom počte, čo na Slovensku dosť výrazne absentuje. No k začleneniu študentov do podnikania už počas štúdia ešte viac prispieva fakt, že univerzity sú lokalizované do komplexov, kde študent

IT-Speicher v
Regensburgu

Der It-Speicher in
Regensburg

Die Start-Up-Community und ihr Einfluss auf Studierende in Deutschland

Das Thema meiner Forschungsaufgabe war es, die Gründerszene in der Slowakei mit der in Deutschland und ihren Einfluss auf Studierende zu vergleichen.

Als Ziel steckte ich mir eine vertiefte Untersuchung der Gründerszene, ihren direkten und indirekten Dialog mit der Community, Innovationsmöglichkeiten im universitären Kontext in beiden Ländern und ihre Fähigkeiten, moderne *Coworking-Trends* zu prägen. Für die Feldforschung in Regensburg habe ich die Interviewmethode mit drei repräsentativen Vertretern der Start-Up-Community ausgewählt. Der erste vertrat das kleine Einzelunternehmen *Night tett*. Der zweite war ein Vertreter des größten Coworking-Hubs in Regensburg im Bereich Datenspeicherung und der dritte war Alexander Becker, Berater für Unternehmensgründer in Regensburg.

Die Start-Up-Community

Start-Ups sind im Unternehmenssektor ein Phänomen der letzten 10 Jahre. Am Anfang stand der Gedanke, Firmen mit weniger Startkapital zu gründen und dann auf eine spätere Expansion mit langjährigen Renditechancen abzielen. Start-Ups setzen bei innovativen Gedanken an, anschließend folgt der Aufbau mit Risikokapital von Investoren. Im Erfolgsfall wird die Firma schließlich in den meisten Fällen von einem großen Unternehmen gekauft. Vor allem

junge Leute gründen Start-Ups, oft sind sie noch Studierende. Mehrheitlich bewegen sie sich dabei auf dem Gebiet der Informationstechnologie. Sie kommen in gewissen „Start-Up-Communities“ zusammen. Hier teilen sie ihre Ideen, helfen sich untereinander und bereiten ihr Unternehmertum vor. Oftmals kommen auch Start-Up-Wettbewerbe hinzu, weshalb nicht selten die ganze Start-Up-Community als Gruppe von Spielern und nicht als gewinnerzielende Unternehmertypen abgestempelt wird.

Dieses Phänomen haben wir in der Slowakei und auch in Deutschland beobachtet. Vergleichsweise ist die Entwicklung in der Slowakei jedoch langsamer. Eine Einbeziehung in Communities unterscheidet sich für Studierende aus deutscher Sicht, genauer gesagt aus Regensburger Sicht, vor allem dadurch, dass individuelle Start-Up-Hubs für IT oder Biotechnologie an einzelnen Campus-Universitäten in großer Anzahl angesiedelt sind, was für die Slowakei ganz eindeutig nicht zutrifft. Campus-Universitäten tragen somit schon während des Studiums zur Einbeziehung von Studierenden ins Unternehmertum bei, denn hier können Studierende problemlos innerhalb von zehn Minuten von einem Forschungslabor beispielsweise in der Chemie in den Fachbereich Wirtschaftswissenschaften wechseln. In Bratislava gibt es diese Campus-Bauweise überhaupt nicht, so dass der Gang von einer Einrichtung zur nächsten viel Zeit in Anspruch nimmt.

nemá problém prejsť z výskumného laboratória do finančného strediska do desiatich minút. V Bratislave sa takéto lokalizované centrá nenachádzajú vôbec, teda presun z pracoviska na pracovisko je časovo náročný.

Akcelerátory

Kým na Slovensku sa start-up obec raduje z každého jedného start-up hubu (prvý start-up akcelerátor na Slovensku – *The Spot* – bol otvorený v júni 2014 v Bratislave), tak v Nemecku je bežnou praxou mať minimálne jeden takýto akcelerátor na univerzite. Je to miesto, kde potenciálni start-upisti dostanú priestor a možnosť za určitý poplatok vyvíjať svoj biznis naplno, s profesionálnou podporou koučov, technológie a skúsenosti iných. V Regensburgu sa nachádzajú hneď tri takéto akcelerátory. Jeden pre IT Speicher sektor, druhý pre biotechnológie a tretí pre technické projekty na Hochschule Regensburg.

My sme navštívili akcelerátor pre IT, keďže je to momentálne jedno z najatraktívnejších a najrýchlejšie rastúcich odvetví pre absolventov univerzít na Slovensku i v Nemecku. V akcelerátore v Regensburgu nás privítal zástupca pre vývoj, ktorý nás hneď na začiatku previedol štvorposchodovou budovou, z ktorej sa čoskoro budú sťahovať do novej budovy, lokalizovanej priamo pri Univerzite v Regensburgu. Podotkol, že to tak budú mať študenti ešte bližšie. V akcelerátore sa nachádza momentálne 30 firiem z 30 možných miest, teda čakacia listina je plná. Počas interview sme sa dozvedeli, že vláda je viac ako privetivá k začínajúcim podnikom. Príkladom sú napr. nenávratné pôžičky, no na rozdiel od Slovenska nie sú limitované minimálnym časom, kedy podnik musí existovať. Zaujímavé je, že určité regióny majú dokonca zvýšené dotácie z dôvodu činnosti

na hornatých alebo odľahlých územiach. Ak pracujú v industrializovaných oblastiach ako napr. práve Regensburg, majú veľmi pozitívne skúsenosti so spoluprácou s veľkými automobilkami, ktoré poskytujú svoje kapacity na duálne vzdelávanie alebo technicky zabezpečujú start-up firmy. Ďalej sa tiež v Bavorsku nachádza špecializovaný klaster pre IT firmy: Centrum pre IT bezpečnosť, ktorý združuje všetky malé i veľké firmy s cieľom zvyšovať bezpečnosť.

Na otázku, čím by sa mohol vylepšiť nemecký školský systém, zástupca pre vývoj odpovedal, že dôležité je ukázať deťom už v škole, že je aj iná cesta, ako sa zamestnať, a to zamestnávať, stať sa podnikateľom, a v tomto zmysle aj upraviť kurikulum. Dôležité je naštartovať viac študentských súťaží podnecujúcich mladých študentov kriticky myslieť, riešiť problémy, nespoľiehať sa iba na duálny systém – vyvarovať sa očakávaniu pracovať vo veľkej automobilke celý život, snažiť sa „zmeniť tento svet k lepšiemu“. Podľa neho je hlavnou chybou v technickom priemysle, kde aj sám pracuje, nevedomosť študentov, že budú potrebovať v živote aj iné znalosti, ako sú tie profesijné, ktoré sa učia po celý čas v škole. Odmietajú sa zdokonaľovať v iných odboroch, pretože to nepovažujú za podstatné, no neskôr zisťujú, že robili počas štúdia veľkú chybu.

Edukácia a tréning

Potrebu neustáleho zdokonaľovania sa, učenia sa či už v oblasti podnikania alebo profesijne profilovanom odvetví pociťujú start-upy rovnako na Slovensku i v Nemecku s jediným rozdielom. V Nemecku, v tomto prípade v Regensburgu, sú možnosti priameho celoživotného vzdelávania širšie. Najmä s ohľadom na dostupnosť univerzity a početnosť kurzov, ktoré sa práve na jej pôde

Inkubatoren

Ehe man in der Slowakei erstmals über einen Start-Up-Hub jubeln konnte (*The Spot*, der erste Start-Up-Inkubator in der Slowakei, wurde im Juni 2014 in Bratislava gegründet), ist es in Deutschland bereits gängige Praxis, mindestens einen solchen Inkubator an der Universität zu haben. Ein Inkubator bezeichnet einen Ort, an dem potenzielle Gründer den Raum und die Möglichkeit erhalten, gegen eine bestimmte Gebühr mit professioneller Unterstützung von Beratern, Technologien und anderen Erfahrungsquellen ihren Business-Plan zu entwickeln. In Regensburg befinden sich gleich drei solcher Inkubatoren. Einer für den IT-, ein zweiter für den Biotechnologie-Sektor und der dritte für technische Projekte an der Ostbayerischen Technischen Hochschule Regensburg.

Wir besuchten den IT-Inkubator, da dieser Zweig momentan einer der attraktivsten und am stärksten wachsenden für Absolventen in der Slowakei und in Deutschland ist. Im Regensburger Inkubator empfangt uns der für Weiterentwicklung zuständige Mitarbeiter, der uns gleich zu Beginn durch ein vierstöckiges Gebäude führte, von dem aus wir anschließend in einen neueren Bau direkt an der Universität Regensburg gingen. Er bemerkte dazu, dass es die Studierenden so noch näher hätten. Im Inkubator befinden sich momentan 30 Firmen auf 30 möglichen Plätzen, dazu gibt es eine gut gefüllte Warteliste.

Während des Interviews erfuhren wir, dass die Bundes- und Landesregierungen gegenüber Unternehmen im Gründungsprozess äußerst wohlgesonnen sind. Zum Beispiel gibt es Darlehen, die nicht zurückgezahlt werden müssen; im Unterschied zur Slowakei sind sie nicht auf diejenigen Unternehmen begrenzt, die bereits eine

gewisse Zeit existieren. Interessant ist, dass bestimmte Regionen sogar erhöhte Zuschüsse bieten, wenn die Aktivitäten in entlegenen Gebieten erfolgen. Falls sie in Industriegebieten, wie zum Beispiel in Regensburg, aktiv sind, machen Start-Up-Firmen sehr positive Erfahrungen in der Zusammenarbeit mit großen Automobilfirmen, die ihre Kapazitäten in der dualen Ausbildung sowie in IT-Sicherheitsdiensten anbieten. Außerdem befindet sich in Bayern ein auf IT spezialisiertes Cluster: Ein Zentrum für IT-Sicherheit, mit dem kleine und große Firmen vernetzt sind. Auf die Frage, wie man das deutsche Schulsystem verbessern könnte, antwortete der Innovationsbeauftragte, dass es wichtig ist, den Kindern schon in der Schule zu zeigen, dass es auch andere Wege als das klassische Angestelltenverhältnis gibt, nämlich selbst andere zu beschäftigen und Unternehmer zu werden. Wichtig ist es, mehr Wettbewerbe mit Studierenden ins Leben zu rufen, die Studierende veranlassen, kritisch zu denken, Probleme zu lösen, sich nicht nur auf das Duale Ausbildungssystem zu beschränken sowie vor der Erwartungshaltung zu warnen, ein Leben lang beispielsweise in einer großen Automobilfirma zu arbeiten und schließlich sich zu bemühen, „diese Welt besser zu machen“. Unserem Gesprächspartner zufolge liege der Hauptfehler in der verarbeitenden Industrie und in der Unkenntnis der Studierenden, dass man im Leben auch andere Kenntnisse braucht, als jene, die man an Schulen und Universitäten lernt.

Aus- und Weiterbildung

Das Bedürfnis nach ständiger Fortentwicklung im Unternehmenssektor innerhalb einer Zukunftsbranche ist bei Start-Ups in der Slowakei und in Deutschland ähnlich stark vorhanden, mit nur einem Unterschied:

realizujú každý druhý deň nielen pre študentov, ale i podnikateľov na voľnej nohe. Veľmi zaujímavý poznatok sme nadobudli, keď sme sa prechádzali po chodbách Univerzity v Regensburgu. Zistili sme, že každý študent v Nemecku má možnosť dostať štipendium na dvanásť mesiacov výskumnej činnosti priamo naviazanej na vývoj firmy pre trojčlenné tímy a môže sa naplno venovať iba podnikaniu po dĺžku celého roka. Musí ísť o tech-startup s jasnou víziou technologicky ladeného biznisu. Niečo také na Slovensku existuje iba v rôznych deriváciách, no priamo štipendijný program pre absolventov na vytvorenie start-upu nie je.

Možnosti na univerzite

V Regensburgu sme sa pýtali, do akých súťaží, akceleratorov sa na univerzite môžu zapájať. Na komparáciu so Slovenskom sme sa chceli dozvedieť viac najmä o možnostiach študentských spoločností, aké na stredných školách na Slovensku zastrešuje Junior Achievement, ktoré je takisto zastúpené v Nemecku. Z troch ľudí, s ktorými sme robili interview, ho však nepoznal ani jeden. Oveľa viac nám však povedali o súťažiach, aké sú v ich komunite známejšie, primárne súťaž 5€ *Business*, prostredníctvom ktorej sa vypracovala aj spoločnosť *Night Tett*. Súťaž je jednoduchá, so vzorom v Amerike. Firma, ktorá má troch členov, dostane vstupný kapitál 5 eur a je už iba na nej, ako ho dokáže zhodnotiť. Víťazom sa, logicky, na konci stáva firma s najväčším kapitálom. Nevýhodou v porovnaní so Slovenskom je obmedzená možnosť profesionálneho rastu. Lekcie však nedostávajú študenti v tomto prípade od skúsených lektorov z praxe, ale od profesorov, keďže to je štandardný doplnkový predmet.

Malé podniky

Začiatočná pozícia pre malé podniky na Slovensku je väčšinou predurčená na samofinancovanie, začiatky v rodičovskom dome, resp. na internáte, čakajúce na úver od banky, ktorý je pre začínajúce firmy skoro nedosiahnuteľný. Ďalšou možnosťou je postupné samofinancovanie, no tempo rastu je tým značne tlačene smerom nadol. V Nemecku je situácia v poskytovaní investičných úverov pre začínajúce firmy skoro rovnaká, čo je spôsobené najmä podobnosťou konzervatívneho prostredia vo vzťahu k riziku. To je v kontraste napr. s Amerikou, kde je možné investovať do posledného eura v ranom štádiu projektu s vedomím, že ak má podnik dobrý nápad, niekto doň veľmi ochotne zainvestuje aj dodatočne, pretože vie, že to môže priniesť zisk. V štátoch Európskej únie je situácia často dosť odlišná. Malá firma sa k úveru nedostane a potom musí čakať na rizikový kapitál.

Štart podniku v Nemecku je otázka garáže a rodičovských bytov iba v prípade chudobnejších ľudí, resp. pri pocite amerických príbehov, kde Steve Jobs zakladal Apple z garáže. V ostatných prípadoch si radšej zaplatia podnájom, čo je v Regensburgu bežnejšie ako začínať z domu. Odôvodňujú to tým, že zvýšené náklady sa vykryjú zvýšenou produktivitou práce. Otázka financií je pre neinformatickú firmu komplikovaná rovnako ako na Slovensku.

Týždeň v Regensburgu nám dal dostatok času na hlbšie porozumenie nemeckej kultúry, zvyklostí, spôsobu správania v súkromí aj v obchode. Mali sme možnosť porovnať vzrastajúcu start-up komunitu na Slovensku s relatívne vyzretou nemeckou s veľkým počtom celosvetových firiem. Pri komparácii sme dospeli k záveru, že tieto dve relatívne prepojené komunity – najmä

In Deutschland sind die Möglichkeiten lebenslanger Weiterbildung größer, vor allem im Hinblick auf die Erreichbarkeit der Universität und die Anzahl der Kurse, die dort regelmäßig nicht nur für Studierende, sondern auch für selbstständige Unternehmer stattfinden. Eine sehr interessante Erkenntnis haben wir bei unseren Gängen durch die Universität Regensburg gewonnen. Wir haben festgestellt, dass jeder Studierende in Deutschland die Möglichkeit hat, ein Jahresstipendium für Forschungstätigkeiten zu erhalten, die direkt mit einer Existenzgründung innerhalb eines dreiköpfigen Teams verbunden sind. Es muss sich um ein Technologie-Start-Up mit klarer Vision und einem abgestimmten Businessplan handeln. So etwas existiert in der Slowakei nur in abgewandelter Form; ein richtiges Stipendienprogramm für Absolventen zur Start-Up-Gründung gibt es nicht.

Möglichkeiten an der Universität

In Regensburg fragten wir uns, an welchen Wettbewerben und bei welchen Inkubatoren man sich an der Universität betätigen kann. Im Vergleich zur Slowakei wollten wir vor allem mehr über die Möglichkeiten studentisch geführter Unternehmen erfahren. An slowakischen Hochschulen ist das *Junior Achievement* als Dachorganisation zuständig. Von den drei von uns interviewten Personen in Regensburg kannte diese Organisation jedoch keiner. Viel mehr berichtete man uns von den Wettbewerben, die in der Community bekannter sind, primär der sogenannte 5-Euro-Business-Wettbewerb, wodurch auch die Gesellschaft *Night Tett* ins Leben gerufen wurde. Das Vorbild der einfachen Wettbewerbsidee liegt in Amerika. Eine Firma mit drei Mitarbeitern erhält ein Startkapital von 5 Euro und bestimmt selbstverantwortlich die Verwertung dieser Summe.

Sieger ist logischerweise am Ende derjenige mit dem höchsten Kapital. Im Vergleich zur Slowakei liegt der Nachteil darin, dass das Wachstumspotenzial begrenzt ist. Die Studierenden erhalten Feedback hier jedoch nicht von erfahrenen Beratern aus der Praxis, sondern von Professoren, da es sich um ein normales Studienfach handelt.

Kleinbetriebe

Die Startposition ist für slowakische Kleinbetriebe größtenteils vorbestimmt: Die Selbstfinanzierung, die Anfänge im eigenen Zuhause oder im Wohnheim, die Wartezeit für Bankkredite, die zu Anfang kaum zu bekommen sind. Eine weitere Möglichkeit ist die schrittweise Selbstfinanzierung, wobei das Wachstumstempo dadurch stark abgesenkt wird. In Deutschland ist die Situation hinsichtlich des Kreditangebots für Investitionen frisch gegründeter Firmen fast gleich, was vor allem durch die ähnlich konservative Haltung in Bezug auf Risiko begründet ist. Das steht im Kontrast zu Amerika, wo es möglich ist, bis zum letzten Dollar in einem frühen Projektstadium zu investieren, wohl wissend, dass wenn dem Betrieb eine gute Idee zu Grunde liegt, jemand bereitwillig in der Hoffnung auf eine Rendite zusätzlich in das Projekt investiert. In den EU-Ländern stellt sich oft ein anderes Bild dar: Eine kleine Firma erhält keinen Kredit und muss dann auf Risikokapital hoffen. Für einen Unternehmensstart in Deutschland wird selten eine Garage oder das Elternhaus in Betracht gezogen. In den USA verhält es sich ganz anders, wie das Beispiel von Steve Jobs zeigt. In Deutschland zahlt man lieber Untermiete als von daheim aus anzufangen. Man begründet dies damit, dass höhere Ausgaben mit einer höheren Arbeitsproduktivität gedeckt werden. Die Finanzierungsfrage ist für eine Firma außerhalb des IT-Bereichs ebenso heikel wie in der Slowakei.

zo slovenskej strany na nemeckú, kopírujúc nadnárodný trhový vzťah, najmä automobilový a IT-bezpečnostný, sú si podobné. Vo vzťahu k zahraničiu obe inklinujú k celosvetovému trhu, neohraničujú sa iba na domáci trh, aj keď v Nemecku to je vzhľadom na veľkosť trhu bežnejšie. Orientujú sa najmä na IT a služby spojené s IT. Veľkosťou sa slovenské radia k tým malým, pričom nemecké sa radia k malým až stredným. Štátna podpora sa dostáva viac nemeckým start-upom aj napriek značnej byrokratickej bariére zo strany štátu i bánk.

Pre samotných študentov sa rozdiel môže zdať ešte markantnejší, najmä pre rozdielnu podporu univerzít. Na Slovensku sa priama výučba zameraná na start-up firmy týka malého počtu univerzít, a aj to najmä prostredníctvom výberových predmetov. V Nemecku je lepšia situácia, výučba orientovaná na start-up firmy prebieha aj počas povinných predmetov nielen na ekonomických fakultách, ale aj na rôznych iných.

*Autor: Daniel Šemnický,
Univerzita Komenského v Bratislave*

*Tandemová partnerka: Erika Schwarz,
Univerzita v Regensburgu*

Diese eine Woche in Regensburg gab uns zum tieferen Verständnis der deutschen Kultur mit ihren Gepflogenheiten und Verhaltensmustern ausreichend Zeit. Wir hatten die Möglichkeit, die wachsende Start-Up-Community in der Slowakei mit der relativ ausgereiften deutschen Community und auch mit einer großen Anzahl an weltweit operierenden Firmen zu vergleichen. Beim Vergleich sind wir zu dem Schluss gekommen, dass sich diese zwei relativ eng verbundenen Communities ähnlich sind: Sie flechten besonders im Automobil- und dem IT-Sicherheitssektor internationale Marktbeziehungen. Sie konzentrieren sich vor allem auf IT und IT-Dienstleistungen. Slowakischen Communities rät man zu kleiner, deutschen zu kleiner bis mittlerer Unternehmensgröße. Staatliche Unterstützung erhalten mehrheitlich deutsche Start-Ups – trotz bedeutender bürokratischer Hürden.

Einen deutlichen Unterschied zwischen beiden Ländern gibt es dennoch in Bezug auf die Situation an den Universitäten. In der Slowakei gibt es die auf Start-Up-Firmen ausgerichteten Wahlfächer nur an wenigen Universitäten. In Deutschland ist die Situation besser: Kursinhalte zu dieser Thematik werden auch in Pflichtfächern vermittelt, und zwar nicht nur an Wirtschaftsfakultäten.

*Verfasser: Daniel Šemnický,
Comenius-Universität Bratislava*

*Tandempartnerin: Erika Schwarz,
Universität Regensburg*

Dobrovoľníctvo medzi študentmi v Regensburgu

Skúmať dobrovoľníctvo v Regensburgu som sa rozhodol z dôvodu, že ja sám som dobrovoľníkom na Slovensku v študentskej organizácii Erasmus Student Network (ESN), ktorá sa stará o zahraničných študentov prichádzajúcich na Univerzitu Komenského. Hoci je organizácia bohato zastúpená v takmer všetkých európskych štátoch a významných mestách, v Regensburgu ESN nie je, a preto ma zaujímalo, kto sa o výmenných študentov stará a aké možnosti dobrovoľníctva pre regensburských študentov sú.

Dobrovoľnícka organizácia ISNR (International Student Network Regensburg), fungujúca podobne ako ESN na princípe „študenti pomáhajú študentom“, je organizácia, ktorá sa stará o zahraničných študentov v Regensburgu, a teda prirodzene moje prvé osobné interview bolo práve s ISNR. Mal som možnosť rozprávať sa s dvomi študentmi aktívnymi v organizácii: prezidentom organizácie Scottom a tajomníčkou organizácie Juliou. ISNR bola založená v roku 2008 nemeckými študentmi, ktorí sa zúčastnili mobility v rámci programu Erasmus. ISNR nie je súčasťou Univerzity v Regensburgu a funguje ako nezávislá organizácia.

Najviac ma v mojom výskume zaujímalo, aké dobrovoľnícke aktivity organizácia vykonáva a kto je do nich zapojený. ISNR má 150 členov. Avšak to neznamená, že všetci sú dobrovoľníkmi organizácie. Členom organizácie sa totiž stane každý, kto sa zúčastní

aktivity, ktorú ISNR organizuje alebo zaplatí členský poplatok 5 €. Aktívni členovia, ktorých je 25, sú tí, ktorí aktivity organizujú a ktorí môžu byť považovaní za dobrovoľníkov.

Aktivity ISNR sú organizované s cieľom inklúzie zahraničných a domácich študentov. *Country evening* je večer, na ktorom študenti prezentujú svoju krajinu, zvyky a jedlo. V prvý večer je vždy členmi ISNR prezentované Bavorsko, aby sa zahraniční študenti oboznámili so zvykmi kraja, v ktorom strávia najbližších pár mesiacov. Zastúpenie zahraničných študentov v Regensburgu je veľmi pestré a aj vďaka tomu sú na *Country eveningoch* prezentované krajiny ako Peru, Luxembursko, Taiwan. Túto udalosť možno považovať za obľúbenú aj medzi domácimi študentmi, ktorí sa zaujímajú o iné národnosti alebo majú dušu cestovateľa.

Keďže mladí ľudia sa, samozrejme, radi zabávajú, ISNR organizuje aj mnoho večierkov a diskoték. *Stammtisch* je stretnutie študentov v bare, ktoré sa koná raz za dva týždne za účelom utužiť vzťahy v neformálnej atmosfére. Mnoho stretnutí sa odohráva v prírode i v mestských parkoch formou pikniku. ISNR organizuje aj športové udalosti.

Pri veľkom počte zahraničných študentov rôznych národností by bola škoda nevyužiť takéto priaznivé okolnosti na zdokonaľovanie jazykových znalostí. ISNR to príkladne využíva v jazykovom tandeme, kde dvaja študenti hovoriaci rôznymi jazykmi vytvoria

Ehrenamtliche Tätigkeiten von Regensburger Studierenden

Ich habe mich für die Untersuchung ehrenamtlicher Tätigkeiten in Regensburg entschieden, weil ich selbst in der Studentenorganisation *Erasmus Student Network* (ESN) engagiert bin, die sich um ausländische Studierende an der Comenius-Universität kümmert. Obwohl die Organisation in fast allen europäischen Ländern und bedeutenden Städten zahlreich vertreten ist, gibt es die ESN in Regensburg bisher nicht. Deshalb hat es mich interessiert, wer sich um die Austauschstudierenden kümmert und welche Möglichkeiten des freiwilligen Engagements es für die Regensburger Studenten gibt.

Die Freiwilligenorganisation *ISNR (International Student Network Regensburg)*, die ähnlich wie die ESN auf dem Grundsatz „Studierende helfen Studierenden“ beruht, ist eine Vereinigung, die sich um ausländische Studierende in Regensburg kümmert; so lag es auf der Hand, dass ich mein erstes persönliches Gespräch dort führte. Ich hatte die Möglichkeit, mich mit zwei in der Vereinigung aktiven Studierenden zu unterhalten, mit dem Vorsitzenden Scott und der Sekretärin Julia. Die ISNR wurde von ehemaligen deutschen Erasmus-Studierenden im Jahr 2008 gegründet. Ohne Angliederung an die Universität Regensburg ist sie als Nichtregierungsorganisation registriert.

Am meisten interessierte mich an meinem Forschungsprojekt, welche Aktivitäten die Organisation durchführt und wer als Mit-

glied registriert ist. Die Zahl von 150 Mitgliedern besagt nicht, dass alle Freiwilligen der Vereinigung aktiv sind. Mitglied wird nämlich jeder, der an einer vom ISNR organisierten Aktivität teilnimmt oder den Mitgliedsbeitrag in Höhe von 5 Euro bezahlt. 25 Mitglieder organisieren Aktivitäten und können als freiwillig Engagierte bezeichnet werden.

Die Aktivitäten der ISNR werden mit dem Ziel organisiert, ausländische und einheimische Studierende zusammenzubringen. *Country evening* heißt ein Abend, an dem Studierende ihr Heimatland mit ihren Brauchtümern und Spezialitäten vorstellen können. Am ersten Abend wird allen ISNR-Studierenden Bayern vorgestellt, damit sich die ausländischen Studierenden mit den Bräuchen der Regionen vertraut machen können, in denen sie die nächsten Monate verbringen werden. Ausländische Studierende sind in Regensburg sehr vielfältig vertreten, dank der *Country Evenings* werden auch Länder wie Peru, Luxemburg und Taiwan näher vorgestellt. Diese Veranstaltung erfreut sich auch unter reisefreudigen und an anderen Kulturen interessierten Studierenden aus dem Inland großer Beliebtheit.

Da junge Leute natürlich gerne feiern, organisiert die ISNR auch viele Partyabende. Ein Stammtisch ist ein Treffen von Studierenden in einer Bar, das alle zwei Wochen mit dem Ziel stattfindet, in einer lockeren Atmosphäre Kontakte

tandemovú dvojicu na základe svojich jazykových záujmov alebo preferencií. V praxi to znamená, že ak napríklad nemecky a rusky hovoriaci študenti vytvoria jazykový tandem, tak ich spoločné aktivity budú z polovice prebiehať v nemčine a ruštine a obaja študenti sa zdokonalia v želanom jazyku.

Čo sa týka samotného chodu a štruktúry organizácie, ISNR je riadené tromi členmi výkonnej rady. Do nej patrí prezident, tajomníčka a pokladník. Každá udalosť má svojho vlastného koordinátora a zvyšok členov je bez špeciálnej funkcie. Aktívni členovia sa spolu stretávajú raz za mesiac a diskutujú o nastávajúcich udalostiach. Okrem osobných stretnutí komunikácia a organizácia udalostí prebieha na sociálnej sieti. Základom úspešného dobrovoľníctva je priateľská atmosféra. Ako mi bolo počas rozhovoru potvrdené, Scott aj Julia považujú ostatných aktívnych členov za dobrých priateľov, s ktorými tvoria malú rodinu.

Zaujímala ma aj osobná motivácia študentov na prácu dobrovoľníka pre ISNR. Scott sa najprv zúčastňoval udalostí, získal prehľad a spoznal ľudí. Neskôr sa stal aktívnym členom a dobrovoľníctvo pre ISNR považuje za svoje hobby a ostatných aktívnych členov za svoju malú rodinu. Julia bola na mobilite vrámci programu Erasmus a po nej sa stala aktívnou členkou ISNR, aby ostala v medzinárodnom prostredí. Prácu v ISNR si užíva vďaka množstvu zábavy, priateľov a za veľký prínos považuje zdokonalenie sa v tzv. *soft skills*, ktoré sa v dnešnom svete stávajú viac a viac dôležitými.

Hoci ISNR nie je súčasťou univerzity, majú spolu so zahraničným oddelením rovnaké pole pôsobnosti, ktoré sa orientuje na zahraničných študentov. Zaujímalo ma, ako prebieha ich vzájomná komunikácia a v akom vzťahu ISNR a zahraničné oddelenie sú. Ako som sa dozvedel, spoločne

plánujú svoje udalosti a dobrovoľníci z ISNR často pomáhajú zahraničnému oddeleniu s prípravou *Welcome party*. Materiálnu podporu ISNR od univerzity nedostáva žiadnu, no univerzita im robí pozitívne renomé a informácie o ISNR zaraďuje napr. do brožúry, ktorú zahraniční študenti dostanú pri príchode do Regensburgu.

Ako každá organizácia aj tá dobrovoľnícka potrebuje na svoje fungovanie určitý rozpočet. ISNR získava financie zo vstupného poplatku alebo z členského poplatku. Snaha organizácie nie je hromadiť finančné prostriedky, ale iba nimi vykryť náklady na organizáciu aktivít a de facto byť na konci obdobia na nule. Za najväčší problém považujú členovia ISNR fakt, že nemajú žiadnu vlastnú kanceláriu, kde by sa mohli stretávať a plánovať aktivity. Priestory na stretnutia im občas poskytuje cirkevná organizácia.

Zahraničné oddelenie Univerzity v Regensburgu už bolo spomenuté viackrát práve kvôli súvislosti s ISNR. Zaujímalo ma aj ich názor a moje druhé interview som teda viedol práve s ním. Dozvedel som sa, že Univerzita v Regensburgu ročne prijíma 600 zahraničných študentov. Organizuje rôzne exkurzie, kultúrne večery, uvítací večierok. Každý utorok a štvrtok sa poobede koná tzv. *coffee hour*, kde univerzita podáva kávu zadarmo a študenti spolu diskutujú. Na každej *coffee hour* je vždy prítomný aj člen ISNR, ktorý študentom poskytne informácie o podujatiach. Zahraničné oddelenie veľmi oceňuje prácu dobrovoľníkov v ISNR. Vynikajúca práca ISNR bola ocenená aj vo väčšom meradle. Zahraničné oddelenie ju v roku 2012 nominovalo na ocenenie za excelentnú prácu, ktoré je udeľované nemeckou vládou (DAAD – German Academic Exchange Office) a ISNR získalo výhru vo výške 7 500 €. Táto cena ISNR značne pomohla v otázkach financovania svojich aktivít. ISNR dosiahlo aj aktuálny úspech, a to ocene-

zu festigen. Viele Treffen werden in der Natur oder in den zentralen Parks auch als Picknick ausgerichtet. Die ISNR veranstaltet außerdem auch Sport-Events.

Angeht die große Anzahl von ausländischen Studierenden aus verschiedenen Ländern wäre es schade, wenn diese Annehmlichkeiten nicht mit einer Verbesserung der Sprachfertigkeiten einhergingen. Die ISNR nutzt beispielsweise das Format des Sprachtandems, in dessen Rahmen jeweils zwei Studierende mit unterschiedlichen Muttersprachen auf der Basis ihrer sprachlichen Interessen oder Präferenzen aufeinandertreffen. Mit anderen Worten: Wenn beispielsweise deutsch- und russisch-sprechende Studierende ein Sprachtandem bilden, finden ihre gemeinsamen Aktivitäten zur Hälfte auf Deutsch und auf Russisch statt. Beide Studierende können sich so in der gewünschten Sprache verbessern.

Was den Aufbau der Organisation angeht, wird die ISNR von drei Vorstandsmitgliedern geleitet, einem Vorsitzenden, einer Sekretärin und einem Kassenwart. Jede Veranstaltung hat ihren eigenen Koordinator. Aktive Mitglieder treffen sich einmal im Monat und diskutieren über die anstehenden Veranstaltungen. Neben den persönlichen Treffen läuft die Veranstaltungsorganisation über die sozialen Netzwerke. Grundlage eines erfolgreichen Engagements ist eine freundschaftlich geprägte Atmosphäre. Wie ich während des Gesprächs erfuhr, empfinden Scott und Julia die anderen aktiven Mitglieder als gute Freunde, mit denen sie gefühlt eine kleine Familie bilden.

Mich interessierte auch die persönliche Motivation der Studierenden für das ehrenamtliche Engagement bei der ISNR. Scott nahm zuerst an den Veranstaltungen teil, gewann einen guten Eindruck und lernte neue Leute kennen. Später wurde er aktives

Mitglied und nun fasst er sein Engagement für die ISNR als sein Hobby und die anderen aktiven Mitglieder als seine Familie auf. Julia hat einen Erasmus-Aufenthalt hinter sich, worauf sie aktives ISNR-Mitglied wurde, damit sie weiterhin in einem internationalen Umfeld bleiben konnte. Die unterhaltsame Arbeit schätzt sie auch dank der neu gewonnenen Freunde, für ein großes Plus hält sie den Ausbau der Soft Skills, die in der heutigen Welt wichtiger denn je sind.

Obwohl die ISNR nicht zur Universität gehört, besetzt sie mit dem International Office der Universität Regensburg Betätigungsfelder, die auf ausländische Studierende ausgerichtet sind. Es interessiert mich, wie ihre gegenseitige Kommunikation abläuft und in welcher Beziehung die ISNR und das International Office zueinander stehen. Wie ich erfuhr, planen beide ihre Aktivitäten gemeinsam, oft helfen Freiwillige der ISNR dem International Office bei der Vorbereitung der *Welcome Party*. Die ISNR erhält von der Universität zwar keine Sachmittel, jedoch verschafft die Universität ihr einen gewissen Bekanntheitsgrad. Informationen über sie werden auch in der Broschüre mit abgedruckt, die die ausländischen Studierenden nach ihrer Ankunft in Regensburg erhalten.

Wie jede dem Ehrenamt verpflichtete Organisation benötigt auch die ISNR ein gewisses Budget. Sie erhält Finanzmittel aus dem Aufnahme- bzw. Mitgliedsbeitrag. Die Organisation versucht, diese nicht anzuhäufen, sondern mit ihren Veranstaltungsausgaben zu decken, so dass man am Ende eines Abrechnungszeitraums de facto auf null rauskommt. Als größtes Problem erachten die ISNR-Mitglieder die Tatsache, dass sie kein eigenes Büro haben, wo sie sich treffen und Aktivitäten planen können. Räumlichkeiten hierfür bietet gelegentlich eine kirchliche Einrichtung an.

nie za „Najlepší Erasmus mesto v Nemecku“ pre rok 2016. Vynikajúca práca i ocenenia prispeli k tomu, že ISNR má jedného sponzora, spoločnosť Bischofshof, ktorá poskytuje zahraničným študentom pivo na akciách ISNR za polovičnú cenu.

Študentská kaviareň, Univerzita v Regensburgu

Studentencafé, Universität Regensburg

Členov ISNR som sa pýtal, či je pre nich náročné nájsť medzi nemeckými študentmi ochotných dobrovoľníkov. Odpoveď bola nie, čo ma príjemne prekvapilo. V Nemecku považujú dobrovoľníctvo za prospešné pre seba aj pre spoločnosť a ako odmenu za dobrovoľníctvo nemeckí študenti vidia kvalitnú skúsenosť, ktorá im uľahčí uplatnenie na trhu práce a pomôže získať širokú sieť kontaktov. Polovica aktívnych členov sú nemeckí študenti a polovica sú zahraniční študenti, ktorí do Nemecka prišli študovať. Pracovným jazykom organizácie je nemčina, avšak jazyk ich aktivít je angličtina.

Tretie interview, ktoré som absolvoval, bolo s čašníčkou v kaviarni, ktorá je prevádzkovaná katolíckou a protestantskou cirkvou. Ide o kaviareň v budove univerzity, kam chodia študenti hlavne za účelom diskusie s ostatnými študentmi. Hoci čašníčka pracuje v kaviarni 3 hodiny denne ako dobrovoľníčka, neznamená to, že pracuje zadarmo. Nie je však platená cirkvou, ktorá kaviareň prevádzkuje, ale dostáva vládny príspevok, ktorý slúži na podporu dobrovoľníctva u mladých ľudí a pokrytie minimálnych životných nákladov. Opäť ma zaujímala najmä motivácia mladých ľudí pre prácu dobrovoľníka. Čašníčka z tejto kaviarne

po strednej škole nevedela, akým smerom sa chce v živote uberať, a preto využila tento rok na prácu v kaviarni. K ďalším pozitívam, ktoré jej dal rok práce ako dobrovoľníčky, patria aj nové kontakty, zlepšenie komunikácie s ľuďmi a zvýšenie sebavedomia. Po skončení ročnej práce v kaviarni plánuje v dobrovoľníctve pokračovať v nemeckej armáde.

Keďže ma zaujímali názory viac než troch osôb, pripravil som krátky online dotazník, v ktorom mi odpovedalo 53 respondentov. Medzi respondentmi bolo 78 % žien a 22 % mužov, 65,9 % bolo vo veku 18–23 rokov, 31,7 % vo veku 23–30 rokov a 2,4 % starších ako 30. Všetci respondenti boli študenti.

Prvá otázka v dotazníku bola: „Myslíte si, že je dobrovoľníctvo pre spoločnosť prospešné?“ Možnosti boli: úplne súhlasím (63,2 % respondentov), skôr súhlasím (34,2 %), neviem (0 %), skôr nesúhlasím (2,6 %), úplne nesúhlasím (0 %).

Druhá otázka bola: „Myslíte si, že by dobrovoľníctvo bolo pre Vás prospešné?“ Možnosti boli opäť rovnaké: úplne súhlasím (61,5 %), skôr súhlasím (33,3 %), neviem (2,6 %), skôr nesúhlasím (2,6 %), úplne nesúhlasím (0 %).

Taktiež som sa respondentov pýtal na ich minulé a súčasné skúsenosti s dobrovoľníctvom. 84,6 % respondentov už kedysi bolo dobrovoľníkom – pomáhali s prácou s deťmi, utečencami, v psích útulkoch, v študent-

In Zusammenhang mit der ISNR war bereits mehrmals die Rede vom International Office der Universität Regensburg, mit dem ich mein zweites Interview führte. Dort erfuhr ich, dass die Regensburger Universität jährlich mehr als 1.600 ausländische Studierende aufnimmt. Sie organisiert verschiedene Exkursionen, Kulturabende und ein *Welcome Dinner*. Jeden Dienstag und Donnerstag findet die *Coffee Hour* statt, bei der die Universität zum Kaffee einlädt und die Studierenden miteinander ins Gespräch kommen können. Bei jeder *Coffee Hour* ist immer auch ein ISNR-Mitglied anwesend, das Studierende mit Informationen zu Veranstaltungen versorgt. Die engagierte Arbeit des ISNR wird nicht nur vom International Office sehr gewürdigt. Das International Office nominierte sie 2012 für eine Auszeichnung ihrer exzellenten Arbeit, die vom DAAD (in Vertretung der Bundesregierung) vergeben wird. Die ISNR gewann eine Prämie in Höhe von 7.500 €. Dieser Preis half ihr deutlich bei Finanzierungsfragen. Neulich erreichte die Organisation auch einen weiteren Erfolg, nämlich den Preis für die „Beste Erasmus-Stadt“ in Deutschland.

Ich fragte nun ISNR-Mitglieder, ob es für sie schwierig sei, unter deutschen Studierenden die Bereitschaft zu finden, sich zu engagieren. Die Antwort lautete nein, was mich sehr überraschte.

In Deutschland hält man das freiwillige Engagement an sich und auch für die Gesellschaft als wichtigen Beitrag; die damit verbundenen wertvollen Erfahrungen sehen die deutschen Studierenden außerdem als Hilfe, um auf dem Arbeitsmarkt leichter Fuß zu fassen und ein Kontaktnetz aufzubauen. Die eine Hälfte der aktiven Mitglieder bilden deutsche Studierende, die andere Hälfte Gaststudierende. Die Arbeitssprache in der Organisation ist Deutsch, bei Veranstaltungen hingegen Englisch.

Das dritte Interview führte ich mit einer Kellnerin in einem Café, das von der katholischen und evangelischen Kirche gemeinsam betrieben wird. Das Café liegt auf dem Universitätsgelände, wohin die Studierenden hauptsächlich zum Diskutieren mit anderen Kommilitonen kommen. Obwohl die Kellnerin drei Stunden täglich freiwillig arbeitet, bedeutet das nicht, dass sie kein Geld erhält. Sie wird zwar nicht von der Kirche bezahlt, aber sie erhält einen staatlichen Zuschuss für die Unterstützung des freiwilligen Engagements junger Leute, der zur teilweisen Deckung ihrer Lebenshaltungskosten beiträgt.

Vor allem interessierte mich dabei die Motivation von jungen Menschen, freiwillig zu arbeiten. Die Kellnerin wusste nach ihrer Schulzeit nicht, welchen Weg sie im Leben einschlagen wollte und nutzte so das freiwillige Jahr für die Arbeit im Café. Als besonders positive Punkte während dieses Freiwilligenjahres nannte die Kellnerin auch das Knüpfen neuer Kontakte, die bessere Verständigung mit Menschen und ein höheres Selbstbewusstsein. Nach dieser einjährigen Tätigkeit im Café plant sie, freiwillig bei der Bundeswehr zu dienen.

Da mich die Meinungen von mehr als drei Personen interessierten, bereitete ich eine kurze Online-Umfrage vor, die 53 mal beantwortet wurde. Die Antworten wurden zu 78 % von Frauen und zu 22 % von Männern abgegeben. 65,9 % der Befragten waren zwischen 18 und 23 Jahre alt, 31,7 % im Alter zwischen 23 und 30 Jahren und 2,4 % älter als 30 Jahre. Alle Antworten stammten von Studierenden.

Die erste Frage lautete: Denken Sie, dass das freiwillige Engagement für die Gesellschaft einen Gewinn darstellt? Es gab folgende Antwortmöglichkeiten: „stimme völlig zu“ (63,2 %),

ských a cirkevných organizáciách. Niektorí respondenti uviedli, že pracovali ako dobrovoľníci aj v zahraničí, a to konkrétne na Srí Lanke a v Južnej Afrike. 15,4 % respondentov dobrovoľníctvo nikdy neskúsilo. 46,2 % respondentov v súčasnosti pracuje ako dobrovoľník, a to tak, že napr. pomáhajú v študentských cirkevných organizáciách, azyloch pre utečencov, v nemocniciach, útulkoch, sirotincoch a pomáhajú organizovať rôzne dobročinné aktivity, zbierky pre tých, ktorí to potrebujú. 53,8 % respondentov sa momentálne dobrovoľníctvu nevenuje.

Poslednou otázkou dotazníka bolo: „Myslíte si, že je v Regensburgu veľa príležitostí pracovať ako dobrovoľník?“ Možnosti boli: myslím si, že v Regensburgu je dostatok príležitostí (56,4 %), neviem posúdiť (25,6 %), myslím si, že by v Regensburgu malo byť viac príležitostí (17,9 %).

Z online dotazníka a troch interview absolvovaných počas môjho pobytu v Regensburgu hodnotím dobrovoľníctvo v Regensburgu na veľmi vysokej úrovni. Nemeckí študenti si uvedomujú dôležitosť dobrovoľníctva, nemecké inštitúcie dobrovoľníkov podporujú a oceňujú a takisto aj samotná nemecká vláda ide príkladom. Príležitostí na dobrovoľníctvo je v Regensburgu pripravených dostatok a zdá sa, že sa stáva stále viac a viac populárnym trendom súčasnej doby a jeho rozmach je nezastaviteľný.

*Autor: Ján Siviček,
Univerzita Komenského v Bratislave*

*Tandemová partnerka: Constance Potthoff,
Univerzita v Regensburgu*

„stimme eher zu“ (34,2 %), weiß nicht (0 %), stimme eher nicht zu (2,6 %), „stimme überhaupt nicht zu“ (0 %).

Die zweite Frage lautete: „Denken Sie, dass freiwilliges Engagement für Sie ein Gewinn ist?“ Die Antwortmöglichkeiten blieben gleich: „stimme völlig zu“ (61,5 %), „stimme eher zu“ (33,3 %), weiß nicht (2,6 %), stimme eher nicht zu (2,6 %), „stimme überhaupt nicht zu“ (0 %).

Ebenfalls habe ich die Studierenden nach ihren vergangenen und laufenden Erfahrungen mit einem freiwilligen Arbeitsengagement befragt. 84 % haben sich schon einmal freiwillig engagiert – sie halfen bei der Arbeit mit Kindern, Flüchtlingen, Tierheimen und in studentischen bzw. kirchlichen Vereinigungen. Von einigen wurde auch angegeben, dass sie sich freiwillig im Ausland engagierten, zum Beispiel in Sri Lanka oder Südafrika. 15,4 % der Studierenden haben bisher noch kein freiwilliges Engagement übernommen. 46,2 % engagieren sich gegenwärtig freiwillig, zum Beispiel helfen sie in Studentenorganisationen, in Flüchtlingsheimen, Kinderheimen, Krankenhäusern, in Tierheimen, bei Wohltätigkeitsaufgaben und -sammlungen. 53,8 % der Studierenden übten zur Zeit der Befragung kein freiwilliges Engagement aus.

Die letzte Frage lautete: „Denken Sie, dass es in Regensburg viele Möglichkeiten für ein freiwilliges Engagement gibt? Die Antwort „genug Möglichkeiten“ gaben 56,4 % an, 17,9 % meinten, „es könnte mehr Möglichkeiten geben“; 25,6 % glaubten, es nicht beurteilen zu können.

Aufgrund der Online-Umfrage und der drei geführten Interviews während meines Aufenthaltes in Regensburg schätze ich die ehrenamtliche Tätigkeit in der Stadt auf sehr hohem Niveau ein. Deutsche Studierende sind sich der Wichtigkeit des Ehrenamtes bewusst, deutsche Institutionen fördern ehrenamtlich Tätige und zeichnen sie auch aus und auch die Bundesregierung geht mit gutem Beispiel voran. Möglichkeiten für ein freiwilliges Engagement gibt es in Regensburg genügend und es hat den Anschein, dass dieses in der heutigen Zeit immer populärer wird – ein Trend, der unaufhaltsam ist.

*Verfasser: Ján Siviček,
Comenius-Universität Bratislava*

*Tandempartnerin: Constance Potthoff,
Universität Regensburg*

Regensburg – mesto moderného umenia

Galerijné stratégie a ich efekt v praxi

Prvé, čo si človek na Regensburgu všimne, je jeho historický ráz. Možno tu najst reziduá hádam z každej historickej či štýlovej epochy. A nie hocikaké. Toto mesto sa môže pýšiť – bez prehánania – ozajstnými architektonickými skvostmi v podobe kostolov či veží, kvalitnými sochárskymi a kameňosochárskymi dielami v interiéroch i exteriéri a nemenej okúzľujúcimi zachovanými freskami a oltárnymi obrazmi. Tým sa však pestrosť Regensburgu nekončí. Toto malebné mesto na brehu Dunaja, zapísané do zoznamu kultúrneho dedičstva UNESCO, nežije len minulosťou, ako by človek mohol očakávať. Naopak. Pulzuje v ňom mladý život a každým dňom si píše svoje ďalšie dejiny. Sme svedkami odvážneho prepájania a vzájomnej súhry jednotlivých umeleckých štýlov; napr. gotický priestor kostola minoritov zdobí súčasné umenie: od iluzívnej inštalácie na dlážke po žiarivé abstraktné obrazy pred gotickými náhrobnými platňami. Diela rozličných dôb si nekonkurujú, ale nažívajú bok po boku v pestrej symbióze. Moderné umenie tu má však svoje pevné miesto i ako autonómna, plnohodnotná sféra, a to práve v početných umeleckých inštitúciách Regensburgu. A tak sa nám naskytá možnosť ďalšieho umeleckého zážitku za dverami lokálnych galérií. Keďže sa skoro všetky špecializujú na moderné umenie, inšpirovalo ma to pri výbere témy môjho výskumu.

Kúsok teórie

Skôr než prejdem k výsledkom samotného výskumu, je nutné ujasniť si funkciu jednotlivých inštitúcií, ktoré som zjednotene nazvala galériami. Pod pojmom galéria si obyčajne predstavíme priestor, kde sú zavesené obrazy, resp. postavené sochy. Tento výraz sa, najmä na Slovensku, zaužíval i pre také inštitúcie, ktoré galériou vo svojej podstate nie sú. Aby som bola presná, v galériách je umenie vystavené za účelom predaja a ich cieľovou skupinou sú teda kupci. To, čo sa taktiež často – a terminologicky nesprávne – nazýva galériou, je v skutočnosti múzeum umenia (po nemecky Kunstmuseum), ktoré umenie naopak zbiera a následne uchováva a pri jeho vystavovaní sa snaží prilákať návštevníkov zo širokej verejnosti. Z týchto základných rozdielov potom logicky plynú ďalšie, súvisiace s činnosťou, snahami a politikou galérie. Existujú však i prípady, keď sa tieto dva typy inštitúcií prelínajú, o čom som sa presvedčila na vlastné oči práve v Regensburgu.

Po tomto roztriedení „galérií“ na tri kategórie som si vybrala pre každú z nich zástupcu a podrobila som ho výskumu. Výslední reprezentanti sa postupne vykryštalizovali na základe mojich možností, avšak v konečnom dôsledku sú, podľa mňa, i najvhodnejšími.

Regensburg – Stadt der modernen Kunst

Strategien von Galerien und ihre Wirkung

Was man in Regensburg zuallererst wahrnimmt, ist das historische Stadtbild. Ich vermute, man kann hier Überreste aus jeder historischen bzw. stilprägenden Epoche finden. Und nicht irgendwelche. Diese Stadt kann sich – ohne zu übertreiben – wahrer architektonischer Schätze wie Kirchen oder Türme, wertvoller bildhauerischer Werke sowie nicht weniger verblüffend gut erhaltener Fresken und Altarbilder rühmen. Doch das war es noch nicht mit der Vielfältigkeit Regensburgs. Diese malerische Stadt am Donauufer, die in das Unesco-Welterbe aufgenommen wurde, lebt nicht nur von seiner Vergangenheit, wie man denken könnte. Im Gegenteil. Es pulsiert dort das Leben junger Menschen, und täglich kommen weitere Geschichten hinzu. Wir sind Zeugen des kühnen Zusammen- und Wechselspiels individueller Kunstrichtungen. Die gotische Minoritenkirche ist beispielsweise der Dekor für zeitgenössische Kunst, von illusionistischen Installationen im Gang bis hin zu leuchtend abstrakten Bildern vor gotischen Grabplatten. Das Werk verschiedener Epochen macht sich untereinander keine Konkurrenz, sondern wird Seite an Seite in vielfältiger Symbiose zum Leben erweckt. Moderne Kunst findet man in den zahlreichen künstlerischen Einrichtungen in Regensburg. So ergab sich dank der uns offenstehenden Galerien die Chance auf weiteren Kunstgenuss. Da sich die Galerien fast immer auf moderne Kunst spezialisieren, inspirierten sie mich bei meiner Themenauswahl für mein Tandemthema.

Ein wenig Theorie

Bevor ich zu den Ergebnissen meiner Recherche komme, sollte ich die Funktion einzelner Einrichtungen erklären, die ich der Einfachheit halber Galerien nenne. Wir stellen uns unter dem Begriff Galerien gewöhnlich einen Raum vor, in dem Bilder aufgehängt oder Skulpturen aufgestellt sind. Dies ist vor allem in der Slowakei bei Galerien geläufig. Mit anderen Worten: In Galerien wird Kunst zu Verkaufszwecken ausgestellt, so dass ihre Zielgruppen aus Käufern bestehen. Was ebenfalls häufig – und eigentlich fälschlicherweise – als Galerie bezeichnet wird, ist in Wirklichkeit ein Kunstmuseum, das Kunst sammelt und folglich aufbewahrt sowie Besucher aus der breiten Öffentlichkeit zu Ausstellungen anzulocken versucht. Es gibt jedoch auch Fälle, in denen sich diese zwei Einrichtungsarten überschneiden, wovon ich mich mit eigenen Augen in Regensburg überzeugen konnte.

Nach dieser Unterteilung von Galerien in drei Kategorien habe ich für jede ein konkretes Beispiel gefunden und es in die Recherche miteinbezogen. Die jeweiligen Ansprechpartner habe ich im Zuge der Recherche kennengelernt und sie erwiesen sich als sehr kompetent

Môj výskum

Prvou budovou, kam viedli moje kroky v rámci výskumu, bola azda najvýznamnejšia svojho druhu v Regensburgu – Kunstforum Ostdeutsche Galerie. Moja tandemová partnerka nám tu zarezervovala jedinečné interview s PhDr. Kaškovou, zodpovednou osobou pre prácu s tlačou a verejnosťou. Kunstforum Ostdeutsche Galerie je, napriek svojmu historicky danému názvu, typ múzea umenia. Zamerala som sa teda na praktiky tohto múzea, ktorými sa snažia zvýšiť návštevnosť. Druhé interview sme mali dohodnuté v Art Affair Galerie für moderne Kunst s kurátorkou, študentkou dejín umenia Sandrou Beßenreuther. Tá nás zasvätila do problematiky vlastníctva a vedenia galérie i po finančnej stránke. Tretie sa odohralo spontánne v Städtische Galerie v kultúrnom centre *Leerer Beutel* so sympatickým a veľmi nápomocným kompetentným zamestnancom, ktorého sa mi však nepodarilo dodatočne identifikovať.

Propagácia

Predtým, ako návštevník vstúpi do galérie, mal by byť vo všeobecnosti najskôr oboznámený s jej programom. Kunstforum Ostdeutsche Galerie na to využíva pozvánky, letáky, plagáty rozličného formátu, fanúšikovskú stránku na Facebooku (od roku 2014), ako i vlastnú internetovú stránku, a okrem dôklad-

ného informovania si dáva pritom záležať i na dizajne. Využívajú taktiež, v závislosti od rozpočtu, reklamu v masmédiách.

Kunstforum Ostdeutsche Galerie a Städtische Galerie nesmú chýbať v tzv. umeleckých médiách (Kunstmedien) – t. j. v odborných časopisoch a katalógoch a rovnako ani v regionálnych novinách a rôznych lokálnych médiách. Pán zo Städtische Galerie nám prezradil i náklad propagačných posterov – 160 kusov na jednu výstavu. Ohľadom používania internetu tu majú, na rozdiel od zvyšných dvoch skúmaných galérií, rezervy, na ktorých by radi v budúcnosti popracovali.

V Art Affair Galerie je vstup zadarmo a jej zisk pramení výlučne z predaja diel. Preto sa tu snažia vybudovať si stálu klientelu (tzv. Kundenstamm) a udržať si svojich doterajších zákazníkov – tými sú zväčša podnikatelia, firmy, ale i mladé rodiny.

Od nádejných kupcov si vypýtajú poštovú a emailovú adresu a zasielajú im pozvánky na vernisáže či newslettery. Dlhoroční klienti bývajú pozvaní dokonca osobne. Galéria aktívne využíva i Facebook, avšak ako prostriedok propagácie to veľmi nefunguje, pretože návštevu potenciálnych kupcov – cieľovej skupiny galérie – to neovplyvní. Čo sa týka nových návštevníkov-klientov, vo výklade sú vystavené najlacnejšie spomedzi

Kunstforum Ostdeutsche Galerie

Zu meiner Recherche

Die Schritte für meine Recherche führten mich zuerst zum Kunstforum Ostdeutsche Galerie. Meine Tandempartnerin bereitete für uns ein ganz besonderes Interview mit Frau Dr. Kašková vor, die für die Presse- und Öffentlichkeitsarbeit zuständig ist. Das Kunstforum Ostdeutsche Galerie ist trotz seiner aus historischen Gründen gegebenen Bezeichnung ein Kunstmuseum. Ich fokussierte mich also auf die Tätigkeiten dieses Museums. Ein zweites Interview haben wir in der Art Affair Galerie für moderne Kunst mit der Kunstgeschichtsstudentin und Kuratorin Sandra Beßenreuther vereinbart. Sie erläuterte uns in finanzieller Hinsicht die Schwierigkeiten, die die Leitung einer Galerie mit sich bringt. Das dritte Interview kam in der Städtischen Galerie im Kulturzentrum *Leerer Beutel* mit einem freundlichen und sehr hilfsbereiten Mitarbeiter zustande.

Werbemaßnahmen

Bevor ein Besucher eine Galerie betritt, sollte er sich allgemein zuallererst mit ihrem Programm vertraut machen. Das Kunstforum Ostdeutsche Galerie nutzt dafür Handzettel, Bekanntmachungen, Plakate in unterschiedlichen Formaten, eine Facebook-Fanseite (seit 2014) sowie auch einen eigenen Internet-Auftritt. Sie nutzen ebenfalls, in Abhängigkeit vom Budget, auch Werbung in Funk und Fernsehen. Das Kunstforum Ostdeutsche Galerie und die Städtische Galerie dürfen in diesen sogenannten Kunstmedien nicht fehlen – das heißt in Fachzeitschriften, Katalogen und auch in Regionalzeitungen und verschiedenen lokalen Medien. Der Herr aus der Städtischen Galerie verriet uns die Auflage von Werbepostern: Es sind 160 Stück pro Ausstellung. Mit Blick auf die Internetnutzung haben

sie im Unterschied zu den zwei größeren befragten Galerien Luft nach oben, woran sie in Zukunft gerne arbeiten möchten.

In der Art Affair Galerie ist der Eintritt frei, die Einnahmen stammen ausschließlich aus dem Verkauf der Werke. Deswegen arbeiten sie stets daran, den Kundenstamm auszubauen und ihre bisherigen Kunden zu behalten. Diese sind größtenteils Firmeninhaber, aber auch junge Familien. Von lukrativen Kunden werden Post- und E-Mail-Adressen erbeten, an die dann Einladungen zu Vernissagen oder Newsletter versendet werden. Langjährige Kunden erhalten die Einladungen sogar persönlich. Die Galerie nutzt aktiv Facebook, wobei es als Werbemittel nicht so gut läuft, weil damit keine potentiellen Käufer erreicht werden. Was die Anwerbung neuer Besucher und Kunden betrifft, werden in der Auslage die günstigsten Produkte plaziert, damit die Menschen keine Hemmung vor dem Betreten der Galerie haben (bei jedem Werk ist nämlich der Preis angegeben). Obwohl es mit der Werbemittelfinanzierung der Galerie oft schwierig ist, wird der Aufwand betrieben, zur Ausstellung Booklets zu drucken, damit die Besucher wenigstens etwas kostenlos als Erinnerung mitnehmen können. Die Werbung in Form von Promovideos für Ausstellungen stellt auch ein Problem dar, denn selbst wenn Werke in den Verkauf kommen, muss man damit auch die Galerie stilgerecht einrichten und längere Öffnungszeiten haben. Über die Art Affair Galerie haben wir in regionalen und überregionalen Medien wie der Süddeutschen Zeitung gelesen, wo das Inserieren zwar teuer ist, aber das Publikum auch außerhalb von Regensburg angesprochen wird. Es wird auch an einem eigenen Radiospot gearbeitet; auf dem internationalen Kunstmarkt ist die Galerie zur Gewinnung neuer Kontakte und Interessenten vertreten, zum Beispiel in München oder Budapest.

ponúkaných produktov, aby ľudia nemali strach vstúpiť dnu (keďže pri každom diele je napísaná i jeho cena). Hoci je to s financiami na propagáciu galérie často zložité, snažia sa vyrábať buklety k výstavám, aby si ľudia mohli aspoň niečo vziať zadarmo na pamiatku. Propagácia formou akýchysi promovideí na výstavy je taktiež problém, pretože len čo prídu diela, treba ich čím skôr vhodne nainštalovať a otvoriť galériu, lebo kým je zatvorená, stráca zisk. O Art Affair Galerie sa dočítame tiež v regionálnych novinách, ale i v Süddeutsche Zeitung, kde je síce drahá inzercia, ale ide o to, rozšíriť publikum ďalej od Regensburgu. Snažia sa aj o vlastný spot v rádiu a zúčastňujú sa na medzinárodných veľtrhoch s umením v snahe získať nové kontakty a záujemcov o ich diela – napr. v Mníchove, Budapešti.

Výstavy

Kunstforum Ostdeutsche Galerie má od roku 2005 jednu stálu expozíciu, popri ktorej sa za rok vystriedajú po sebe tri nestále, pričom sa obsahovo vždy držia jej úzkeho zamerania.

V Städtische Galerie sa okrem jednej stálej expozície ročne uskutočnia dokopy sedem dočasných výstav, zväčša paralelne po dvoch. Návštevník si tu platí vstupné, avšak vystavené diela si možno i kúpiť. K výstave je katalóg diel, ktorý podáva informáciu aj o ich cene. Ak nejaký zákazník nevydrží čakať s kúpou do uplynutia výstavy, odkúpené dielo sa nahradí v expozícii nejakým iným, no katalóg ostáva pôvodný. Pokiaľ sa diela nepredajú, putujú naspäť umelcovi.

V Art Affair Galerie, koncentrujúcej sa najmä na umenie figuratívneho surrealizmu, sa objavuje nová výstava približne každé dva-tri mesiace, z toho každé dva roky je venovaná monografická výstava nejakému autorovi.

Ostatné aktivity

Každoročne sa v Regensburgu koná tzv. galerijný večer (Galerienabend), na ktorom sa Art Affair Galerie zúčastňuje spolu s niekoľkými ďalšími galériami v pravom zmysle slova. Galérie majú vtedy otvorené do polnoci, pozývajú návštevníkov na nové jesenné výstavy a robia k nim výklad a rôzne rozhovory, hrá tam živá hudba a ponúkajú malé pohostenie. Art Affair Galerie spolupracuje s ostatnými regensburskými galériami a podieľa sa na takýchto spoločných galerijných podujatiach, no sama ich neinicuje. Malé množstvo sprievodných aktivít nám odôvodnila S. Beßenreuther finančným hľadiskom. Galéria sa nachádza v zaujímavom priestore niekdajšej gotickej kaplnky vo frekventovanej uličke historického centra mesta, čo je, paradoxne, zároveň i jej nevýhodou: je tu drahý prenájom a mnohí ľudia vstúpia dnu len preto, že sú zvedaví na ten priestor. S predchádzajúcimi podujatiami ako koncerty či prednášky majú negatívnu skúsenosť. Ľudia prišli iba kvôli nim a o vystavené diela čakajúce na predaj sa nezaujímali. Galéria z toho potom nakoniec nič nemá, pretože nemôže vyberať vstupné. Usporadúvajú sa tu síce tzv. filozofické rozhovory, no celkovo to galérii v jej činnosti príliš nepomáha.

V Kunstforum Ostdeutsche Galerie sa toho deje neúrekom. Od kurátorských (Kuratorenführung), krátkych (Kurzführung), netradičných (Sonderführung) a účastníckych interaktívnych výkladov (Mitmachführung) až po výklady k Noci múzeí, ktorá sa v Regensburgu koná každé dva roky. V spolupráci s nadáciou pre deti s rakovinou a postihnutím (KreBeKi = Stiftung für krebskranke und behinderte Kinder) pripravujú každoročne tzv. inkluzívny múzejný deň s nabitým programom a tvorivými dielňami pre deti so vstupom zadarmo. Zaujímavým cyklom podujatí je „inKOGnito v múzeu“, kedy je prizvaná niektorá osobnosť z

Ausstellungen

Das Kunstforum Ostdeutsche Galerie hat seit 2005 eine Dauerausstellung und daneben pro Jahr drei Wechsellausstellungen anzubieten, wobei inhaltlich ein enger Fokus beibehalten wird. In der Städtischen Galerie finden neben einer Dauerausstellung jährlich bis zu sieben Wechsellausstellungen statt, meist sind es zwei gleichzeitig. Jeder Besucher bezahlt hier Eintrittsgeld und kann das ausgestellte Werk auch käuflich erwerben. Zur Ausstellung gibt es einen Katalog, der auch Angaben zu Preisen macht. Solange das Werk nicht verkauft wird, erhält es der Künstler zurück. Wenn ein Kunde nicht mit dem Kauf bis zum Ausstellungsende warten möchte, wird das gekaufte Werk in der Ausstellung durch ein anderes ersetzt; im Katalog wird aber das ursprüngliche beibehalten.

In der Art Affair Galerie, die sich vor allem auf den veristischen Surrealismus konzentriert, gibt es etwa alle zwei bis drei Monate neue Ausstellungen. Eine davon widmet sich alle zwei Jahre einem bestimmten Künstler.

Weitere Aktivitäten

Jedes Jahr findet in Regensburg ein sogenannter Galerienabend statt, an dem die Art Affair Galerie zusammen mit einigen weiteren Galerien im engeren Sinne teilnimmt. Die Galerien haben dann bis Mitternacht geöffnet, die Besucher werden zu neuen Ausstellungen ebenso zu Vorträgen und Gesprächsrunden eingeladen, es wird Live-Musik gespielt und es werden Kleinigkeiten zum Essen angeboten. Die Art Affair Galerie arbeitet mit den anderen Regensburger Galerien bei gemeinsamen Veranstaltungen zusammen, doch regt sie diese nicht selber an. Die geringe Anzahl von begleitenden Veranstaltungen führt Sandra Beßenreuther

auf den finanziellen Aspekt zurück. Die Galerie befindet sich an einem spannenden Ort, einer ehemaligen gotischen Kapelle innerhalb des stark frequentierten historischen Stadtzentrums, was zugleich auch ein Nachteil ist. Hier sind die Mieten teuer und viele Leute treten nur deswegen in die Galerie ein, weil sie einfach neugierig sind. Mit Veranstaltungen wie Konzerten oder Vorträgen haben sie negative Erfahrungen gemacht. Die Leute kamen nur wegen des Programms und interessierten sich nicht für die ausgestellten und zum Verkauf angebotenen Werke. Die Galerie gab diesen Veranstaltungstypus dann auf, da sie keinen Eintritt verlangen kann. Sie halten zwar sogenannte philosophische

Gespräche ab, was jedoch insgesamt für das Konzept einer Galerie nicht förderlich ist.

Im Kunstforum Ostdeutsche Galerie ist außergewöhnlich viel los. Die Palette reicht von Kuratoren-, Kurz-, Sonder- und Mitmachführungen bis hin zu Vorträgen und der in Regensburg alle zwei Jahre statt-

Regensburgu z oblasti politiky, hospodárstva alebo cirkvi a rozpráva, ktorí umelci sa jej dotýkajú a prečo. Neodhaľujú sa tu len aspekty diel, ale i nepoznaná „osobná stránka“ rečníka. Iným je zasa *KOG-tail* s netradičnými prednáškami k výstavám spojený s občerstvením, či tzv. umelecké raňajky s veľkým bufetom a prehliadkou výstavy. Nechýbajú ani rôzne rozhovory alebo prehliadky so samotnými (žijúcimi) umelcami, či prednášky s expertmi. Každé dva roky Kunstforum Ostdeutsche Galerie udeľuje umeleckú cenu Lovis-Corinth-Preis a následne nositeľovi usporiada monografickú výstavu s významovo súvisiacimi sprievodnými podujatiami – rôzne verejné čítania a podobne. Koncerty sa tu konajú pomenej a len v prípade, že daná hudba tematicky súvisí s autormi diel alebo danou oblasťou a pojme sa to spolu s výstavou ako „cesta“ (Reise). V budove sa nachádza i menšia kaviareň, ako suvenír si tu návštevník môže kúpiť rôzne publikácie ako katalógy k výstavám či perá. Pracujú taktiež na seminároch pre teoretikov umenia. Počas každoročného festivalu REWAG-Nacht in Blau v príhlom Mestskom parku má galéria vstup zadarmo spolu s výkladmi k výstavám. Taktiež ponúkajú prispôsobiteľný narodeninový program detských oslávencov od 5 do 14 rokov na rozličné témy, letné prázdninové tvorivé dielne pre rôzne vekové kategórie, ateliérové kurzy pre dospelých s využitím vřakovakých techník, ale i programy a rôzne kurzy s praktickými časťami pre školy.

Städtische Galerie
Leerer Beutel

V Städtische Galerie sa konajú tzv. turnusové prehliadky (Turnusführungen) pre seniorov v pomalšom tempe i pre širokú verejnšť a skupiny, raz mesačne v stálej expozícii a dvakrát mesačne v nestálych. Spolu s Historickým múzeom spolupracujú tiež so školami a organizáciou *Culthea*, ktorá ponúka programy pre triedy a detské či mládežnícke skupiny. Tiež sa tu môžu konať i narodeninové oslavy. Spolupracujú s gastronómiou, keďže v tejto multifunkčnej, kultúrne ladenej budove je na prízemí reštaurácia. Na druhom podlaží je džezový klub, takže sa tu konajú približne 3- až 4-krát ročne koncerty – tzv.

Džez v galérii – nezávisle od výstav, avšak nevybočujú zásadne z ich konceptu. Návštevník si tu tiež môže zakúpiť katalógy či pohľadnice. Pravidelne sa tu konajú rôzne večerné podujatia, rozhovory a semináre.

Výsledok v praxi

Zamestnancov skúmaných inštitúcií som sa v rámci interview pýtala, kedy zaznamenávajú obzvlášť viac návštevníkov. V Art Affair Galerie to nevedeli špecifikovať, avšak zaznamenávajú zlepšenie vždy od septembra po lete, keď sa toho v galérii veľa nedeje. V Kunstforum Ostdeutsche Galerie návštevnšť taktiež rôzne kolyše, ale

findenden Nacht der Museen. In Zusammenarbeit mit der Stiftung für krebskranke und behinderte Kinder wird jährlich ein sogenannter Internationaler Museumstag mit einem vollen Programm bei kostenlosem Eintritt durchgeführt. Ein interessanter Veranstaltungszyklus ist das „InKOGnito im Museum“, bei dem eine Regensburger Persönlichkeit aus der Politik, der Wirtschaft oder der Kirche eingeladen wird und erzählt, von welchen Künstlern sie sich angesprochen fühlt und warum. Es werden hier nicht nur Aspekte eines Kunstwerks enthüllt, sondern auch die unbekannte persönliche Seite des Redners. Ein weiteres Format ist der *KOG-tail* mit ungewöhnlichen Vorträgen zu einer begleitenden Ausstellung und Getränken, oder auch sogenannte Kunstfrühstücke mit großem Buffet und Ausstellungsführungen. Gesprächsrunden sind auch mit dabei oder Führungen mit aktiven Künstlern und nicht zuletzt Expertenvorträge.

Alle zwei Jahre vergibt das Kunstforum Ostdeutsche Galerie den Lovis-Corinth-Preis, anschließend wird dem Preisträger eine Ausstellung mit besonderen Begleitveranstaltungen gewidmet – unter anderem öffentliche Lesungen. Konzerte finden in begrenztem Umfang nur dann statt, wenn die gespielte Musik mit einem Künstler oder einem bestimmten Bereich in einen Zusammenhang zu bringen ist. Dies wird dann zusammen mit der Ausstellung als eine „Reise“ bezeichnet. Im Gebäude gibt es auch ein kleineres Café. Als Souvenir kann man sich verschiedene Publikationen, Ausstellungskataloge oder Stifte kaufen. Für Kunsttheoretiker wird ebenfalls an Seminaren gearbeitet. Während der jährlich stattfindenden REWAG-Nacht in Blau im angrenzenden Stadtpark gibt es in der Galerie bei freiem Eintritt Vorträge zu den Ausstellungen. Auch werden individuell gestaltete Geburtstagsfeiern für Kinder zwischen 5 und 14 Jahren zu unterschiedlichen

Themen angeboten, Kunstworkshops in den Sommerferien für unterschiedliche Alterskategorien, Atelierkurse für Erwachsene mit dem Einsatz verschiedener Techniken, aber auch verschiedene Kursprogramme mit praktischen Bestandteilen für Schulen.

In der Städtischen Galerie finden einmal im Monat in der Dauerausstellung und zweimal im Monat in den Wechselausstellungen sogenannte Turnusführungen für eine breitere Öffentlichkeit sowie Gruppen – für Senioren in gemächlicherem Tempo – statt. Sie kooperiert mit dem Historischen Museum als auch mit Schulen und der Organisation *Culthea*, die Programme für Schulklassen sowie für Kinder- und Jugendgruppen organisiert. Auch hier kann man Geburtstagsfeiern veranstalten. Sie arbeiten auch mit der im Haus befindlichen Gastronomie zusammen; so gibt es in dem multifunktionellen, harmonisch abgestimmten Gebäude im Erdgeschoss ein Restaurant. Auf der zweiten Etage liegt ein Jazzclub, indem auch etwa drei- bis viermal pro Jahr sogenannte „Jazz in der Galerie“-Konzerte stattfinden. Der Besucher kann sich auch hier Kataloge und Ansichtskarten kaufen. Regelmäßig gibt es verschiedene Gesprächs- und Seminarveranstaltungen, vor allem abends.

Ergebnisse in der Praxis

Ich habe die Angestellten der untersuchten Einrichtungen gefragt, wann besonders viele Besucher zu verzeichnen sind. In der Art Affair Galerie konnte man es nicht spezifizieren, jedoch verzeichnet man immer nach dem Sommer einen Anstieg. Im Kunstforum Ostdeutsche Galerie schwankt die Besucherzahl ebenfalls, wobei zum Beispiel das Kunstfrühstück beliebt ist. Allgemein fühlen sich Besucher durch Künstler mit einem klangvollen Namen angezogen oder durch etwas, was sie kennen oder als schön

oblíbené je napríklad podujatie s raňajkami (Kunstfrühstück). Ľudí sem všeobecne lákajú umelci so zvučným menom či niečo, čo poznajú a je podľa nich pekné, najmä impresionizmus. Galériu navštevuje popri starších osobách čoraz viac detí a rodín vďaka dielni. V Städtische Galerie sú na tom podobne, pán nám odpovedal pohotovo: „Keď je voľný vstup!“ A ten je napríklad vždy prvú nedeľu v mesiaci. Tu taktiež funguje to, keď vo výstavách nejakým spôsobom figurujú zvučné mená alebo prichádzajú ľudia obyčajne pred skončením nejakej výstavy, aby si ju stihli pozrieť, kým bude definitívne preč.

Na záver som si vypracovala stručný dotazník pre študentov žijúcich v Regensburgu, aby som si urobila obraz o tom, aký majú spomínané galerijné praktiky účinok v praxi. Z ôsmich opýtaných navštívili niektorú z regensburských galérií len piati, z toho traja viac ako jedenkrát. Štyria respondenti zhodnotili návštevu galérie za niekedy zaujímavú a inokedy nudnú; jeden sa priklonil k názoru, že bola zaujímavá. Z týchto ôsmich študentov nemali piati žiadne vedomosti o programe jednotlivých galérií, traja sa vyjadrili, že občas náhodne natrafia na nejakú ich reklamu. Na otázku, čo by ich pritiahlo do galérie, označili štyria

jedlo, koncert, výstavu nejakého známeho umelca, výklad k výstave a nejakú zaujímavú prednášku. Traja označili tvorivé dielne, kde by si mohli niečo vyrobiť, a nikto neprišiel s vlastným návrhom. Smutnou iróniou je, že to všetko majú regensburské inštitúcie s umením skutočne vo svojom programe, a tak je informovanie obyvateľov z ich strany zrejme nepostačujúce. Na záverečnú otázku, či si študenti myslia, že sú tieto inštitúcie určené len pre vymedzené publikum, šiesti odpovedali, že sú pre všetkých ľudí, a dvaja sa nevyjadrili.

Regensburské „galérie“ ma prekvapili svojím pestrým a originálnym programom a som presvedčená, že keby boli pri svojej propagácii aspoň takí rafinovaní, ako pri vymýšľaní svojich sprievodných podujatí, návštevnosť by sa razom zvýšila.

*Autorka: Soňa Tichá,
Univerzita Komenského v Bratislave*

*Tandemová partnerka: Lisa Kastner,
Univerzita v Regensburgu*

empfinden, vor allem den Impressionismus. Neben älteren Menschen wird die Galerie dank der Workshops auch immer mehr von Familien mit Kindern besucht. In der Städtischen Galerien ist es ähnlich, der Ansprechpartner antwortete prompt: „Wenn der Eintritt frei ist, kommen viele Besucher!“ Zum Beispiel ist dies immer am ersten Sonntag im Monat der Fall. Auch läuft es gut, wenn in den Ausstellungen klangvolle Namen auftauchen oder wenn kurz vor dem Ende einer Ausstellung die Leute zahlreich kommen, um nichts zu versäumen.

Zum Schluss habe ich einen knappen Fragebogen für die in Regensburg lebenden Studierenden entwickelt, damit ich mir ein Bild darüber machen kann, wie die erwähnten Galerien auf sie wirken. Von den acht Befragten besuchen nur fünf Studierende Regensburger Galerien, drei von ihnen mehr als einmal. Vier Antwortgeber werteten einen Galeriebesuch als „mal interessant“ und „mal langweilig“, einer vertrat die Ansicht, dass ein Besuch interessant sei. Von diesen acht Studierenden hatten fünf keine Kenntnis von den Veranstaltungen einzelner Galerien; drei äußerten, dass sie zufällig auf deren Werbung stießen. Auf die Frage, was sie in eine Galerie locken könnte, gaben

vier das Essen, Musik, die Ausstellung eines bekannten Künstlers sowie Vorträge zur Ausstellung an. Drei Studierende nannten Kreativworkshops, in denen man etwas herstellen kann. Es ist traurige Ironie, dass all diese Ideen von den Regensburger Kunststeinrichtungen bereits angeboten werden, weshalb man zu der Annahme kommen muss, dass die Bevölkerung wohl nicht hinreichend informiert wird. Auf die abschließende Frage an die Studierenden, ob sie denken, dass diese Einrichtungen nur auf ein bestimmtes Publikum ausgerichtet sind, antworteten sechs, dass alle Menschen angesprochen werden, zwei äußerten sich nicht.

Die Regensburger Galerien haben mich durch ihr vielseitiges und originelles Programm überrascht. Ich bin überzeugt, dass sich die Besucherzahl steigern würde, wenn sie bei ihren Werbemaßnahmen ebenso viel Gespür aufbringen würden, wie bei der Konzeption ihrer Begleitveranstaltungen.

*Verfasserin: Soňa Tichá,
Comenius-Universität Bratislava*

*Tandempartnerin: Lisa Kastner,
Universität Regensburg*

Tiráž

Vydavateľ

Europaeum. Centrum Východ-Západ, Univerzita v Regensburgu
Hovorca predstavenstva: *Prof. Dr. Dr. h.c. Walter Koschmal*

Studia Academica Slovaca – centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk,
Univerzita Komenského v Bratislave
Riaditeľka: *doc. PhDr. Jana Pekarovičová, PhD.*

Redakcia

Lisa Unger-Fischer (vedenie Europaeum)
doc. PhDr. Jana Pekarovičová, PhD. (riaditeľka Studia Academica Slovaca –
centra pre slovenčinu ako cudzí jazyk, Univerzita Komenského v Bratislave)

Dr. Thomas Edeling, Europaeum
Mgr. Veronika Sýkorová a *Mgr. Zuzana Hargašová, PhD.*, Studia Academica Slovaca

Texty

Študenti Univerzity v Regensburgu a študenti Univerzity Komenského v Bratislave

Korektúra

Dr. Thomas Edeling a *Ramona Zitzelsberger*, Europaeum
Mgr. Veronika Sýkorová a *Mgr. Zuzana Hargašová, PhD.*, Studia Academica Slovaca

Nemecké preklady

Dr. Thomas Edeling, Europaeum
Radoslav Raffaj, Slovakicum Univerzity v Regensburgu

Fotografie

Študenti Univerzity v Regensburgu a študenti Univerzity Komenského v Bratislave,
ho visto nina volare | Flickr (obálka), Manuel Strehl | Wikimedia Commons (obálka), Denis
Kozyakov (31, 32), High Contrast | Wikimedia Commons (60), Lisa Unger-Fischer (72)

Grafické spracovanie

Klaus Bahringer

Marec 2017

Impressum

Herausgeber

Europaeum. Ost-West-Zentrum der Universität Regensburg
Sprecher des Direktoriums: *Prof. Dr. Dr. h.c. Walter Koschmal*

Studia Academica Slovaca – Zentrum für Slowakisch als Fremdsprache,
Comenius-Universität Bratislava
Direktorin: *doc. PhDr. Jana Pekarovičová, PhD.*

Redaktion

Lisa Unger-Fischer (Geschäftsführung Europaeum)
doc. PhDr. Jana Pekarovičová, PhD. (Direktorin Studia Academica Slovaca –
Zentrum für Slowakisch als Fremdsprache, Comenius-Universität Bratislava)

Dr. Thomas Edeling, Europaeum
Mgr. Veronika Sýkorová und *Mgr. Zuzana Hargašová, PhD.*, Studia Academica Slovaca

Texte

Studierende der Universität Regensburg und der Comenius-Universität Bratislava

Korrektur

Dr. Thomas Edeling und *Ramona Zitzelsberger*, Europaeum
Mgr. Veronika Sýkorová und *Mgr. Zuzana Hargašová, PhD.*, Studia Academica Slovaca

Deutsche Übersetzungen

Dr. Thomas Edeling, Europaeum
Radoslav Raffaj, Slovakicum der Universität Regensburg

Fotos

Studierende der Universität Regensburg und der Comenius-Universität Bratislava,
ho visto nina volare | Flickr (Umschlag), Manuel Strehl | Wikimedia Commons (Umschlag),
Denis Kozyakov (31, 32), High Contrast | Wikimedia Commons (60), Lisa Unger-Fischer (72)

Grafik und Layout

Klaus Bahringer

März 2017